

COMMENTARII
DE REBUS
IN
SCIENTIA NATURALI
ET
MEDICINA
GESTIS.

VOLUMINIS XXXVI. PARS III.

LIPSIAE, MDCCXCIV.

APUD IOH. FRIDERICUM GLEDITSCH.

Venduntur etiam

Londini apud Pr. Elmsly, Edinburgi apud Elph. Balfour, Lugd. Bat. ap.
Frates Luchtmann, Parisiis apud Barroi Iunior. Venetiis apud Io. Bapt.
Pasquali, Mediolani apud Ios. Galeazzi, Augustae Taurinor. apud Gui-
bert et Orgeas, Florentiae apud Ios. Molini, Holmiae apud M.
Swederum, Lisbonnae apud M. Borell et Socios, Lauzan-
nae apud I. H. Port.

COPIED FROM
THE
1

CONTINUED

IN THE
18

No
t
o
f
i

N
tu
in
qu
con

si
ri
fr
Ru
ge
de
inc
fu
tu
bu

I.

Nova acta academiae scientiarum Imperialis Petropolitanae Tom. I. praecedit historia eiusdem academiae ad annum MDCCLXXXIII. Petropol. typis acad. scient. MDCCLXXXVII. Hist. pagg. 272. c. tab. 1. Comm. pagg. 418, c. XIV. tabb. aeri incif. et 10. pagg. titul. et indic. *).

Nova haec acta, initio praesidii Ill. Principis de Daschkow ortum capientia, intervallo pene quatuor annorum inter haec et priora praeterlapso ab his in eo differunt, quod eorum unicum tantum volumen quolibet anno prodeat, partique historicae epitome commentariorum gallica lingua annectatur.

Ex historica primi tomi parte, in qua ANDR. p. 213. SIGISM. MARGGRAFII, IAC. REINH. SPIELMANNI, p. 214. RIB. SANCHESII, in chemica et pharmacia, GERH. p. 215. FR. MÜLLERI, in geographia et historia, imprimis Russica, ALEMBERTI in mathesi, et PETR. WAR. p. 217. GENTINI in astronomia imprimis clarissimorum academiae sociorum obitus, fata, et merita brevissimis p. 159. indicantur, b. LEONH. EULERI elogium a CL. NIC. FUSS scriptum paucis excerpere liceat. Quem natum esse 1707. Basileae sat celebri familia, parentibus PAULO, pastore designato pagi Riehen, et MARGARE-

Aa 2

GARE-

*) Cum contenta priorum voluminum, quibus haec Nova Acta constant, indicaremus, non aderat volumen I. quod nunc supplemus.

- GARETHA BRUCKERIA.** Loco illi, in quo primivae anni peracti, characteris simplicitatem, morumque probitatem, *Beato* propriam, quodammodo
- p. 161. accensendam esse. A patre filium theologiae quidem addicante praeter alia prima elementa etiam accepisse mathesin, quam ipse pater valde amaverit, et quondam ab Ill. IAC. BERNOUILLIO didicerit. Cuius amore filium tantopere fuisse accensum, ut Basileae omnes reliquas philosophicas scientias obiter tantum
- p. 162. pertractaverit. Innotuisse igitur IOH. BERNOUILLIO, privatas institutiones ipsi quidem non praebenti, omni Saturni die tamen difficultates in mathematicis libris EULERO obvenientes solventi, eiusque consiliis, posteaquam 1723. edito de Newtoniana cum Cartesianae philosophia comparata scripto artium magister factus theologiae et linguis orientalibus studuisset, a patre tandem vero mathesi operam dandi veniam tractatus esset, inprimis esse usum, nec non cum eius filiis, NICOLAO et DANIELE, intimam inivisse amicitiam. Quibus 1725. academiae Petropolitanae membris factis, et, ut EULERUS Petropolin etiam adire cupiens mathesin physiologiae applicaret, consulentibus, eum etiam medicorum Basileensium scholas frequentasse. Edidisse tum dissertationem de natura et propagatione soni, quaestionique de malis navium ita respondisse, ut 1727. ab academia Parisiensi rē accessit dignus habitus sit, istaque responsione et thesi ad vacuum Basileensem physices cathedram obtinendam defensa in navigationis scientia valde inclaruerit. Brevis post academiae Petropolitanae in mathesi adiutum factum iam primis commentariorum voluminibus varia egregiam inter ipsum et DAN. BERNOUILLIUM aemulationem, amicitiam tamen magis confirmantem quam turbantem, testantia scripta inseruisse. Academiae existentia post CATHARINAE I. obitum vacillante ei a classis praefecto DE SIEYERS locum tenentis

tis gradum multis cum promissis fuisse oblatum; illa
 vero restaurata, et HERMANNO BULFINGEROQUE
 in patriam redeuntibus eum creatum esse physices
 professorem, et 1733. DAN. BERNOUILLII abeuntis
 successorem. Quum calculum, ad quem perficien-
 dum reliqui mathematici plurimum mensium stadium
 postulaverant, trium dierum spatio perfecisset, febre
 acuta mortis periculum comminante fuisse correptum,
 huicque accedente abscessu oculi dextri iacturam fe-
 cisse. Classis geographicae inspectionem 1740. ei
 esse demandatam. A FRIEDERICO II. vocatum Be. p. 174.
 rolinum 1741. adiisse, ibi ultimo miscellaneorum vo-
 lumini quinque, plura scripta illis academiae scientia-
 rum 1744. instauratae, in qua mathematicae classis p. 175.
 director constitutus, inseruisse, nihilo tamen minus p. 174.
 multa ad academiam Petropolitanam, ab anno 1742.
 annuum beneficium ipsi tribuentem, eius commen-
 tariis inserenda, misisse. Istum regem, uti literae ab p. 181.
 1741. ad 1777. usque ad BULERUM missae doceant,
 huius consilio variis in rebus, 1749. in disquirendo
 canale Funensi Viadrum cum Havella coniungente,
 in examinandis calculis salinarum Schoenebeckeri-
 sum, machinarumque hydraulicarum in arce Sans-
 souci, in rebus academiarum Berolinensis et Halen- p. 185.
 sis, praepriis WOLFII apparatu physico emendo,
 locoque post primum propositi DAN. BERNOUILLI
 renotum per SEGNERUM iterum reparando, (ut HAE-
 LERI frustraneam vocationem reticeamus) fuisse
 usum. Viginti et quinque annis Berolini peractis p. 193.
 BULERUM, invitis rege, et inter reliquos principes
 imprimis marchione in Brandenburg Schwedt regnan-
 te, (cuius filias, ad quas Magdeburgi commorantes
 literas de diversis Physices et Philosophiae obiectis, p. 197.
 in Russica lingua ROUMOVSKY studio, in Gallica Pa-
 risiis, in Germanica Lipsiae 1769. prodeuntes, misit,
 instituit) et iubente rege relicto filio natu minimop. 193.

- (postea tamen imperatrice intercedente¹ Petropolin
abeundi veniam nactus) inque itinere Poloniae regem,
- p. 194. a quo invitatus, conveniente, Iulio 1766. Petropo-
lin rediisse, ab imperatrice 8000. rubelis ad domum
- p. 195. emendam et ornandam donatum, rebus suis vero vir
- p. 201. in ordinem redactis morbum violentum oculo fini-
stro ipsi contraxisse cataractam, cuius operationem a
L. B. DE WENZEL feliciter quidem peractam, ob va-
rias tamen causas, aegri inprimis nimiam intentionem,
- p. 195. frustraneam fuisse. Oculi vero utriusque iactura
neutiquam fuisse impeditum, quo minus scriptis eden-
dis aliisque modis rei litterariae inserviret: usum
enim esse excellentis suae vis memoriae, factoris in-
rioris, quem Berolini ministrum suum fecerat, et
- p. 201. cui dictavit, filiorumque, nec non KRAFFTII, LE-
XELLII auxilio. Accepisse denuo ab imperatrice 6000
rubelos ad damna domus incendio perpeffa reparan-
- p. 206. da. Die 7. Septembris anni 1783. obiisse, postquam de
novo planeta cum LEXELLIO in prandio collocutus,
cum nepotibus inter theae potum iocantem, apople-
xia correptum, praeter 76. aetatis annos quinque ad-
huc mensibus tribusque diebus peractis. Per 56. vi-
tae annos inserviisse academiae, etiam cum Berolini
commoraretur, annis praesentiae prae illis absentiae
- p. 165. valde tamen eminentibus. Notum esse, quod ope-
rationes analyticas simpliciores, calculum integralem
perfectiorem, reddiderit, calculumque sinuum et te-
lescopiorum achroamaticorum, novum utique genus
invenerit. EULERUM analytice illustrasse theoriam
- p. 167. motus, a NEWTONO et HERRMANNO synthetice tan-
tum illustratam, et detecta sua cum illis aliorum geo-
metrarum comparata ac combinata in systema ab aca-
- p. 191. demia 1733. typis impressum reduxisse. Quum in
quinto volumine actorum Berolinensium problema
de praecessione aequinoctiorum, et mutationis axis
terrae, motuque rotatorio solidorum pro varia axis ro-
tatione

tatione examinans in quaestionem incidisset, an ex primis theoriae motus principiis ad solidorum, quorum axis rotationis mobilis, motum determinandum generales regulae deduci queant, detexisse novum mechanices principium, quo problema motus solidorum in universum solvi possit, idque 1765. scripto demonstrasse. Quatuor prolixis commentationibus p. 202. de aequilibrio et motu fluidorum, quod in completa hydrodynamices theoria profundissimum et abstratissimum, ita dilucidasse, ut quae de hac materia in commentariis dispersa, in separatum opusculum col. p. 203. ligi mereantur. Praestantiam eius in analysi testari solutionem problematis isoperimetricorum, lito interp. 168. JACOBUM et IOANNEM BERNOUILLIOS, quorum quisque ipsius inventionem sibi tribuit, nullus tamen eam in omni ambitu novit, famosam, et 1744. publicatam. Publici iuris fecisse 1739. novam theoriam p. 175. musices Pythagoreis principiis superstructam, condi. 169. torique instrumentorum musicorum valde proficuum, musicis tamen nimis geometricam, geometris nimis musicam, paulo ante vero introductionem in arithmeticeam. Dissertationes eius de natura ignis 1738; de fluxu et refluxu maris (in qua, licet aliam, quam hanc, viam ingressus multum convenerit cum BERNOUILLIO, quo cum iam 1727. literarum commercium habuerit, a quo in maiori principiorum physicorum concinnitate aliquoties, nunquam vero in analyticis superatus fuerit, et qui EULERI luminibus plus quam suis fidere in epistola 1739. scripta professus sit) 1740; de theoria magnetis 1744; de effectibus vibrationis navium in alterutrum latus 1759; de pellestiliu in navibus apta collocatione (in qua dissertatione filius natu maior opem tulit) 1761; alias tres de inaequalitatibus in motu planetarum praemio fuisse ornatas ab academia regia scientiarum Parisiensis, ipsum 1755. sociorum externorum nonum (octo

- p. 198. tantum consuetis) declarante. Occasionem ipsum so-
cium declarandi dedisse tabulas lunae 1746. et theo-
riam motus eius 1753. editam, (qua iuvante quum
MAYERUS longitudinum proemium obtinisset, 300
Anglicas libras a summo Britannorum senatu EUL-
ERO fuisse donatas) filii natu maximi, manuscripta in-
p. 201. cendio deperdita ex intellectus memoriaeque gremio
p. 200. restituentis, et cum KRAFFTIO ac LEXELLIO in ta-
bulis immutandis patri opem ferentis, auxilio 1770.
p. 199. et 1772. perfectiorem redditam. EULERUM edidisse
p. 175. 1744. theoriam motus planetarum et cometarum
p. 196. KRAFFTII ope confecisse calculum cometae 1769.
p. 189. oculis oblatae, et in cometarum caudas inquisisse
p. 176. ROBINSII de principiis rei tormentariae scriptum sic
egregie transtulisse et illustrasse, modestaeque suae
mechanices theoriam a ROBINSIO strenue impugna-
p. 177. tam vindicasse, ut Galli et Angli translationem istam
in suas linguas iterum transtulerint. Publicasse 1746.
novam luminis, colorumque theoriam praemisso ly-
p. 188. stematis Newtoniani examine; invenisse 1747. obie-
ctiva ex duobus vitris, quorum cavum aqua reple-
tum, composita, eaque contra DOLLONDUM, ea tan-
p. 189. dem approbantem, defendisse, regulasque praecepit
se generales ad telescopiorum et microscopiorum
constructionem. Quae triginta annorum spatio in
p. 195. hac scientia meditatus fuerit, KRAFFTIO adiuvante
p. 196. in dioptrices tria volumina, annis 1769. 1770. 1771.
p. 203. prodeuntia collegisse. Quum vero in hoc opere di-
stantiam lentium obiectiva perfecta componentium
determinare neglexerit, in Vol. XVIII. novorum
commentariorum de compositis obiectivis, eorum-
que ad omnia telescopiorum genera applicatione dis-
servisse, ad quorum principiorum normam calculum
instructionis optidorum a FUSSIO confectum, 1774.
publicatum, et dioptrices EULERI a KLUGELIO
Helmstadii editae germanicae versionis annexum
fuisse

fuisset. EULERUM in meditationibus de corporum p. 179.
 elementis demonstrasse errorem systematis mona-
 dum, vimque inertiae, omnes alias vires complecten-
 tem substituisse; disquisivisse porro auroram borea p. 180.
 lem, lumen zodiacale, soni et luminis successivam
 propagationem, spatium et tempus, originem vi-
 tium, naturam numerorum, series, motum corpo- p. 168.
 rum coelestium, abstractionem corporum sphaeroidi-
 coëllipticorum etc. Praemissis disquisitionibus de p. 182.
 navium aequilibrio praeclarum illud ab academia
 1749. publici iuris factum de navigandi scientia scri- p. 181.
 ptum elaborasse; istud postea variis in Petropolitanae, p. 182.
 Parisiensis, Berolinensis academiarum commentariis
 contentis scriptis, inprimis illo de ratione venti actio- p. 183.
 nem supplendi, locupletasse, et quum navigantium
 intellectui illud non satis accommodatum iudicaret,
 edidisse 1773. theoriam de constructione et directio-
 ne navium, Parisiis denuo editam, in scholas rei na-
 vicularis introductam, in Italicam, Anglicam et Rus-
 sicam linguas translatam, ideoque eum a Galliae re- p. 184.
 ge 5000. Gallicis libris, ab imperatrice 2000. rube-
 lis donatum fuisse. Introductionis in analysin infini- p. 185.
 te parvorum ab EULERO editae tres extare partes, in p. 187.
 quarum tertia calculum variationum reperiendum.
 Istam, calculum integralem, una cum elementis alge p. 196.
 brae sartori illi dictatis, et in Russicam Gallicamque
 linguas translatis, eodem, quo dioptrica, tempore
 produsse; simulque, et calculum eclipseos solis, et
 transitus Veneris. Observationes decem in Russiae p. 197.
 regna ad transitum illum observandum missorum
 astronomorum ab EULERO ita calculo subiectas, ut ex
 hoc situs geographicus locorum observationum de-
 terminari potuerit, ipsi praebuisse ansam, novam
 egregiam excogitandi methodum, qua parallaxis so-
 lis, indeque distantia omnium planetarum constitui
 queat; ad cuius normam observationum illorum cal- p. 198.

- p. 189. culum a LEXELLIO fuisse paratum, cum BERNOU-
- p. 190. ILLIO EULERUM et ALEMBERTUM de motu chor-
- darum vibrantium, (lite non nisi priori mortuo com-
- posita), cum KÖNIGIO 1751. principium minime
- actionis MAUPERTUISII impugnante EULERUM dif-
- p. 204. putasse. Hunc tabularum necrologicarum calculo
- probabilissimo fiscos viduales 1776. illustrasse. Quod
- fidem tot scripta conficiendi, ut acta academiae vi-
- ginti adhuc per annos post obitum repleti queant,
- COM. ORLOFIO quondam datam, solvere potuerit,
- demonstrare 62. per GOLOVINUM, et 250. per FUS-
- SIIUM septem annorum spatio cum academia commu-
- nicata scripta, quorum aetate maiora hoc anno sub
- titulo opusculorum analyticorum collecta prodierunt
- p. 206. iam vertigine tactum adhuc motum globorum aëro-
- p. 209. staticorum calculasse. Quantopere atheismum ode-
- rit, testari eius defensionem revelationis contra atheo-
- p. 207. rum obiectiones Berolini 1747. publicatam. Omnia
- veterum Romanorum et mathematicorum scripta
- historiam omnium aetatum et gentium, medicas, bo-
- p. 208. tanicas et chemicas scientias ita memoria tenuisse, ut
- minima in historia enarrare, et in Aeneidos editione,
- quam legere solebat, in quam paginam hic vel ille
- versus reperiendus, indicare potuerit. Istam memo-
- riae vim in eo tantum excelluisse, ut, quum in lectio-
- nibus algebraicis et geometricis nepotibus habendis
- numerorum potentialium radices ipsi extrahendae
- fuerint, quondam noctu agrypnia vexatus sex priores
- omnium illo viginti minorum numerorum revocave-
- rit, accentumque Helveticum semper retinuerit.
- p. 206. Noviter detectam veritatem tanta laetitia animum
- eius perfudisse, ut FUSSIO novam problematis solu-
- tionem modestiae causa aequo tantum animo propo-
- p. 209. nere solenti valde excandescere soleret. Ira licet fa-
- cile excandesceret, ei tamen non diu indulgisse, fuisse
- potius erga omnes gratiosum, innocentiae defenso-
- rem,

rem, iustum, probum, plerumque hilarem, in nar- p. 208.
rando suavem, statim a seriis ad iocosa, ab his ad illa
transire potuisse. Reges Borussiae, Sueciae, Polo- p. 210.
niae, principem regium Borussorum, marchionem
Schwedensem, Ducemque Curlandiae filio animos pa-
tris obitum lugentes in literis declarasse. EULERO
nupisse 1733. GSELIJ, pictoris Helvetici ex Belgio
PETRO I. in Russiam ducti, filiam, et CEL. de LOEN
sororem, CATHARINAM, ipsi parientem tredecim infan-
tes, (quorum octo teneris vitae annis adhuc Beroli-
ni, duas filias, alteram ILL. DE BELL nuptam 1781, alte- p. 211.
rum cum BAR. DE DEHLEN maritatum in Iuliaco 1780, p. 210.
ante patrem igitur, obiisse) 1776. SALOMAE ABIGAI-
LI, prioris sorori, alia vero matre, MARIA GRAFF,
(quae uti avia SIBYLLA MERIAN, Surinamensium in-
sectorum delineatione inclauverit) natae. Ex illis
filiabus, tribusque filiis, seniore patrem aemulante,
medio archiatro, tertioque observationibus astrono- p. 211.
micis claro, transitumque Veneris observante, obti-
nuisse nepotum triginta et octo, quorum viginti et
sex ipsi superstites fuisse. Instruxisse octo iam mathe-
sin cum laude profitentes, IOH. ALB. EULERUM,
KRAFFTUM, LEXELLIUM, INOCHODSOVIUM, GO-
LOVINUM, FUSSIUM, KOTELNIKOVIUM, et ROU-
MOVSKY, quorum posteriores duos Berolini ab ipso
institutos fuisse. Tabula ad historiam pertinens engo-
naton opticum centurionis BURDETTI a LEXEL- p. III.
lio descriptum illustrat.

In actis ipsis mathematica haec sunt.

1. LEONH. EULERI *considerationes super traie-* p. 3.
ctis tam rectangulis, quam obliquangulis. Tab. I.

2. EIUSD. *novae demonstrationes circa divisores* p. 47.
numerationum formae $x \cdot x \div n \cdot y$.

3. EIUSD. *investigatio curvarum, quae similes* p. 75.
sunt suis evolutis, vel primis, vel secundis, vel tertiis, Tab. II.
vel adeo ordinis cuiuscunque. III.

Phyfico-

Phyicomathematica sunt:

p. 119. 4. LEONH. EULERI *de motu globi heterogeni* s.
T. VII. *per plano horizontali, una cum dilucidationibus necessa-*
fig. 1. 2. *riis super motu vacillatorio.*

p. 140. 5. ANDR. IO. LEXELLII *disquisitione de theorema-*
T. IV. *ette quodam singulari Cel.* LAMBERTI *pro aestimanda*
Tab. V. *temporibus, quibus arcus sectionum conicarum descri-*
fig. 7. 8. *buntur a corporibus, quae ad alterutrum focum attra-*
huntur viribus reciproce proportionalibus quadratis di-
stantiarum.

p. 184. 6. NICOL. FUSSII *determinatio motuum penduli*
T. VI. *compositi bifidi ex prioris mechanicae principis petita.*

p. 203. 7. EIUSP. *additiones analyticae ad diff. de motu*
penduli bifidi.

p. 283. T. 8. IAC. BERNOUILLII *de motu gyatorio corpe-*
VII. fig. 3. 4. *ris filo extensili affixi.*

Phyicam spectant:

p. 231. 9. C. F. WOLFF *de ordine fibrarum muscularum*
cordis. diff. V. de actione fibrarum externarum ventri-

p. 232. *culi sinistri.* Cl. Auctor demonstrare annititur, *actiones*
fibrarum, earumque affectus, in vivo animal
nunquam observandos, tam diversos esse, quam di-

p. 231. *versi fibrarum ordines.* Ab his fibris externis *ven-*
triculum aequae quoad longitudinem ac secundum le-

p. 233. *titudinem vel transversim constringi.* Fibris ordinis

p. 235. *primi fixam sedem esse ad striam, mobilem vero vel*
ad filum cartilagineum posterius sinistrum, vel ad le-

p. 236. *sin parietis posterioris sinus sinistri.* Effici inde hinc
fibris contractionem ventriculi quoad longitudinem
et latitudinem, angustationem orificii venosi, repulsi-
onem valvulae et obturationem illius orificii, obliquam
obturati orificii versus superiora directionem, sangui-
nisque in orificium arteriosum impulsione, tandem

p. 237. *figuram ventriculi mutatam.* Fibras vero secundi or-
dinis cum ob robur suum, tum ob actionis earum na-
turam et usum pro primariis habendas, in media

parte,

parte, qua circa marginem flexae dextrorsum re-
 dunt, mobiliorem, in principio ad filum cartilagi-
 neum sinistram antierius, uti et in fine striae ad focum
 inferiorem fixiores sedes habere. Illi vero fibrarum p. 238.
 dispositioni, qua ad marginem usque divergendo, post
 convergendo progredientes, mediam latiorē par-
 tem producant, et totam dimidiam marginis partem
 complectantur, eoque facilius firmitusque contractam
 versus septum adducant, deberi transversalem ven-
 triculi constrictionem. Marginem, et posteriorem
 anterioremque superficiei convexae partem ita con-
 trahi, ut haec plana fiat, ille in rectam lineam muta-
 tur; ita quidem eius, non tamen totius ventriculi
 longitudinem imminui. Id potius fieri primum in p. 241.
 tegrum ad pollicem, quum fibrarum contractione tu-
 ber posterius prae filo, apex antierius prae stria pro-
 minentes versus moveantur, et quasi evanescant;
 tum, cum interstitium dimidium antierius inter fila
 sinistra fibrarum secundi ordinis, posterius ultimarum
 primi ordinis tractioni cedant; tum denique, cum p. 242.
 finis striae simulque focus inferior totus versus basin
 retrahatur, hocque triplici respectu fixiores sedes fi-
 brarum secundi ordinis non ita fixae permaneant.
 Quas fibras ob veram suam in margine longitudinem,
 suamque crassitiem et robur ad longitudinalem ven-
 triculi constrictionem efficiendam utique aptissimas
 esse. Augeri istarum fibrarum vim in ventriculi p. 243.
 quoad longitudinem contractione a fibris tertii ordi-
 nis, in crena fixiorem, in margine ventriculi et foco
 inferiori mobiliorem magis sedem habentibus et par-
 te super faciem ventriculi convexam ad marginem
 transeunte, huncque versus septum adducente trans-
 versim; parte vero ad focum usque inferiorem con-
 tinuata quoad longitudinem ventriculum contrahen-
 tibus. Fibras quarti ordinis, quibus crena fixam, p. 244.
 focus superior mobiliorem sedem largitur, focum
 hunc,

- hunc, quatenus transversae, transversim ad crenam adducere; quatenus longitudinales, ad basin trahere, indeque ventriculum magis transversim, minus quoad
- p. 245.** longitudinem contrahere. Eum vero in finem istas fibras sensim transversas fieri, ut fibris externis magis anteriorem, mediis magis posteriorem ventriculi partem constringentibus aequali iure ubique secundum totam longitudinem transversim iste contrahatur. Conferre enim illas fibras una cum illis tertiis et secundi ordinis ad anteriorem, et quodammodo etiam posteriorem marginis partem quoad longitudi-
- p. 246.** nem constringendam. Focum vero superiorem margine vicissim partibus ex inferiori superficie attractis occupato, in superiorem superficiem crenam versus trahi, marginisque igitur partem, quam quietis tempore focus occupet, circa axim cordis ad crenam fere
- p. 247.** usque rotari, focumque cum radiatis superioribus, quorum motui inferiores cedant, tum illis apici proximis, nec non posterioribus, fibris simul agentibus, oblique retrorsum ad crenam in systole cordis duci.
- p. 249.** Legi meretur succincta descriptio istorum effectuum fibrarum externarum, et rationis, qua dimidia obliqua inferior ventriculi pars antrorsum, superior retrorsum secundum diagonalem ventriculi sectionem trahatur, indeque totius ventriculi tortura diagonalis efficiatur, et illa inferioris partis ubi venosae, superio-
- p. 251.** ris prout arteriosae. Uno vero eodemque tempore, quo orificium venosum, simulque sanguis apicem versus moveatur, apicem etiam et utrumque focus versus aortam et orificium arteriosum duci, inde sanguinis ad apicem impulsus impediri, eiusque progressum in recta a venosa ad arteriosum ostium effici, ad quod et conferre obliquum basis tempore istius actionis positum. Licet autem motus illi eodem fiant tempore, esse tamen distinctos diversarum partium, motumque cordis insito ibi et primo sub-
- stantiae

clausae animalis motui, vermiculari nempe, similem,
ita tamen modificatum, ut, quum celerior sit et cum p. 253.
impetu fiat, ambo distincti motus uno tempore effi-
ciantur. Quem vermicularem motum a Cl. Auctore
in corculo embryonis gallinacei observatum et appa-
rere ex primaeva ventriculi humani canalem contor- p. 252.
tum referente, et in adultis adhuc in isto ventriculo p. 254.
multo magis quam in dextro, manifesta figura. Et p. 255.
Sola figurae ac fabricae in utroque ventriculo diversifi-
cate iam sine HALLERI de ovo incubato observatio-
nibus satis comprobari sinistri ventriculi primariam
vitiis formantibus in initio utique maioribus effe-
ctam formationem. Quas vires in dextro ventricu- p. 256.
lo formando minores fuisse, inde et apparere praeter
obliquum cordis positum diversitatem ventriculorum,
quoad figuram, quoad fibrarum naturam et disposi-
tionem, immo et motum, quem, si unquam vermi- p. 259.
cularis, potius successiva transversalium fibrarum
actione, partiumque variarum curvati canalis constri-
ctione, quam posteriorum canalis partium ad ante-
riores adductione, productum fuisse. Tria vero assu-
mi posse corda, primum, sinistrum nempe ventricu-
lum, uti perfectissimum, capiti, trunco, et artubus;
secundum, dextrum scilicet ventriculum, uti imper-
fectiorem, solis pulmonibus, tertium, et imperfe-
ctissimum, venam nimirum portarum, hepatis et tubo
cibario inserviens.

IO. C. F. WOLFF *explicatio trium tabularum* p. 260.
*anatomicarum, ad quinque priores dissertationes de ordi-
ne fibrarum cordis, quibus de fibris externis tractatur,
pertinentium.* Repraesentant ex uno eodemque cor-
de fibras externas ventriculorum, sinuum et auricu-
larum, et quidem prima superiorem superficiem cum
valorum maiorum sinuumque facie anteriori; altera p. 275.
eandem superficiem parte basilari ventriculi dextri an-
teriorum reflexa, cum sinuum et venarum superficie
ante-

- anteriori, arteriis prope basin resectis, auricularum
- p. 284. dextra dextrorsum, sinistra sinistrorsum reflexa; tertia
- p. 288. inferiorem superficiem cum auricularum et vasorum
- T. III. facie posteriori; in qua sculptorem? fila cartilaginea po-
- lit. y. z. steriorem a vacuis crenae partibus non satis distinctis,
- I — 4. nec eorum truncum satis expressisse monet Cl. Auctor.
- p. 297. II. I. I. FERBER *animadversiones de antiquitate*
relativa rupium et stratorum terrestrium, crustam glo-
bi terrestris componentium. Sect. II. In qua ostendit
- p. 299. esse originem schisti primitivi illa granitae recentio-
- p. 300. rem, possibile quidem, quod primum hic, post illa
 crystallorum ad instar ab aqua universi fuerit depob-
 tus, id tamen nondum comprobatum, eiusque pro-
 bationem multis difficultatibus subiectam; probabili-
 mum vero, schistum formatum esse ex montium gra-
 niticorum rudibus, plus minusve decompositis vel
 argillificatis in aquam prisca oceani delatis, ab ea so-
 lutis, iterumque in varias graniticorum montium re-
- p. 301. giones depositis; massam graniticam in interiori gneis-
 si et schisti reperiendam in liquidam valdeque mol-
 lem argillosam schisti materiam facile ingredi potuis-
- p. 302. se; forte olim in gremio montium schistosoformis su-
 perque iis plures parasitos granites adhuc incognitos
- p. 304. in conspectum esse prodituros; quod et quomodo at-
 mosphaerae mutationibus granites dissolvatur, eiusque
 partium constituentium, quarzi, spathi campellii,
 et micae, cohaesio tollatur; quomodo ex tali rupium
 calcarearum solutione lac lunae, tophus, musci in-
- p. 305. crustati, osteocolla, etc. oriantur, satis patere; pari-
- p. 306. modo granitem in schistum et gneissum, in hunc et
 schistum mutari posse; tali montium decompositione
 et destructione fieri, ut rudera antiquioris rupis in
 iunioris interiora penetrent; ex eo, quod venae me-
 tallicae in quibusdam rarioribus exemplis (vix enim
 eorum duo vel tria sunt) in ipsum granitem, ut ro-
- p. 307. pem inferiorem, contiguae reperiuntur, antiquio-

tem schisti prae illa granitae colligi non posse, aliam enim esse formationis venarum, quam illius montium causam hancque eodem tempore in schistum et graniten egisse; phaenomena haec in terris, in quibus neque vulcani, neque terrae motus obve-
niant, antiquiori rupium perturbationi adscribenda esse; montes graniticos iam nudos antea schisto vel
gneisso, vel utroque tectos fuisse; granitae in monte
quodam absentiam ex eo, quod in oculos nondum in-
ciderit non comprobari; maiori iure supponi pos-
se, quod granitae alia ipso antiquior, adhuc incognita, rupes, quam quod ei schistus subiaceat; quae
pede montium reperiantur, non statim pro eorum basi habenda esse, inde sal gemmae a FICHTELIO pro granitae Transylvanicae basi falso habitum, et argillam a BUFFONO pro rupium calcarearum basi habitam, vel calcareas rupes montis tertiarii tantum strata, vel schistum aëre destructum; eandem vel limum ex quarzo et mica mixtum a SCHACHMANNO pro granitae Königshaynensis basi habitam, non nisi graniten destructum fuisse, aut quandam in verbis
horum virorum ambiguitatem assumendam esse; praeter antiquae originis graniten utique adhuc dari
iuniores, variasque eorum aetates; eiusmodi esse stratis calcareis interruptos, glutine calcareo conflatos, et cum acidis effervescentes, ex sabulo et frustulis aqua acidula vel aëre fixo impraegnata mediante compositos; sic et schistos variis aetatibus esse formatos, schistum enim altiorum montium semper sub
iacere calcareo, veluti illum Pyrenaeorum, quo tamen iuniores sunt, alius in Pyrenaeis, antiquior tamen illo Alpium, et ille, qui carbones fossiles vel turfam obtegere soleat; et gneissum, in cuius interiori strata marmoris salini vel spatiosi, plerumque (illo Braunsdorffii reperiundo aere argilloso et quarzo mixto excepto) plus micacei quam argilloso, solito
Vol. XXXVII. Pars III. Bb Saxo-

Saxonico gneisso et schisto iuniorem esse, quum maceus pyriten sulphureum vel vitriolicum vel alia secundariis montibus propria mineralia continere so-

p. 322. leat; marmora illa salina forte eodem modo, quo in similia Italica primitivo schisto incumbentia, orta esse; negari quidem non posse existentiam terrae calcarae, (quippe quae et granitae particula constituens fit) tempore formationis schisti primitivi, quod tamen tota hodie existens tempore, quo primitivus granites et schistus formati fuerint, in aqua prisca oceani soluta extiterit, naturae esse contrarium.

p. 323. 12. I. G. GEORGI *disquisitio chemica substantiae cuiusdam salinae, quam Russi fabricantur, et aurifabri*

p. 324. *jub nomine salarka vendunt.* Sal istud in alba Russia *wywarka* vocatum, et cuius nomen *salarka* vel *salaricum* corruptione vocis *sal alcali* ortum esse videtur,

p. 325. praecipue circa Moscuam a rusticis inter se cognatis saponisque confectoribus praeparari ex massa salina a lixivio ex ahenis ferreis non satis solidis exstillante et cum cineribus coalescente, quod ex alienis saponariis officinis coëmant, paratique quadraginta libras duorum vel sesquiritium rublonum pretio vendi; habere formam placentarum disciformium, fusci coloris et plurimis conglutinatissimis stratis compositarum, non quidem puritate, textura vero lamellari sibi aequalium, foraneumque aëri humido expositum non deli-

p. 327. quiescere. Ex quinque analyticis, totidem synthet-

332. cis, aliisque usum salarici attinentibus experimentis

p. 335. institutis apparuit, basin eius esse salem mariaticum, indecem eius unciis contineri drachmas quinque alcali plantarum non saturati, drachmam pinguedinis, totidem arenae vitrescibilis, totidemque cinerum calcariorum cum ferri indicio; illud, quum lixivium sit a saponis coëctura superstes ad siccitatem inspissatum, facile parari posse, crudum aequae ac fusione metallorum iam scorificatum continuata fusione in albi salis formam

nam calcinari, perfectius vero praevia in aqua solutione, inspissatione, et dein diuturna instituta fusione depurari posse, indeque iterum iterumque ad plenariam usque consumptionem minerarum docimasiae inservire posse, forsitan et olim fore utilem vitriariis, vel ad parandum alcali minerale purum aptum.

13. *Nova species menthae descripta a I. LEPE.* p. 336.

CHIN. Plantam hanc Asiaticam, circa lacum Baikal et in tractibus Danuriae, nec non circa Nertschink provenientem, ab Auctore vocari mentham PATRI-
NII, quum hic Ictus et academiae correspondens e
Sibiria semina matura miserit. Habere flores spica-
tos, spicas eorum ex alis exeuntes, in summitate cau-
lis et ramorum ternas, mediam longiorem ad duas
uncias et ultra excurrentem, reliquas omnes sub
angulo obtusissimo reclinatas secundas, ex duplici se-
rie verticillorum densorum conflatas, folia lanceolata
ferrata, petiolata, caulem brachiatum, radicem an-
nuam, et ob odorem illo, crispae menthae subtiliorem
et gratiorem saporemque aromaticum magnum in oe-
conomia et medicina spondere usum.

14. I. T. KOELREUTERI *lina hybrida.* Exp. I. li p. 339.

num perenne ♀ et *Austriacum* ♂. Plantae inde natae mediae inter utrumque parentem similitudinis et formae non omnino steriles, magnitudine et caulium luxuria ♀ longe superantes, per plures annos vegetae, stolonumque copia multiplicandae. In copula
inversa Exp. VIII. conceptio inanis vel adhuc dubia.
Ex seminibus earundem specierum sponte natis plantae in Exp. VI. natae sunt, a priori ipsorum statu hybrido plus minusve aberrantes, sic et eae ex seminibus *usitatissimi* ♂ *asfr.* ♀ et *Narbonensis* ♂ sponte natis in Exp. VII. productae. Exp. II. *linum usitatissimum* ♂ ♀ et *Narbonense* ♂. Plantae procreatae uti in
inverso Exp. III. mediae inter parentes similitudinis factisque foecundae, uti et eae ex *lino usitatissimo* ♂ *asfr.* ♀

- et *Narbonensi* δ in Exp. IV. Exp. V. *usitatissimum* β $\&$ et *usitatissimum* ζ *afr.* δ . Et media inter sobolem et parentes similitudo, illiusque summa foecunditas.
- p. 341. Quare africanum ζ pro sativi varietate maiore recte
- p. 342. habendum. Praeter Exp. VIII. copula lini *perennis*
- p. 343. in Exp. IX. et X. cum *usitatissimo* β ; in Exp. XI. et XII. cum *tenuifolio*, in Exp. XIII. cum *Narbonensi* δ , in Exp. XIV. cum *maritimo* δ , in Exp. XV. cum *Virginico* δ ; lini *Narbonensis* in Exp. XVI. et XVII.
- p. 345. cum *Virginico*, in Exp. XXIII. cum *Austriaco* $\&$; *tenuifolii* in Exp. XVIII. et XIX. cum *usitatissimo* β , in Exp. XX. cum *Virginico* δ ; *Austriaci* in Exp. XXI. cum
- p. 345. *usitatissimo* β δ , in Exp. XXII. cum *usitatissimo* $\&$, (in Exp. XXI. et XXII. inversa sint, errorque typographicus adsit, disquirendum) in Exp. XXIII. cum *Narbonensi* δ , in Exp. XXIV. et XXV. cum *Virginico*; *usitatissimi* ζ in Exp. XXVI. cum *maritimo* δ ; tandem
- p. 346. *usitatissimi* β . in Exp. XXVII. et XXVIII. cum *Virginico* frustranea fuit, moneturque in lini genere castrationem esse difficillimam, nec nisi summo mane peragendam.
- p. 347. 15. *Piscium novae species descriptae a P. S. PAL. T. IX. LAS I. pleuronectes stellatus* circa ostia fluminum ri-
fig. 1. vulorumque ex insulis Curilicis, ubi *Tandiku* audit, in orientalem oceanum profluentium, non autem circa
- p. 347. Kamschatkam, quum *Stellerus* et *Krascheninikofus* eius non mentionem fecerint, occurrens, subrhomboideus plateellae ad instar, maximo sui generis oblongior.
- p. 349. 2. *callionymus Baicalensis* iam in appendice Vol. fig. 2 3 III. itinerarii p. 707. descriptus, retia piscatorum evi-
- p. 350. tans, cuius vix ante septuagesimum huius saeculi an-
- p. 351. num detecti nec esculenti pinguedo excocta Sinis venditur, et cui pinnae ventrales quidem nullae sunt, dorsalia prior minima, secunda magna, pectorales
- p. 352. longissimae. 3. *gobius macrocephalus*, pariter, quum
- p. 353. cottorum, quibus et *callionymis* capitis magnitudine similis,

similis, ad instar semper in fundo maris habitat, in Tab. X.
 retia non incidens, incola maris Caspii ad ostia rivu-fig. 4-6.
 lorum et fluviorum pigris in sinubus, forte et Ponti
 Euxini, propter pinnam ventralem unicam infundi-
 buliformem, pectorales basi carnosas, dorsaliū prio-p. 354.
 rem minimam radiis tribus mollibus et simplicissimis
 ornatam, secundam productiorem novem radios ra-
 mosos habentem ad gobios referendus. 4. *cottus dice-*
raus, ob difformem faciem Curilis *Kcheiljucha*, Russis Tab. X.
 in Kamschatka, ubi tantum in portu SS. Petri et Pau fig. 7.
 li et in sinu Avatschae, *Byhschok* seu taurus diminu-
 tive audit. STELLERO referente nunquam quinque
 vel sex pollicaribus maiores occurrunt, sed maculis
 fuscis, albis, flavis, rubentibus, pulcherrimis instar
 marmoris variegati, eorumque habitus, ut cotti scor-
 pii. 5. *cyprinus labro*, in Onone, Ingoda et Schilca, p. 355.
 verosimillime etiam in reliquis per Amurem in orien- T. XI.
 talem oceanum effluentibus, non in lacubus occur-fig. 8.
 rens, in coecis fluviorum ramis facile retia incurrens,
 vere ova spargens, tumque gregatim et velocissime
 natans, inde in Danuria equus (КОИБ) vocatus, sa-
 pidissimus, visceribus, vesica aërea, faucium dentibus
 cyprino similis, se distinguens tamen ore sub rostro fig. 9.
 lunato, amplo, productili, labiis crassis et pinguibus
 marginato laevique. 6. *cyprinus leptocephalus* in Ingo p. 357.
 da et Onone frequens tridacibus facile occidendus,
 in Danuria propter pinnarum rubedinem *Krasnoper* fig. 10.
 dictus, ob ossiculorum copiam vix esculentus, tres
 spithamas seu ulnam et ultra magnus, caput eius si-
 mile Esoci, longum, parum compressum, convexum;
 subtus planum, rostro depresso rotundato. 7. *silurus* p. 359.
Danuricus, in Ingoda, Onone et Arguno, pigrisque
 adjacentibus aquis non infrequens, a glani, (Russi fig. 11.
 vero eum nomine glani significante COMB appellant)
 per orientalem Sibiriam exulante diversus, raro lucii
 maior, congeneri Europaeo multo sapidior, cum

afoto LINN. multum quidem conveniens, exemplo piscis vero, quem LINNAEUS prae oculis habuit, ad comparandum Auctori non suppetente, ab eo potius *Danuricus* denominatus.

Astronomica sunt:

- p. 363. 16. P. INOCHODZOW *Obff. astronomicæ Wo-*
logdæ anno 1758. habitæ.
- p. 367. 17. IDEM *de situ geographico urbis Petrosa-*
wodsk, deducto ex observationibus astronomicis anno
1784. institutis.
- p. 376. 18. STEPH. RUMOVSKY *Comment. de transitu*
T. VII. mercurii per discum solis anno. 1786. die ^{23. Apr.} _{4. Mai.} *tem-*
fig. 5. pore civili Petropoli observato.
- p. 389. 19. KRAFFT *de superficie geometrica Russiae se-*
cundum novam mappam generalem huius imperii ab aca-
demia publicatam.
- p. 401. 20. I. ALB. EULERI *epitome observationum me-*
teorologicarum Petropoli anno 1783. factarum.

II.

Nova acta regiae societatis scientiarum Upsalien-
sis. Vol. V. Upsaliae, apud viduam ION.
EDMAN, direct. et reg. acad. typogr. an.
MDCCXCII. 4. pagg. XX. et 344 tabb.
aenn. VI. *).

pag. I. **P**raemissa est Regiae Societatis literariae et scientia-
rum Upsalienfis historiola **). Inter maximas
Sueciae difficultates miseriasque haec societas anno
huius

*) Vid. Comment. nostr. Vol. XXI. pag. 191.; Vol.
XXII. p. 387.; Vol. XXIX. p. 237 et 240.

**) Possunt hinc suppleri, partim etiam corrigi, quae
clariff. WEIGELIUS in opere suo praestantissimo

huius seculi decimo Upsaliae, ubi tum lues saeviret pestifera studiosam iuventutem sedem alio transferre cogens, initium cepit. Scilicet academiae Upsalien- sis tum Bibliothecarius ERICUS BENZELIUS iunior persuasit collegis quibusdam, huius loci professoribus, ut semel iterumve quavis hebdomade in atriis-biblio- thecae publicae convenirent, et amicis de re littera- ria colloquiis curas, taedium tempusque fallerent. Spem praeterea insignis auctoramenti portendebat ex lucro epistolaris commercii cum CHRISTOPHORO POLHAMMER (POLHEM) et EMANUELE SVEDBERG (SVEDENBORG), quorum uterque futurae celebra- tiam tum praeludebat.

Hi fere fuerunt, qui hanc societatem praeter statorem ERICUM BENZELIUM initio constituerent; e professorum ordine: HARALDUS VALLERIUS, IO- HANNES UPMARCK, nob. ROSENADLER, PETRUS ELVIUS, OLAVUS RUDBECK iun., LAURENTIUS RO- BERG, et biga fratrum VALLERIORUM, filiorum HA- RALDI, IOHANNES et GEORGIUS, *Collegii Curiosorum* titulo innotescere placuit. An definita fuerint certa negotia et conditae leges, compertum non est. Id tamen evictum est, opera EMANUELIS SVEDBERG annis 1716, 1717 et 1718 voluminibus 6 vulgatum ty- pis *Daedalum hyperboreum* huius societatis lucubra- tiones continere. Sunt eius argumenta mathemati- ca, physica, astronomica, oeconomica.

Diu sane temporum iniuria huius instituti viri- bus firmandis obstabat. Vix autem prima tranquil- lioris status et aequioris fortunae spes patriae adful- serat, cum de perficiendo, quod inchoaverat, opere cogitaret ERIC. BENZELIUS. Aderant cum ipso die

Bb 4

26.

Einleitung zur allgemeinen Scheidekunst, II Stück,
pag. 457. ff. de hac societate perscriptit.

26. Nov. anni 1719. professores OLAVUS RUDBECK
iun., LAUR. ROBERG, HENRICUS BENZELIUS, adi-
fac. medicae Doct. PETRUS MARTIN, et magistri
ERICUS BURMAN atque IOHANNES BILLMARK,
quos inter conveniebat, collapsam prope societatem
curiosorum sub nomine *Convivii Litterarii* (*Bokvetts-
Gille*) restaurare et his fere pactis communire. Sin-
gulis eius membris id praecipue officii incumbibat,
ut, quidquid litterarum studiis lucri afferrent patrii
typi, catalogo complecterentur, ita ut 1) liber aliquis
in patria editus recenseretur, 2) quidquid novi et
profuturi publicae luci destinaretur, iam in antecel-
sum, qua titulos, innotesceret, 3) inventa quaedam
in historia et scientiis practicis, et 4) celebrium viro-
rum vitas et scripta exhiberent. Hoc imprimis moliri
videbantur, ut *Ephemerides litterariae patriae* eorum
opera aliquando ederentur. Itaque conveniebat, ut
quater per annum *Acta* novae huius *Societatis* latine
prodirent. Quod negotium mira celeritate conse-
ctum est. Quas eodem, quem supra indicavimus, die
sibi quisque sumserat partes, brevi solvebat, et de-
cima post hebdomade die 5. Febr. 1720 prodiit ex-
cufum prelis typographi Upsaliensis I. H. WERNERI
Actorum Litterariorum Sueciae trimestre primum.
Tria potissimum argumenta hoc volumen occupant,
1) Editorum in patria librorum quorundam *recensio-
nes*. — Sensim rarefcebant istae recensioes; qua-
rum in locum succedebant integri *tractatus*, inedita
hucusque *monumenta historica*, quae rem patriam spe-
ctarent, ac subinde *eristica*. Haec sectio, cui etiam
breves doctorum virorum vitae adiungerentur, ma-
ximam trimestris partem constituit. — 2) *Nova lit-
teraria*, eaque varii argumenti. Qui forte sub prelo
iam sudarent libri, aut etiam auctoris ultimam ma-
num propediem expectarent, eruditorum promotio-
nes vel mortem, aut etiam alias eorum vices notatu
dignas

dignas pernarrabant. 3) De *novis libris* expositio, quae librorum in Suecia vulgatorum atque disputationum academicarum titulos et impressionis loca, tanquam promulsidem futurae amphoris recensionis, exhibebat. — Hac ratione duo volumina ad annum usque 1730 in trimestria, quorum quatuor singulis annis prodibant, di posita habemus.

Ineunte anno 1725. de fundatione *Societatis* cuiusdam *mathematico-litterariae* consultabatur. Cum vero aliqua huius generis negotia sumtus non modicos poscerent et publicae pecuniae largitionem sperare temerarium ac in praesenti rerum angustia vanum quoque videretur, ultra vota progressum non est, donec circa medium subsequenter anni 1726 regia Cancellaria hanc causam ampliori sua commendatione exhiberet regi, qui eandem etiam mox probabat, et quibusdam ad sublevandos sumtus petitis annuebat. — Interea suasit BENZELIUS propediem Gothoburgum abiturus, ut e regni proceribus expecteretur, qui nomine *Praesidis illustris* omnia moderaretur, eligerenturque membra quaedam ex civibus, quorum cura spectatiores alias provincias administraret. Praeses itaque constitutus est Senator Regis Regnique, comes ARVIDUS HORN.

Primum, quod Illustri Praesidi suo exhibuerunt, lex erat, ad cuius normam instituenda essent in posterum negotia, eamque ut Regi FRIDERICO insinuaret, rogarunt. Brevi quoque voti damnata fuit societas, quae die 11. Nov. 1728. „*Regiae Litterariae et Scientiarum* titulo decora, in singularem S. R. Maestatis tutelam recepta, cum illa in causis „gravioribus sine interprete agendi facultatem haberet: proferret in suis scriptis aliquid novi, quod „rem litterariam in genere attingeret, et praeterea „mathematicas disciplinas, physicam historiam naturalem, chemiam, agriculturam et oeconomiam ex-

„coleret: metalla commodam magis liquefaciendi
 „methodum excogitaret: artes mechanicas promo-
 „veret: observationes astronomicas et meteorologi-
 „cas sollerter institueret: antiquitates patrias excu-
 „teret et colligeret: geographiam et linguam ver-
 „naculam perficeret. Quibus omnibus praestandis
 „idoneos se redderent, factis per provincias itineri-
 „bus et communicatis cum eruditis exteris et popu-
 „laribus consiliis. *Acta Societatis* titulum *Litterario-
 „rum et scientiarum* praeferrent“.

Interea methodum solitam et nomen haec *Acta* servabant, donec anno 1729 absolutum esset volumen secundum. Tum vero opportunum visum praeter nomen aliqua immutare. Scilicet non nisi semel per annum prodirent: nova litteraria peregrinae cuidam ephemeridi saepius prodeunti, Lipsienses puta *Novellas* (*Neue Zeitungen*), cederent, ne sero nimis vulgata novitatis gratiam perderent: recensionebus, nisi iustae magnitudinis et praestantiae eminentis operum, rarus locus foret, sed eorum, quibus societas studia sua inprimis dicavit, laborum uberior proventus. Hoc modo per annos quatuor processum est; quum vero ad externos abiisset *ANDR. CELSIUS*, qui forte unus post *BENZELIUM* societatem hanc potissimum sustinebat, collabi iterum et deficere videbatur. Integri quadriennii annales nulli superfuit, nec aliquid notatu dignum accidisse fama fert, nisi unum illud, quod anno 1735. Comes *HORN* tutela societatis abiit et successorem habuit Regni Senatorem Comitem *GUSTAVUM BONDE*, virum eruditissimum. Hoc in viro tutorem nata societas videbatur, de quo magnifica quaeque speraret. Nec spes fefellit. Reddito patriae et Upsaliensibus Musis *ANDREA CELSIO*, iam interruptam actorum atque negotiorum seriem reficere adgredienti, dissensus nullus, plurima autem et gravia in opere praestando impe-

impedimenta occurrebant, quibus ut mederetur Praeses, eius sollemnem conventum apud se Holmiae indixit, qui etiam diebus quarta et sexta Octobr. 1738. celebrabatur; ibique, praeterquam de ordinanda re pecuniaria Societatis, maxime deliberatum est de edendis, quae per integrum quinquennium defecerant, actis. Sic effectum est, ut quadriennio post 1742 sex annorum interrupta acta in lucem prodirent, quartumque eorum volumen absolveretur. Editum 1751 quintum volumen, quod antiquam actorum seriem claudit, longior sequentium mora excepit.

Supra dictum est, visum fuisse ex actis, non nisi semel per annum prodeuntibus, nova litteraria excludi; eorum vero nescios plane esse Suecos prohibuit mox cura alius instituti, *Litterariae Ephemeridis Sueciae*: quod propositum una cum addendis quibusdam ad leges societatis regia sanctione 1742 munitum est. Huiusmodi annales sub nomine *Tidningar om de Lärda's Arbeten* mox vulgati, et quidem menstrui, ob varias tamen difficultates post annum cesarunt.

Praefide societatis anno 1764 vita functo, tutelam eius 1766 CAROLUS, Sudermanniae dux, suscepit, a quo tempore novum societas vigorem ac splendorem nata est. Quae deinde prodierunt quinque actorum volumina, titulo *Novorum actorum regiae societatis scientiarum Upsaliensis* insignita fuerunt, quibus tamen edendis nullus temporis articulus praefinitus. — —

Catalogus librorum societati donatorum hanc p. XV. historiolum claudit.

Sequuntur ipsae dissertationes huius voluminis.

I. *Disquisitio de theoria caloris corporum spec.* p. I.

fici. A IOHANNE GADOLIN, *Profess. Aboens.* Iam olim clariss. auctor de hoc argumento in peculiari
egit

egit scriptione *): hic idem de novo accuratissime persequitur. Primum docet, cur satius sit, cum plerisque physicis sensum calidi frigidique, quem corpora nobis imprimunt, a materia subtilissime in illis diffusa derivare, quam per singularem corporum affectionem, motum partium intestinum, vel aliam quamcunque facultatem interpretari. Sed quomodo in corpore materia caloris ligata lateat, inter physicos nostrorum temporum parum convenit. Alii hanc ut partem illius necessariam, sine totius destructione non separandam, consideraverunt. Alii vero, tam arcto nexui officere summam caloris subtilitatem et agilitatem existimantes, hunc potius in corporibus vi quadam detineri perhibuerunt, illi, quae elastica corpora coguntur, analogae; omnemque propterea in corpore latentem caloris quantitatem salva corporis indole augeri vel diminui, imo evanescere posse, prout mutata temperatura corporum circumiacentium pressio externa variet. Horum opinio facile se cuivis insinuat, quia calor pleraque corpora, ubi eius abundat copia, in elasticos solvere valet vapores, et nostro praecipue aevo permultis physicorum scriptis quod aliis quoque caloris ignisque phaenomenis explicandis aptissima videretur. Cum vero contra ipsam dubia haud spernenda a nonnullis mota sint, suas quoque noster vires in ea examinanda periclitatus est. Experimentorum descriptionem in his paginis offert, praemissis inventorum palmariorum huc spectantium historiola, axiomatibus atque notionibus quibusdam generalibus, quas fautoribus theoriae iam examinandae adoptare placuit.

Haec iam experimenta luculenter docent, theori-
 am caloris specifici isti hypothese superstructam non
 modo

*) Diff. de theoria caloris corp. specif. Aboae. 17844

modo non in omnia caloris phaenomena quadrare, sed quibusdam etiam plane repugnare. Fatetur quidem auctor, capacitate corporis aucta saepe diminui calorem sensibilem, et contra. Neque CRAWFORDO refragatur, magnam esse aëris vitalis prae plurimis aliis corporibus capacitatem, adeo ut sufficere videatur producendae caloris sub inflammatione corporum prodeuntis quantitati, nec non ei, quam animalia aërem respirantia foveant. Negat vero suorum iurantis tentaminum fidei, decrementa capacitatis esse quantitibus caloris producti exacte proportionalia. Quod si neque cum SCHEELIO ponere velimus, caloris materiam corpus esse compositum, quod in corporibus saepius ex suis principiis generetur, neque cum aliis, latere in corporibus caloris copiam chemice ligatam, noster contendit, reformari tamen oportere theoriam capacitatis corporum, quae certe non minus concinnitate et simplicitate, quam multorum experimentorum harmonia reliquis palmam praeripere videatur.

Detexerat CRAWFORDUS, capacitates nonnullorum corporum in variis temperaturis continuo variari, etiamsi forma corporis non mutari videatur. Hinc ad fidem pronum erit, omnium fere corporum capacitates variabiles esse, quamvis variationes intra angustos temperaturarum limites nobis non appareant. Hoc assumpto, ponere simul licebit, nullum inesse corporibus calorem, nisi quem capacitates indicent. Iam enim quantitas caloris absoluti non repraesentabitur per rectangulum ex capacitate et gradibus absolutis, sed per aream curvae, cuius abscissae per gradus absolutos et ordinatae per capacitates corporis exhibentur. Si iam quacunque de causa mutetur corporis forma et cum hac eius capacitarum ratio, tum eadem caloris absoluti quantitas per aream novae curvae repraesentabitur; temperatura vero vel accrescet, vel decre-

decreſcet, prout iam maior vel minor abſciſſae longitudo datae areae reſpondeat. Haec ſi ita ſint, non difficile erit intellectu, cur non ſemper augeatur capacitas, diminuta temperatura per mutationem formae corporis. Tales enim eſſe poſſunt naturae curvarum diverſarum, ut infinitis modis increſcant vel decreſcant et ordinatae et abſciſſae, invariata exiſtente area. — Hanc tamen hypotheſin ita comparatam eſſe auctor fatetur, ut eam neque commendare audeat, neque ſperare experimentis facile fore aut confirmandam aut refellendam.

p. 50.

II. *Specimen ornithologiae Wermdöenſis ex observationibus propriis, a SAMUELE OEDMANN, S. R. S. Upſ. ſodali.* Congeries inſularum, quae intra limites paroeciae *Wermdöen* diſperſae, totidemque a polo gradibus, atque *Holmia*, diſtantes, maris *Balthici* undis alluuntur, quarum et numerum curate definire noſter non audet, philoſophiae naturalis cultori largam admodum meſſem exhibet. Mira varietate diſtincta ſoli locorumque natura, iam in depreſſis argilloſa, in planis arenosa, iam humo atra, iam marga pinguis, iam montibus declivis, iam rupibus ardua, iam campis aprica, iam ſylvis umbroſa, iam pratis ſuperbiens, iam agris fertilis, iam paludibus uliginosa, iam amnibus aquoſa, iam undis ſalitis rigua, non poteſt non multifariam Florae ſementem promovere. Hinc intra fines territorii non adeo ſpacioſi, ſeculſis cryptogamis, vegetabilium ſpecies auctor conquiſivit fere D, in quibus certe haud paucae ſunt, quae raritatis nomine ſeſe botanicis Suecicis commendent. Plantas ſic dictas marinas produciunt litora, ſcirpum maritimum, glaucem maritimam, ſtaticen armeriam, gentianam centaurium, aſtera tripolium, crambem maritimam etc.; ſylvae exhibent lathraeam ſquamariam, monotropham hypopithon; valles umbroſae prenanthen muralem; prata heracleum anguſtifolium,

stifolium, campanulamque trachelium, insolita prorsus altitudine et luxurie laetam. Nec regnum animale spes zoologi fallit. Habent enim illae insulae mammalium species XXXI, in quibus primum sibi vindicat locum cervus alces, qui illic frequentius, quam in caeteris Sueciae provinciis, occurrit. Praeter hunc noster utramque viverrae martis varietatem, foricem fodientem PALLASII, mustelam hermineam, quinque phocarum varietates aut potius species, delphinum phocaenam etc. observavit. Amphibiorum ordo septendecim species exhibet, in quibus auctor nominat petromyzon marinum semel sibi obvium atque acipenserem sturionem, quem 300 libras pondere superantem vidit cum harengis sagena extractum. Piscium species 33 numeravit, inter quos raritate eminent cyclopterus lumpus, ammodytes tobianus et esox belone, utilitate autem et copia clupea harengus, var. minor, et sprattus. Eximia quoque commoda sibi comparare norunt insulares ex gasterosteio aculeato, cuius pinguedo coctione in oleum vertitur et pro lucernis plateas Holmenses illustraturis optime venditur. Insectorum circiter mille species capit auctoris collectio, atque in his multas, quae in LINNAEI et DEGEERII catalogis frustra quaeruntur, nec dubitat auctor, magnam eorum messem adhuc superesse. E vermium ordine solummodo testacea collegit, quae tamen mare illud parcissimo numero habitant. Prae ceteris autem ipsi placuit volucrum ordo. Cui studio ita invigilandum censuit, ut nudis nomenclaturis inhaerere ne videretur, sed et avium distincte cognitarum mores, oeconomiam, pullationem, usum, noxam, itemque vel commorationem temporariam, vel ad boreales terras transitum, vel mansionem perennem perscrutaretur. Huiusque multorum annorum studii ornithologici fructus

Etus fane eximios. iam cum orbe erudito commu-
nicat.

Prodeunt autem ex accipitribus: Aquila *Albicilla*, Wermdöensibus *Hafsörn*. Aquila *Melanaëtus*, Wermd. *Skogsörn*. Falco *Milvus*, Glada. Falco *Palumbarius*, Hök. Falco *Tinnunculus*, Falk. Falco *Haliaëtus*, *Fisk Ljuse*. Falco *Gyrfalco*. Falco *Apirorus*, *Slaghök*. Falco *Lanarius*. Falco *Nisus*, *Sparfök*. Strix *Bubo*, *Uf. Berguf*. Strix *Aluco*, *Haruggla*. Strix *Nyctea*, *Harfang*. Strix *Stridula*, *Skrikuggla*. Strix *Passerina*, *Sparfuggla*. Lanius *Collurio*. Lanius *Excubitor*, *Warfogel*. — E *pice*: Corvus *Corax*, *Korp*. Corvus *Cornix*, *Kråka*. Corvus *Monedula*, *Kajo*. Corvus *Glandarius*, *Skrika*. Corvus *Caryocatactes*, *Nötkräcka*. Corvus *Pica*, *Skata* et *Skjura*. Coracias *Garrula*, *Blåkråka*. Cuculus *Canorus*, *Gök*. Lynx *Torquilla*, *Göktunda*. Picus *Martius*, *Spillkråka*. Picus *Viridis*, *Hackspett*. Picus *Major*. Picus *Medius* (nostro quidem iudice a praecedenti specie differt). Picus *Minor*. Sitta *Europaea*. Upupa *Epops*, *Äärfogel*. Certhia *Familiaris*. — Ex *anseribus*: Alca *Torda*, *Tordmule*. Uria *Grylle*, *Grisla* (varietas iunior audit *Sillknipa*). Anas *Cygnus*, *Svan*. Anas *Tadorna*, *Iugås*. Anas *Spectabilis*, *Kamgudunge*. Anas *Fusca*, *Svårta*. Anas *Negra*, *Hafsorre*. Anas *Anser*, *Vilgås*. Anas *Bernicla*. Anas *Brenta*. Anas *Mollissima*, *Gudunge*. *Åda* (aetate provectiores appellantur *Lådor*, iuniores *Löfådor*, mater prole orbata *Skröja*, quae appellatio etiam extenditur ad omnes aves marinas a cura educationis vacuas, mas biennis *Helsinga*). Anas *Clangula*, *Knipa*. Anas *Penelope*, *Widand*. Anas *Acuta*. Anas *Hiemalis*, *Alfogel* (Anas *glacialis* LINN. est varietas iunior). Anas *Ferina*. Anas *Querquedula*. Anas *Crecia*, *Årta*. Anas *Circia*. Anas *Boschas*, *Gräsand*. Anas *Fuligula*, *Wigg*. Mergus *Merganser*, mas *Skrake*, fem. *Skräcka*. Mergus *Serrator*, mas *Prack-*

nisse

nisse, fem. *Pracka*. *Mergus Albellus*. *Colymbus*
Arcticus, Lom. *Colymbus Septentrionalis*, Lom.
Larus Glaucus, Gråtrut. *Larus Marinus*, Hafstrut.
Larus Fuscus, Trut. *Larus Canus*, Fiskmåse. *Cat-*
tarracta Parasitica, Måspinare. *Sterna Caspica* PALL.
Sterna Hirundo, Tärna. *Sterna Nigra*, Lilltärna.
Pelecanus Carbo, Ålkråka. *Recurvirostra Avogetta*.
Podiceps Cristatus. *Podiceps Auritus*. *Fulica A-*
tra. — *E grallis*: *Ardea Grus*, Trana. *Ardea*
Stellaris, Rördrom. *Scolopax Arcuata*, Spof. *Sco-*
lopax Phacopus, Windspof. *Scolopax Rusticola*, Mor-
halla. *Scolopax Gallinago*, Horsgök. *Tringa Va-*
nellus, Wipa. *Tringa Hypoleucos*, Beccasine. *Trin-*
ga Glareola. *Charadrius Apricarius*, Åkerhöna. *Cha-*
radrius Hiaticula, Strandlöpare. *Haematopus Ostra-*
legus, Albrok. *Rallus Crex*, Aengsnärpa. — *E*
gallinis: *Tetrao Urogallus*, Tjäder. *Tetrao Hybri-*
dus, Rackelhane. *Tetrao Tetrix*, Orre. *Tetrao Bo-*
nasia, Hjerpe. *Tetrao Coturnix*, Waktel. *Colum-*
ba Oenas, Skogsdufva. *Columba Palumbus*, Ring-
dufva. — *E passeribus*: *Alauda Arvensis*, Lärka.
Alauda Pratensis, Aengslärka. *Sturnus Vulgaris*,
Store. *Sturnus Cinclus*, Watnstare. *Ampelis Gar-*
rius, Sidenhvants. *Turdus Pilaris*, Snöskata. *Tur-*
dus Viscivorus, Björktrast. *Turdus Musicus*, Klera.
Turdus Iliacus, Talltrast. *Turdus Merula*, Trast.
Turdus Torquatus. *Loxia Curvirostra*, Korsnäf. *Lo-*
xia Pyrrhula, Domherre. *Loxia Chloris*, Svenska.
Emberiza Nivalis, Snösparf. *Emberiza Citrinella*,
Gröning. *Fringilla Coelebs*, Bofink. *Fringilla Car-*
olinensis, Steglitsa. *Fringilla Spinus*, Grönsfiska. *Frin-*
gilla Cannabina. *Fringilla Flavirostris*. *Fringilla*
Linaria, Gråsfiska. *Fringilla Domestica*, Gråsparf.
Motacilla Luscinia, Nättergal. *Motacilla Modula-*
ris. *Motacilla Curruca*. *Motacilla Hippolais*. *Mo-*
tacilla Sylvia. *Motacilla Salicaria*. *Motacilla Alba*,
Vol. XXXVII. Pars III. Cc Aerla.

Aerla. Motacilla *Flava.* Motacilla *Oenanthe*, *Sten-*
quätta. Motacilla *Rubetra.* Motacilla *Phoenicurus*,
Rödskjert. Motacilla *Regulus.* Muscicapa *Africa-*
pilla. Parus *Maior*, *Talgoxe.* Parus *Coeruleus*, *Blä-*
mes. Parus *Ater*, *Mes.* Parus *Cristatus*, *Töfsmes.*
Parus Palustris, *Entita.* Hirundo *Rustica*, *Svala.*
 (Hanc aquis immerisam hiemare, res est experimen-
 tis indubiis ad liquidum perducta, cui fidem perpe-
 ram denegare gestiunt Europae meridionalis ornitho-
 logi, apud quos migratoriam esse hirundinem, nosse
 non inficiatur. DE BLIK, Iudex Territorialis, sancta
 fide nostro retulit, se, ante aliquot annos in insula
 Rindöa venatione occupatum, mirifico prorsus hi-
 rundinum fere centenarum concentu ad lictus fuisse
 allectum, ubi distinctissime observavit summitates
 Arundinis Phragmitidis longe lateque hirundinibus
 capite deorsum misso, onustas atque ad superficiem
 aquae nutantes; postque horae propemodum dimi-
 diae concentum signo veluti dato totus chorus fun-
 dum petit, spectaculo inopinio in admirationem re-
 piente. Ante lustrum quodque excurrit, clarissimo
 auctore referente, in puteo summa hieme exhausto
 hirundo sopita reperta est, quae igni admota revixit).
Hirundo Urbica. Hirundo *Apus.* Caprimulgus
Europaeus, *Nattskräva.*

p. 85.

III. *Descriptiones insectorum (praecipue) Suecico-*
rum a CAROLO PETRO THUNBERG. Accurate de-
 scribuntur haec insecta. *Cantharis minima.* *Cantha-*
ris biguttata. *Tipula marci.* *Tipula hortulana.* *Ce-*
mex ornatus. *Melolontha stictica* (*Scarabaeus sticti-*
cus LINN.). *Vespa gallica.* *Apis violacea.* *Sphex*
fispes. *Crioceris Calmariensis* (*Chrysomela Calma-*
riensis LINN.). *Crioceris Parisina:* elytris testaceis
 hirs, thorace marginato capiteque nigris, antenni
 ped natis. Habitat Parisiis. *Cistela murina* β (*Chry-*
somela murina LINN.). *Auchenia 12punctata* (*Chry-*
somela

somela 13punctata LINN.). Curculio alni. Attelabus avellanae. Cerambyx noctis. Leptura verbasci. Elater lineatus. Melolontha eremita (Scarabaeus eremita LINN.). Scarabaeus plagiatus. Lucanus parallelipedus. Musca gibbosa: alis obtusis, abdomine nigro segmentis albo marginatis. Habitat in Smolandia et alibi, rarior. Staphylinus elongatus. Staphylinus piceus. Cicada aurita. Tinea cinctella (Phalaena cinctella LINN.). Tinea Swederella: alis anticis cupreo-aureis: maculis duabus, altera prope scutellum, altera prope marginem exteriorem, aureo flavis. Coccinella impunctata. Coccinella 13punctata. Coccinella cassi. Coccinella frontalis: elytris nigris: punctis duobus oblongis rubris, capite rubro. Habitat in Suecia satis vulgaris. Coccinella 4pustulata. Coccinella 6pustulata β . Cantharis atra. Ptinus mollis. Ptinus pestilicornis. Chrysomela fastuosa. Chrysomela polygona. Chrysomela 3maculata. Cistela sulphurea (Chrysomela sulphurea LINN.). Crioceris calmarienfis (Chrysomela calmarienfis LINN.) variet. α . Crioceris phellandrii (Chrysomela phellandrii LINN.). Cryptocephalus bilineatus (Chrysomela bilineata LINN.). Altica rufipes (Chrysomela rufipes LINN.). Altica pulicaria (Chrysomela pulicaria LINN.). Dytiscus ovatus. Dytiscus granularis. Dytiscus uliginosus. Dytiscus fenestratus: elytris atris margine concolore, capite punctis duobus rubris. Crioceris flavipes (Chrysomela flavipes LINN.). Auchenia subspinosa: elytris atris punctatis, capite, thorace pedibusque flavis. Carabus pilicornis: totus niger, elytris impresso 6-punctatis, antennis pilosis. Carabus caeruleus. Carabus latus. Donacia simplex: elytris integris nigro-aeneis, abdomine postice pedibusque testaceis. Donacia aquatica (Leptura aquatica LINN.) variet. α , β , γ .

[120. IV. *Batschia*, novum plantae genus, nuper detectum et descriptum a Domino IOSEPHO CELESTINO MUTIS, per calidiores Americae plagas peregrinatore illustri, in litteris, datis ad D. Prof. THUNBERG, descriptiones et icones communicantem. Cum icona. Character huius novi generis est:

Calyx triphyllus. *Corolla* tripetala.

Stamina tria castrata. *Drupa* coriacea.

Locus, cui in systemate Linnaeano inseratur novum genus, erit in Dioecia, Monadelphica, inter Triandras et Trigynas, ante Juniperum.

Inhabitant species regionem Americae Mariquitae. prope aequatorem, sub temperie calida, solo paulo elevato.

Plantae sunt scandentes.

Folia alterna, petiolata, ovata, acuta, integra, subundulata, trinervia, glabra.

Reliqua e manuscriptis litteris ipsius inventoris THUNBERGIUS communicat.

Flores masculi.

CAL. *Perianthium* triphyllum, corolla multo brevius: foliolis ovatis, acutis, concavis, erectis, corollae adpressis eique consimilibus.

COR. *Petala* tria, ovata, acuta, tubum globoso-trigonum marginibus conniventibus formantia; deinde ore aspero breviori semireflexa; coriacea, villis densissimis exterius obducta.

STAM. *Filamenta* sex, quorum tria exteriora sterilia, caduca, petalis alterna, receptaculo minimo ad margines inserta, subincurva, tubi altitudine: tria interiora in unum corpus trigonum coalita, centro receptaculi inserta, erecta, exterioribus aequalia.

Antherae tres, apicibus filamentis interioris horizontaliter dorso affixae, crassiusculae, didymae.

Pistillum omnino nullum.

Flores feminei in distincta planta.

CAL. *Perianthium* ut in mare, deciduum.

COR. *Petala* tria, omnino consimilia.

STAM. *Filamenta* sex, castrata, erecta, altitudine tubi corollae, plana, superne latiora, denticulo minimo apice et maculis binis interius notata, receptaculo inserta.

PIST. *Germina* tria, obovato - oblonga, subcoallita, lateribus plana, extrorsum convexa, villis densissimis obducta, altitudine tubi corollae.

Styli tres, (singulis unicus) subovati, apici germinis interius affixi, breviusculi, erecti, dein semireflexi.

Stigmata emarginata.

PERIC. *Drupa* coriacea, obovato-oblonga, tomento deciduo obducta, pulpa carnosae rufescente referta.

Nux eiusdem figurae, paulo compressa, mucilagine tecta, futura integra circumducta bipartibilis, semibilocularis.

Dissepimentum dimidiatum, transversum, membranaceo-rigidum.

Nucleus eiusdem figurae, superius integer, deinde in duo crura pro loculamenti cuiusvis receptione divisus.

Caro amygdalina, oleosa, amarissima.

obs. Plerumque germina duo abortiunt.

SPECIES 1. *B. racemosa*: racemis axillaribus solitariis, floribus raris.

2. *B. spicata*: spicis axillaribus solitariis, floribus confertis.

Icones Batfchiam racemosam eiusque partes sistunt.

V. In ova quaedam abortiva observationes, ex-p. 124
hibitae ab ADOLPHO MURRAY. Inter praeparata anatomica theatri academici Upsaliensis ova quaedam feminarum abortiva adservantur, de quorum

conceptionis tempore et expulsionis ratione optabilem clariss. MURRAY notitiam obtinuit, quaeque suamolis sub eodem graviditatis stadio varietate ipsum plane convicerunt, nec ova, nec etiam embryones inclusos statuto tempore eundem sibi praescriptum acquirere perfectionis gradum, adeoque ex eorum magnitudine ad praeterlapsae graviditatis terminum vix quidquam statui posse. Hoc vero ut melius patesceret, hoc loco auctor delineationem nonnullorum cum lectoribus communicavit. Exhibitae vero figurarum explicationi brevem commentarium dilucidandae huic materiei adaptatum de signorum quorundam conceptionis inconstantia et de lubrico fundamento, quo vulgo acceptae leges incrementi novanimalis nituntur, subiunxit.

- p. 145. VI. *De negatione quantitatum geometricarum, a FRIDERICO MALLET.*
- p. 164. VII. *Expediissima methodus locum planetae vel cometae heliocentricum ex dato geocentrico inveniendi, loco nodi et inclinatione orbitae cognitis; et vicissim, locum geocentricum eruendi, datis radio vectore et longitudine heliocentrica, in orbita situ data. A ZACH. NORDMARK.*
- p. 188. VIII. *Brevissima ratio anomaliam veram cometae in hypothesis parabolica directe inveniendi, cum intexta simul nova et valde expedita aequationis cubicae per arcus circulares solutione; a ZACH. NORDMARK.*
- p. 200. IX. *Methodus loca in terrae superficie, ex effectibus parallaxis, in transitu planetarum sub sole, pendencia, expedite determinandi, auctore ANDREA PLANMAN, Phys. Professore in Reg. Acad. Aboënsi, Reg. Acad. Scient. Stockh. nec non Reg. Societ. Scient. Upsal. Socio.*
- p. 216. X. *Tentamina pro determinando nodo mercurii, ab ERICO PROSPERIN.*

XI. *Distantiae mercurii et solis d. IV. Maii a. p. 250.*
MDCCLXXXVI. observatae ab ERICO PRO-

SPERIN.

XII. *Observationes in linguam Iaponicam. Ap. 258.*
CAR. PETR. THUNBERG.

XIII. *Triga supplementorum ad runographiam p. 274.*
scrip. gothicam: una cum prooemio de praesenti eius fa-
cie. Auctore FAHLE BVRMAN, Hist. Doc. et Reg.
Societ. Adi.

XIV. *De initiis monetae arabicae schediasma OLAI p. 322.*
GERRHARDI TYCHSEN.

XV. *Vita ANDREAE BERCH, iurisprud. oecono- p. 330.*
miae et commerciorum ad acad. Upsal. professoris, dein
eiusdem academiae quaestoris, equitis aurati ordinis
Wafaci.

XVI. *Vita CAROLI A LINNE, M. D. med. et p. 335.*
botan. prof. Ups. archiatri reg. et equ. aur. de stella pol.

III.

Flora Cochinchina, IOANNIS DE LOUREIRO *).

Continuatio.

C. VI. *Bromelia ananas*, copiosissima in agris et p. 237.
hortis Cochinch. fermentatione vinum eiusque
spiritum praebet sapida quidem, sed minus salubria.

* *Floscopa* (a spicis in formam scopae collectis p. 238.
et fastigiatis), 1 gyn. Char. gen. Cal 3 fidus inferus; Pet.
3, ovata; Caps. 2 loc. 1 sperma. Fl. scandens, caule
scandente, foliis lanceolatis, caule fastigiato; agre-
llis in montibus Cochinchinae.

Tradescantia vaga, procumbens, hirsuta, spa p. 239.
this aphyllis imbricatis lunatis, flore 1 petalo; inter

Cc 4

Til.

*) Vid. Comm. nostr. Vol XXXVII. Pars II. p. 202.

Tillandsiam et *Tr. media*, habitu *Tr. cristatae*; inculta Cantoni.

* *Oncus* (a tubere radice), 1 gyn. Char. gen. *Cal.* 2phyllus inferus; *Cor.* 6fida campanul. *Bacca* 3loc. *O. esculentus*, scandens, foliis cordatis subrotundis, spicis laxis; in sylvis Cochinch. diversus a *Dioscorea*: tuber maximum ovatum inaequale farinosum edule.

Canarina zanguebariensis, scandens, capsulis 6-locularibus, foliis hastatis alternis; inculta in ora
P. 241. *Zanguebariae*. *Loranthus cochinchinensis*, pedunculis multifloris congestis, foliis acutis; in ramis arborum hortensium in Cochinchina.

* *Hexanthus*: *Cal.* comm. 6phyllus patens coloratus, foliolis subrotundis concavis, continens flosculos 6, aequales. *Perianth.* propr. o. *Cor.* 1pet. infundibulif. infera, tubo infra medium imperforato, limbo 6partito, laciniis oblongis tubo subaequalibus, patentibus. *Stam.* fil. 6, filiformia, sterilia, ori tubi insistentia, limbo subaequalia; *Anth.* 6, ovatae subsessiles ad basin filamentorum sterilium insistentes. *Pist.* germen ovatum, supra medium tubi corollae impositum; *Styl.* filiformis corolla longior; *Stigm.* emarginatum. *Peric.* *Bacca* ovata 1sperma. *Sem.* subrotundum. *H. umbellatus*, foliis oblongis, umbellis axillaribus (*Tomex iaponica?* w.); in montibus Cochinch. usus ligni pro aedificiis.

P. 244. *Dracaenam ensifoliam* proprio iudicio ductus potius *Ornithogalo* accenseret Cl. Auctor: ex radice odorifera contusa cum aliis aromatibus Cochinchinenses pastillos et bacillos pro suffumigiis parant; decoctum eius contra dysuriam, gonorrhoeam et fluxum album inservit. *Crini asiatici* vires a RUMPHIO

P. 245. laudatas Auctor ipse non expertus est. *Cr. zeylanici*, loca arenosa in Cochinch. et China inhabitantis, radicem scillae frequenter substituit; heroice operatur
in

in tumore, durtie et dolore ventris post partum, lochia solvendo, si cum *Curcuma rotunda* contusa et calefacta addito aceto ventri applicatur. *Leucoium cap.* 246.
pitulatum, spathis 1floris, capitulis radicalibus, foliis plicatis; incultum non frequens in Cochinchina.
Hypoxis aurea, acaulis, pilosa, scapo 1floro, capsu-*p.* 248.
 lis oblongis; in colle arenoso Son Koung in Cochinchina.

* *Liriope* (a nympha, Narcissi matre, ob co-
 gnationem generum et colorem): *Cal.* Spatha 1val-
 vis ovata incurva 1flora parva persistens. *Cor.* cam-
 panulata infera 6partita patens, laciniis oblongis re-
 flexis carnosus aequalibus. *Stam.* Fil. 6, subulata ere-
 cta aequalia, corolla breviora, receptaculo insidentia;
Anth. oblongae stantes. *Pist.* Germ. subrotundum
 superum; *Styl.* crassus sulcatus reflexus, staminibus
 aequalis; *Stigm.* simplex. *Peric.* Bacca ovata glabra
 carnosae 1sperma. *Sem.* ovatum. *L. spicata*, foliis
 ensiformibus glabris, spica tereti (fructus similis *Ale-
 tris guineensis*, w.); frequenter culta incultaque in
 Cochinch. et China: refrigerans; foliorum decocto
 capilli firmari dicuntur.

Allii sativi usus cibarius nullibi frequentior *p.* 249.
 quam in China. *A. cepae* bulbi congesti parvi et an-
 gulati sapore et odore prae europaeis excellunt aequae
 ac folia, quorum usus ad condimenta frequentior.
A. triquetri praecipuus usus culinaris loco *porri*.
 An *A. odorum* et *angulosum* vere distinctae species,
 dubium. *Aloë perfoliata* agrestis in vastis arenosis *p.* 252.
 regni Champavae: ex foliis recentibus et contusis
 succus exprimitur brevi tempore ad solem inspissa-
 tus; purior aloë hepaticam et socotorinam, vix inter
 se differentes, faecibus inquinatus caballinam prae-
 bet. Praeterea Cochinchinenses folia excoriata in
 longas taleolas divisa, primo in aqua aluminis deinde
 in frigida maceratas, addito modico saccharo leniter

- coquunt, unde albissimae, diaphanae, tenerae, omni amarore et vi purgandi privatae, oculis, palato et stomacho iucundae redduntur. *Aletris cochinchinensis*, caulescens, foliis lanceolato-linearibus reflexis, flore paniculato (*A. chinensis* LAMARK ? W.); in hortis Cochinch. culta, forsan etiam spontanea: foliorum succo liba colore viridi tingunt floribus elixis vescuntur indigenae; sic etiam *Hemerocallidis fulvae* floribus tum recentibus tum exsiccatis et cum carobus elixatis. *Ornithogalum sinense*, scapo tereti sulcato, spica simplici longa erecta (*O. japonicum*, W.); Cantoni. *Fritillaria cantoniensis*, foliis 3 nerviis, summis oppositis, floribus geminis axillaribus (*Fr. plantaginifoliae* LAMARK. affinis, W.) *Orontium cochinchinense*, foliis ensiformibus longis carinatis; in paludibus et aquosis Cochinch. et Chinae, non fluctuans (synonymon RUMPH. ad *Acorum calamum* pertinet, *O. japonicum* multum differt, W.) *Acorus calamus* in montibus et locis petrosis Cochinch. et Chinae, usus frequentis praecipue in decoctis. *Calamus petraeus*, caule crassissimo sulcato, articulis brevibus, spinis longis rectis; *Palmiuncus Calaparius* RUMPH. caulis 100 pedalis brachium crassus, omnium crassissimus; usus pro maiorum hastarum manubriis. *C. rudentum*, caule longissimq aequali, spinis inversis; *P. albus* R. caulis 500 et ultra pedes longus, pollicem crassus, tenacissimus; pro navium rudentibus, ad onera magna trahenda, ad elephantes indomitos coercendos et aligandos: cum specie praecedente in sylvis Cochinchinae. *C. scipionum*, articulis longissimis subulatis nitidis; *Arundo Rotang* PIS. mant. p. 188. inprimis in sylvis Malaiorum, unde abundanter in Chinas et Europam exportatur pro baculis. *C. verus*, frondibus longissimis, spinis confertis longis, spadice brevi, corolla 3 petala, *P. verus* R. caulis 100 pedalis flexilissimus digitum crassus; in sylvis montanis et planis Cochinch:

Cochinch. ex caule in lora fisso, reiecta medulla, torquentur funes quilibet. *C. amarus*, spinis confertis brevibus, foliolis linearibus, spadicebus remotis, spathis partialibus; caulis 60 pedes longus, digitum crassus; in sylvis Cochinch. eiusdem cum praecedenti usus, sed durabilior et durior. *C. dioicus*, caule tenuissimo, frondibus et spinis brevioribus, flore dioico; P. equestri et viminali r. aliquatenus similis; caulis 20 pedes longus, pennam anserinam crassus, aequalissimus flexilissimus; in sylvis Cochinch. prope flumina et littora: usus ad texenda vel connectenda minora opera. *Flagellariae indicae* foliorum vis ad p. 262. stringens vulneraria. *Fl. repens*, caule anguloso rep. p. 263. pente, foliis articulatogeminis; Adpendix duplo folio, Tapinawa RUMPH. amb. l. 9. c. 90. p. 490. t. 184. f. 1. (citata a LINNAEO sub *Potho scandente*); spontanea in locis planis Cochinch. ex aqua assurgit et radiculis lateralibus per arbores repit; spadix longus fasciculatus, spatha communis linearis, cal. et cor. o, stigma sessile 3partitum (a *Potho scandente* differt defectu corollae stylo 3fido et numero staminum, w.). *Corypha saribus*, frondibus in orbem multifidis plicatis, spadice racemoso reclinato; Saribus RUMPH. l. 1. c. 8. t. 8. (*C. rotundifolia* LAMARK. w.) in sylvis Cochinch. ex frondibus umbracula, flabella, tecta domorum: ex drupis recentibus muria vel aceto maceratis embamma. *C. africana*, frondibus in orbem multifidis plicatis, spadice coarctato suberecto, floribus monoicis; in sylvis Africae orientalis. *C. pilearia*, frondibus digitatis, foliolis linearibus obtusis, spadice spicato erecto (*Licuala* THUNB. *Corypha licuala* LAMARK. w. de nectario silet Cl. LOUREIRO); in sylvis Cochinch. foliola ad pileos reticulatae struturae formandos adhibentur. *Oryzae* species omni- p. 266. no non tam cultura quam natura diversas dari Cl. Auctor putat, licet distinctiones botanicas eruere non potue-

- p. 267. potuerit: *O. communissima*, panicula spicata, spicis plerumque simplicibus, fructu oblongo, aristis longis; Pady taun RUMPH. amb. l. 8. c. 39. *O. praecox*, panicula spicata, spicis ramosis, fructu turgido, aristis brevioribus; Pady djiji RUMPH. amb. l. 8. c. 30. *O. montana*, fructu longiusculo, aristis omnium longissimis; Pady baggea RUMPH. amb. l. 8. c. 30. *O. glutinosa*, foliis latioribus, panicula magna, aristis brevioribus, semine oblongo maiusculo: Pras pulu RUMPH. amb. l. 8. c. 31. p. 201. palato gravior quam stomacho, bellariis potius quam communi cibo infertur. Ex seminibus *Oryzae* tostis addito melle linimentum ad exsiccanda et mundanda ulcera sordida et humida.
- p. 268. *Melanthium cochinchinense*, petalis sessilibus, foliis 3quetris, floribus solitariis axillaribus; affine *M. indico*, frequens in sepibus aridis in Cochinchina et China: tuberum radice vis humectans, expectorans; etiam saccharo condiuntur. *Rumex crispus*, in Cochinchina prope flumina, esculentus. *R. hostilis*, floribus dioicis, valvulis nudis, caule aculeato; agrestis in Cochinchina.
- p. 270. * *Spathium* (a calyce spathiformi): *Cal.* Spatha 1 phylla subrotunda patula pedicellata 1 flora. *Cor.* o. *Stam.* fil. 6, brevia, receptaculo insidentia; *Anth.* 2 loc. subrotundae. *Pist.* Germ. subrotundum 4 corne; *Styl.* o. *Stigmata* 4, oblonga reflexa. *Peric.* Baecae 4, ovatae acuminatae 1 spermae. *Sem.* subrotunda. *Sp. chinense*, foliis cordatis 5 nerviis, flore spicato (*Aponogeton monostachyon*, w.); in locis paludosis prope Cantonem; an hoc genus aequae ac *Aponogeton* cum *Potamogetone* combinandum?
- p. 271. Cl. VII. * *Lagunea* (in memoriam ANDR. LAGUNAE, cui vero iam alia planta a Cl. CAVANILLES dicata), 1 gyn. Char. gen. *Cal.* o. *Cor.* campanul. 5 partita; *Sem.* 1, superum, nudum. *L. cochinchinensis*, ramis prostratis, foliis pilosis, panicula spicata; frequens

frequens prope fossas in Cochinch. et China: totius herbae vis discutiens, inprimis usu externo et interno ad tumores genuum, morbum indigenis familiarum et valde rebellem.

* *Stylidium* (ob corollam forma cylindrica columnellam exhibentem), 1gyn. Char. gen. *Cal.* o. *Cor.* cylindracea 7petala; *Drupa* supera, nucula scabra 2loculari. *St. chinense*, ramis et pedunculis dichotomis; incultum in suburbiis Cantonis: decoctum radice refrigerans contra hecticam et febres calidas diuturnas.

* *Astranthus* (ob laciniis floris in formam stel-lae radiatas), 4gyn. Char. gen. *Cal.* o. *Cor.* hypocrateriformis 14fida; *Sem.* 1, superum, tubo corollae foetum. *A. cochinchinensis*, foliis ovatis serratis, spicis axillaribus; arbor agrestis non rara in Cochinch. aliquando stamina 6 — 8, totidemque laciniarum paria, alternis semper brevioribus.

Cl. VIII. *Gaura chinensis*, foliis lanceolatis serratis oppositis, spicis subterminalibus; inculta Cantoni, procul dubio diversa a *G. bienni*. *Epilobium tetragonum* (calycis laciniis permanentibus, seminibus subreniformibus non papposis, omnibus floris partibus non raro quinta parte numeri addita; cum sequenti specie non ad hoc genus, sed ad *Oenotheram* vel *Iussiaeam* pertinere, w.). *E. fruticosum*, caule fruticoso ramosissimo, foliis integerrimis alternis hirsutis; in arvis incultis Cochinch. *E. hirsuto* affine. p. 277. *Diospyron* huic classi inseruit Cl. LOUREIRO, quum in sola *D. kaki*, idque raro, flores masculos seorsim, in *D. loto* et reliquis novis a se descriptis hermaphroditos observaverit. *D. kaki* bacca dulcissima succosa p. 278. eduli, odoris non admodum grati, colitur frequenter in China, Cochinch. aliisque locis Indiae extra Gangetem. *D. lobata*, foliis ovato lanceolatis utrinque glabris, pedunculis 1 floris axillaribus, baccis 8 locis; bis;

- bis; culta incultaque in Cochinch. bacca pulpa subdulci, sapore austero, odore nullo, edulis. *D. dodecandra*, foliis lanceolatis sparsis, floribus 10andris axillaribus, baccis subglobosis; *Hebenaster* *Lolium* RUMPH. amb. l. 4. c. 5. t. 6. (*D. ebenaster* RETZ. W.) baccae austerodulces, odoris vehementis parum grati; in provinciis borealibus Cochinchinae, ubi frequens habitat, in foro venales exponuntur: vetustarum arborum lignum elegantissimum ad opera scriuariorum, albissimum, venis multis nigerrimis, cor-
- p. 753. de etiam aliquando nigro non crasso; neque ab europaeis neque ab indigenis pro ebena vero habitum.
- p. 280. *D. dodecandra*, floribus dodecandris axillaribus, baccis lenticularibus; spontanea cultaque in Cochinch. bacca pulpa modica subdulci adstringente eduli, nec sapida; lignum praecedentis simile, sed absque venis in corde: ad sustinendos *Piperis nigri* frutices in hortis colitur. *Lawsoniae spinosae* vis adstringens refrigerans. *L. falcata*, foliis falcatis subcrenatis; *Adulterina*, Daun Salawar RUMPH. amb. l. 10. c. 42. t. 25. f. 1. (quod synonymon ad *Triumfettam Bertramiam* pertinet, W.) habitat ubique in dumetis Cochinch. virtus calefaciens, deobstruens, emmenagoga, nervina; cataplasma ex foliis ad fovenda et suscitanda membra paralyptica; odor plantae ingratus.
- p. 283. Cochinchinense balsamum, ad exaltanda quaelibet odorifera, quibus cerebrum confortare intendunt, ex arbore agresti in montibus provinciae Binh Khang circa gradum 14. latit. bor. modice stillans, non multum a styrace liquida diversum, *Amyridi ambrosiacae*, floribus non visis, dubitanter adscribit Cl. Auctor
- p. 284. (an *A. zeylanica*? W.). Genus *Iamboliferae*, ab Ill. SCHREBERO cum *Calyptranthe* coniunctum, vere distinctum esse monet Cl. WILLDENOW, quum neque LINNAEUS neque LOUREIRO operculum calycis descripserint et corolla numquam desit; a *Myrto cumini* tamen

tamen solo numero differre. *I. odorata*, foliis ovatis basi oblique truncatis. corymbo terminali distiche ordinato; folium instinctus RUMPH. amb. l. 5. c. 47. p. 202? in hortis Cochinch. folia tenera, cumini odore, saepe acetariis admiscuntur. *I. resinosa*, foliis oblongis, pedunculis lateralibus; forte Tenarius maior RUMPH. amb. l. 5. c. 38. p. 122. (ob baccae loculamenta potius *Myrti* species, w.) in dumetis Cochinch. decocto crasso radicis retia et funes piscatorum ab humiditate et putredine praeservantur.

* *Gela* (ob foliorum nitorem): *Cal.* Perianth. 4partitum inferum brevissimum, laciniis subrotundis. *Cor.* Pet. 4, linearia patentia. *Stam.* fil. 8, subulata planiuscula exserta, corollae aequalia; *Anth.* subrotundae nutantes. *Pist.* Germ. subrotundum; *Styl.* filamentis multo brevior; *Stigm.* crassiusculum leviter 2fidum. *Peric.* Drupa subrotunda parva glabra. *Sem.* Nucula subrotunda 1loc. (*Ximeniae* proxima, forsitan *X. elliptica*, w). *G. lanceolata* foliis lanceolatis oppositis, corymbo racemoso; agrestis in Cochinchina.

Allophyllus ternatus foliis ternatis ferratis, ramis longis terminalibus (*Rhus cobbe* LINNE? ad *Allophyllum* a Cl. SWARTS relatum, w.); ad ripas fluminum in Cochinchina: cataplama ex foliis adhibetur in contusionibus et dislocationibus.

Dimocarpus (ob fructum gemellum, potius *Didymocarpus*): *Cal.* Perianth. 5fidum inferum patens pilosum, laciniis rotundatis. *Cor.* rotata: Pet. 5, oblonga pilosa, calyci subaequalia. *Stam.* Fil. 8, subulata, corolla breviora, receptaculo insidentia, Nect. corollae lenticulari crenato constricta; *Anth.* 2loc. subrotundae. *Pist.* Germen bilobum pilosissimum; *Styl.* crassus 2fidus staminibus aequalis; *Stigmata* oblonga reflexa. *Peric.* Baccae 2, 1loc. subrotundae pulposae. (*Scytalia* GAERTN. vix satis apte ab AITONO ad

- ad *Sapindum* reducta, w.) *D. lichi*, foliis pinnatis, baccis cordatis squamosis (*Litchi sinensis* SONNERAT.
- p. 287. *Euphoria sinensis* RUSS. secundum Cl. LAMARK); colitur abundantissime in provinciis australibus Chinae et borealibus Cochinchinae, clima temperatum tantum ferens: pulpa alba dulcis subacida sapidissima. Ut imperator Chinae quotannis hoc delizioso fructu potiatur, urgentur eius subditi insano labore et expensis has arbores, cum primum florent, ex Cantone Pekingum conducere per flumina, ita opportunum tempus metientes, ut eo pervenientes fructus maturi habeantur. *D. longum*, foliis pinnatis, baccis globosis sublaevibus; cultus in China et Cochinch. filamenta brevissima, saepe 9, 10; pulpa baccae dulcissima edulis. *D. crinitus*, baccis subovatis crinitis, pulpa semini coalita (alba, acerbodulci, eduli); Rampostan BONT. iau. l. 6. c. 23. f. 109. in sylvis Cochinch. et China. *D. informis*, fructu tuberculoso irregulari (non eduli); in sylvis Cochinch. ligno reliquis speciebus praestantiore.
- p. 289. * *Eyflathes* (a ligno firmo et stabili), 1gyn. Char. gen. Cal. 5phyllus inferus; Cor. pet. 5, ovata: Bacca 1loc. 4sperma. *E. sylvestris*, foliis oblongis alternis, racemis subsimplicibus (nisi calyce differret, *Valentiniae* species, w.); in altis montibus Cochinch. lignum firmum ad aedificandum aptum.
- p. 290. * *Scutula* (ex figura baccae parvum scutum referentis), 1gyn. Char. gen. Cal. baccatus integer; Cor. 5petala; Bacca 8loc. *Sc. scutellata*, pedunculis multifloris, baccis compressis; agrestis in Cochinchina. *Sc. umbellata*, floribus umbellatis, baccis subrotundis; in dumetis Cochinch. baccarum vis adstringens roborans, *Myrti* aemula.
- p. 291. *Daphne triflora*, floribus sessilibus axillaribus congestis, calycibus trifloris, foliis lanceolatis sparsis (similis *D. pendulae* SMITH. seu *Stopoliae compositae*

LINN. Suppl. w.); in suburbiis Cantonienſibus. *D.*
cannabina, umbellis terminalibus, foliis lanceolatis
 oppoſitis; in ſylvis Cochinch. corticis et radicis viſ
 cathartica, deobſtruens, ſialagoga; decoctum in aſci-
 to prodeſt; abſque noxa operatur prudenter adhibi-
 ti, quod de aliis *D.* ſpeciebus dici nequeat: ex cortice
 contuſo et macerato fit charta ſcriptoria optima. In-
 tra truncum prope radicem ſaepe inveniuntur fruſta
 lignea reſinoſa ligno aloës habitu et odore in igne
 quodammodo ſimilia. *D. odora* ſtudioſe Cantoni ob
 odorem floris colitur. *Sapindus abruptus*, foliis ab-
 rupte pinnatis integerrimis, caule inermi; habitat
 Cantoni; baccae, uti *S. ſaponariae*, leviter contuſae p. 293.
 et aqua maceratae optimum ſaponem praebent ad
 lintea et veſtimenta lavanda ac dealbanda. *Coccoloba* p. 295.
ſpatica, ſcandens, foliis oblongoovatis venoſis, race-
 mis terminalibus; in ſepibus ac dumetis Cochinchinae.
C. cymoſa, a praecedente cymis ſeſſilibus axil-
 laribus et terminalibus diverſa; in ſepibus Cochinchinae.
Polygonum hydropiper habitat in paludibus p. 296.
 et infra ripas fluminum in Cochinch. et China, ubi
 ex illo formantur ſepes ad olera aquatica continenda.
P. tinctorium, floribus 6andris ſem: 3gynis, ſpiciſ ra- p. 297.
 moſis, foliis craſſis ovatis, ſtipuliſ membranaceis (*P.*
finſ. AIT. w.); Cantoni: ad telas pulchro colore
 caeruleo aut viridi; ſpecies alias ſecundum Cl. THUN-
 BERG in Iaponia ad hunc uſum adhibitas in China
 uſurpari non audivit Cl. Auſtor. *P. perfoliati* viſ in p. 298.
 cidens, abſtergens, emolliens; cataplaſma tumores
 reſolvit, lavatio ſcabiem mundat: etiam emolliendis
 edori oſſibusque ad uſus mechanicos et oeconomicos
 frequenter inſervit. Varietas etiam praeter calycem
 corolla ſſida carnoſa ſubclauſa. *P. ciliatum*, floribus p. 299.
 6andris 3gynis, ſtipuliſ ſtriatis obtuſis ciliatis, ſpiciſ
 breviffimis; Cantoni. *P. odoratum*, floribus 6andris
 3gynis, ſpiciſ longis terminalibus, radice repente; in
 Vol. XXXVII. Pars III. Dd tota

tota China colitur, amat loca humida: folia odore acuto grato, sapore ardente piperato, optimum condimentum carni et piscibus praecipue assis.

p. 300. * *Pythagorea* (p. a THEOPHRASTO et PLINIO saepe laudatus), 4gyn. Char. gen. *Cal.* 7 — 8phyl-
lus inferus; *Cor.* 7 — 8pet. supera; *Caps.* 4loc. poly-
sperma. *P. cochinchinensis*, foliis lanceolatis serratis,
racemis axillaribus; arbor parva agrestis in Cochinchina.

* *Hydrogeton*: *Cal.* o. *Cor.* infera, Pet. 4, sub-
rotunda inflexa, ungue tenui brevi incurvo. *Stam.*
Fil. o. Anth. 8, ovatae, receptaculo affixae. *Pist.*
Germ. 4 ovata; Styl. o. Stigm 4, oblonga erecta.
Peric. folliculi 4, ovati 1spermi. *Sem.* ovata. *H. heterophyllum*, foliis inferioribus subulatolinaribus, sum-
mis ovatis acuminatis; in suburbiiis et paludibus Cochinch. solo staminum numero a *Potamogetone* diver-
sum (ad *P. natans* accedit; Cl. WILLDENOW in hoc
genere saepius nuces 1 — 2spermas observavit; Pl.
Aponogeton et *Hydrogeton* parum inter se differunt).

p. 302. Cl. IX. * *Calodium* (ex habitu plantae funicu-
lari): *Cal.* Perianth. 3fidum patens infimum mini-
mum persistens, foliolis acutis. *Cor.* 1pet. tubo ova-
to carnoso, limbo 3partito patente. *Stam.* fil. 9,
brevia planiuscula, quorum 3 medio, 3 alia basi laci-
niarum corollae insidentia squamis singulis acutiuscu-
lis suffulta, 3 minora tubo infra lacinias adnata; Anth.
totidem 2loc. acutae erectae. *Pist.* Germen subro-
tundum; Styl. o. Stigma subacutum. *Peric.* Bacca
ovata pertusa subcarnosa 1sperma, ex corolla germen
laxe complectente, in maturitate limbo saepius deci-
duo truncato. *Sem.* 1, subrotundum laeve molliuscu-
lum, quod antea germen. *C. cochinchinensis* caule
filiformi intricato, foliis subnullis, floribus sparsis;
Cossuta, Rombut putri RUMPH. amb. l. 9. c. 91. t.
184. f. 4. ubique in sylvis Cochinch. forsan etiam in

China,

China, parasiticum, radice ex terra surgente destitutum (sine dubio *Cassya filiformis*, w.).

Anacardii orientalis, in ora orientali Africae, p. 304.
 fructus nimis calidi habentur adeoque in scabiem et pulmones saepe erumpunt; spiritus vini ex illis paratus idem vitium habet, externe ad quaelibet fontem calida aptissimus. *Lauri cinnamomi*, agrestis p. 305.
 in altis montibus Cochinch. ad occidentem, mediorum ramorum cortex optimus maiorisque pretii quam zeylanicus. sapore minus acuto multoque dulciore, oleum abundantius destillatione praebens; hoc cinnamomum admodum proficuum in diabete senili et debilitate et frigore orto expertus est Cl. Auctor. *L. camphora* frequens et inculta non minus in China p. 306.
 quam laponia; lignum optimum ad opera scriniarium, quoniam insecta arcet. *L. caryophyllus*, foliis p. 307.
 ternerviis alternis oppositisque, corymbis racemosis terminalibus, ramis brachiatis (non diversa a *L. cullabon*, w.); in sylvis Cochinch. usus in condimentis frequens: ex corticis lbij extraxit Auctor olei essentialis fere 3ij initio subflavi, postea rubescentis, odore caryophyllorum, sed minus grato. *L. myrrha*, foliis p. 308.
 ternerviis ovatis acumine longo, floribus congestis sessilibus axillaribus; *Canella zeylanica* sylvestris odore et sapore myrrhae, floribus verticillatis HERM. mus. zeyl. p. 26. *Cassia cinnamomea* myrrhae odore, folio trinervio subtus caesio PLUKEN. alm. p. 89. frequens in dumetis Cochinch. tota planta amarissima, sapore et odore myrrhae: virtus praecipue radicis eadem; oleum ex baccis expressum, rubrum; eiusdem odoris et saporis, adhibetur contra scabiem, vulnera, pustulas, ulcera putrida, vermes et insecta vel in his vel in quacumque parte corporis nata. *L. polyadelph.* p. 309.
 foliis obsolete ternerviis lanceolatis, floribus polyadelphis axillaribus; in montibus Cochinchinae. *L. curvisolia*, foliis obsolete ternerviis incurvis, racemosis

- mis parvis subterminalibus; in sylvis montanis Cochinch. cum praecedente multum affinis *Ocotea*
- p. 310. *guianensis* AUBL. *L. cubeba*, foliis enerviis aveniis lanceolatis, floribus congestis pedunculatis; culta non rara in agris et hortis Cochinch. forsan et in China: baccarum fructus forma, magnitudine, qualitatibus et viribus cum *P. cubeba* conveniunt; recentibus indigenarum ad condiendos pisces utuntur. *L. indicæ* lignum bonum ad aedificia, melius adhuc ad utensilia domestica. *L. pilosa*, foliis enerviis oblongis pilosis, racemis amplis terminalibus (*Lauro involverata* RETZ. *) similis, w.); in sylvis montanis Cochinch. ligno flavo longae durationis, ad aedificandum et torrendum apto. *L. sassafras*, in sylvis Cochinch. ad boream prope Tunkinum habitantis, lignum ad arcam odore naturali infecta et vermes arcenses; decoctum adiuncto *Ebeno*, *Smilace china* et *Illicio anisato* efficacius: corticis lbjv absque digestionem destillatae dederunt ℥v olei essentialis, post 30 annos adhuc qualitatibus integris. In omnibus speciebus *Lauri* in India semper Auctor invenit flores hermaphroditos, baccas non drupas, folia perennantia, qualia
- p. 314. omnium fere arborum in zona torrida. *Rhei palmati*, in provinciis borealibus Chinae habitantis, radicum usus externus in odontalgia, excoriationibus, pustulis, inflammationibus levioribus; medici Chineses qualitate frigida praeditum censent, et ad acuendam eius virtutem saepe nitrum adiungunt.
- p. 318. Cl. X. *Anagyris foetida* (nova potius species, w.), foliis (impari) pinnatis, foliolis lanceolatoovatis, racemis laxis terminalibus, leguminibus teretibus; inculta prope Cantonem. *A. inodora*, foliis (impari) pinnatis (foliolis oblongis acuminatis), florum

*) Vid. Comment. nostr. Vol. XXXV. p. 439.

rum calycibus inflatis coloratis, leguminibus compres-
 sis rectis, racemis terminalibus oblongis. *Poincianap.* 320.
hiaga et *pulcherrima* non distinctae satis species.
Cassalpinia sappan in altis montibus Cochinchinae, p. 321.
 unde a mercatoribus chinenfibus exportatur: lignum
 colore rubro aut purpureo pulchro, sed inconstante,
 tingit; eius decoctum efficax ad dissolvendum sangui-
 nem coagulatum ex contusionibus vel causa interna,
 item ad promovenda lochia et menstrua et lenien-
 dum dolorem inde ortum. *Toluisfera cochinchinensis*,
 foliis ovatis integerrimis, pedunculis multifloris late-
 ralibus et terminalibus (stigma lenticulare sessile per-
 sistens; bacca rotunda glabra succosa parva isperma
 subdiaphana, pulpa resinofoteni; semina rotunda,
 non raro bina unico loculo, et tunc quidem hemi-
 sphaerica); inculta in locis planis Cochinch. toti
 plantae vis aromatica suavis dulcis; radix et baccae
 indigenis usitatae, vi calefaciente, resolvente, stoma-
 chica; balsamum non extrahunt. *Cassiae obtusifoliae* p. 323.
 stamina plerumque 9, inaequalia. *Guilandinae bon-* p. 325.
durellae (flore hermaphrodito, *Glycyrrhizae aculeatae*
 VAHL), in sylvis prope Cantonem habitantis, folio-
 rum vis deobstruens, emmenagoga, sapor amarus;
 radix adstringens, contra dysenteriam, nuclei emeti-
 ci; horum oleum externe valet contra convulsiones
 et paralyfin. *G. gemina*, aculeata, foliis pinnatis,
 calyce 5phylo, fructu gemino (nect. glandulis 4,
 ovatis); in sylvis planis Cochinch. *G. bonduc* simi-
 lis: virtus ut praecedentis.

* *Baryxylum* (lignum gravissimum durissimum, p. 326.
 multis ferreum dictum), 1 gyn. Char. gen. *Cal.* 5-
 phyllus reflexus; *Cor.* 5 petala subaequalis plicatocri-
 spa; *Leg.* rectum polyspermum. *B. rufum*, foliis
 pinnatis pauciuugis, racemis terminalibus; *Metrofi-*
deros amboinensis RUMPH. amb. l. 4. c. 7. t. 10? in
 altis montibus Cochinchinae ad boream sitis.

- p. 327. * *Aloëxylum*, 1 gyn. Char. gen. *Cal.* foliola 4, acuta, infimum duplo longius; *Cor.* pet. 5, inaequalia; *Leg.* falcatum, *sem.* 1, arillato. *A. agallochum*, foliis lanceolatis alternis, pedunculis multifloris terminalibus; arbor magna in altissimis montibus Cochinchinae prope fluvium Lavum, unde semel tantum ramum florentem obtinuit Cl. Auctor, floribus ob distantiam itineris laesis, ut neque petalorum formam, neque antheras et stigma satis disquirere potuerit: nulla pars arboris lactescens aut venenata; lignum album et inodorum, morbose demum mutatum aroma praebet, et quidem omnes eius species, etiam pretiosissimum *Calambac* dictum, in solis montibus Champavae circa gradum 13. lat. bor. sitis inveniendum; inferiores species ex diversis locis, aliquando in frustis lbxxx et ultra pendentibus. RUMPHII figura foliis non longe aberrat, sed fructus prorsus discrepantes, flores nulli. Ex cortice arboris fit charta scriptoria vulgaris usus. Virtus radices excitans, corroborans, cephalica, cardiaca; suffitus contra vertiginem et paralyzin; pulvis cohibet vomitum et fluxus ventris, praecipue lientericos.
- p. 329. *Cynometra pinnata*, foliis imparipinnatis, racemis terminalibus; in sylvis Cochinchinae. *Melia azederach* culta incultaque in Cochinch. tota planta amarissima, incidens, deobstruens, anthelminthica; nimia dosi vertiginem et convulsiones excitat: chinenses medici drupae carnem corticosam vino diu coctam et exsiccatam in aqua recoquunt, decoctumque adversus vermes tuto administrant; folia et radix externe contra scabiem, pruritum ferinum et lepram; folia, minutim concisa et crebro ulceribus antiquis
- p. 330. imposita, ea irritis omnibus aliis saepe sanarunt. *Ruta chalepensis* culta in hortis Cochinch. et Chinae ea-
- p. 331. rumdem virium cum *R. graveolente*. *Tribuli terrestris* semen vis adstringens adversus haemorrhagias;

gias; gargarisma in morbis gingivarum, oris et faucium. *Chalcas paniculata* (observante Cl. SWARTS p. 332. eadem cum *Murraya exotica*, ideoque huius nomen sequenti potius speciei imponendum, w.), foliis ovatis acutis, baccis aspermis, habitat in Cochinch. et China, semper arbor, numquam frutex, frequenter etiam ob florum fragrantiam colitur. *Ch. japonensis*, foliis ovatis obtusis, baccis ispermis; Camunium japonicum RUMPH. amb. l. 7. p. 29. t. 18. f. 2 colitur in Cochinch. et China. *Limoniae monophyllae*, p. 333. in dumetis Cochinch. et Chinae habitantis, radix calefaciens, resolvens, excitans; infusum vinosum in convulsionibus dolorosis praecipue crurum.

* *Quinaria* (a numero quinario partium), 1 gyn. Char. gen. Cal. 5phyllus inferus; Cor. Pet. 5, lanceolata reflexa; Bacca 5loc. isperma. *Q. lansium*, foliis ovato lanceolatis pinnatis, racemis vastis terminalibus; *Lansium sylvestre* RUMPH. amb. l. 1. c. 46. t. 55. fructus Lance BONT. iau. l. 6. c. 23. p. 109. (*Cookia punctata* RETZ. *) w.) colitur Cantoni, ubi fructus prostant in foro venales, bacca edulis pulpa alba acridulci, cortice flavo tenui glabro lactescente.

* *Aulacia* (a sulcis petalorum), 1 gyn. Char. gen. Cal. 5dentatus inferus; Cor. petala 5, sulcata erecta; Bacca 5loc. asperma. *A. falcata*, foliis lanceolato falcatis alternis, racemis terminalibus; in sylvis Cochinch. foliorum virtus emmenagoga; bacca non edulis.

Melaestoma septemnervium, foliis 7nerviis integerrimis lanceolato ovatis hispidis; simile *M. malaba-* p. 335.

Dd 4 thrico

*) Vid. Comm. nostr. Vol. XXXV. p. 440. Eadem videtur cum *Boa lansa Malaiorum*; THUNBERG'S Reise — I. Band. S. 252. cuius bacca, aequae ac *Cookiae*, hispida.

thrico et grandifloro; in Cochinchina ubique obvium per colles et agros minus cultos: folia, baccae et radix adhibentur ad cohibendos fluxus ventris et uteri. *M. dodecandrum*, foliis 5nerviis integerrimis glabris, floribus 12andris; *M. laevigato* et *discolori* praeter stamina simile; incultum in Cochinchina et Cantone.

- p. 337. *Quisqualis indicæ*, prope sepes et ripas fluminum in Cochinchina et Cantone habitantis, virtus adstringens, roborans, anthelminthica, nephritica; inprimis nuclei quotidiano usu probati contra vermes et rhachitidem puerorum.

* *Cubospermum*: *Cal.* Perianth. superum hypocrateriforme 5fidum, laciniis lanceolatis persistentibus. *Cor.* Pet. 6, ovata obtusa emarginata patentia. *Stam.* fil. 10, subulata, alternis brevioribus, omnia erecta, corolla breviora. *Pist.* Germ. cylindr. inferum; *Styl.* filiformis staminibus longior; *stigm.* subrotundum 5crenatum. *Peric.* Caps. cylindrica 5valvis 5loc. polysperma. *Sem.* subcubica. *C. palustre*, caule repente, foliis oblongis, pedunculis solitariis (an *Iussiaee* species? w.); in locis aquosis Cochinchinae.

* *Acoſta* (in memoriam CHRISTOPH. A COSTA),

- p. 338. 1gyn. Char. gen. *Cal.* superus 5dentatus; *Cor.* urceol. 5fida; *Bacca* 5loc. calycina polysperma; cum *Andromeda* numero partium, cum *Erica* antheris bifidis convenit (a *Vaccinio* solo numero quinario diversa, w.). *A. spicata*, foliis ovato lanceolatis oppositis, spicis terminalibus; arbuscula in sylvis planis Cochinchinae.

- * *Enkianthus* (ab ἔγχεος, ob flores aliis floribus p. 339. gravidos): *Cal. communis* 6phyllus, foliolis subrotundis concavis acuminatis coloratis. *Cor. communis* Petala 8, oblonga plana patentia; continens flosculos 5, pedunculatos, pedunculis longis reflexis. *Perianth. proprium* 5phyllum coloratum parvum persistens, foliolis acutis. *Cor. propria* 1 petala campanulata tubo amplo, limbo

limbo brevi 5 fido, laciniis rotundatis. *Stam.* fil. 10, subulata, basi tumida, pilosa, fundo corollae insistentia, huius limbo breviora; *Anth.* ovatae incumbentes. *Pist.* Germ. 5gonum superum; *Styl.* crassus staminibus aequalis; *Stigm.* simplex coloratum nitidum. *Peric.* Bacc. ovatooblonga 5 gona 5 loc. polysperma. *Sem.* oblonga parva. (Calyx et corolla communis forsan vel involucri vel flores steriles, ut in *Opulo*; an *Hortensia* COMMERS.? w.) *E. quinqueflorus*, calycibus 5 floris, caule arboreo; colitur Cantoni. *E. biflorus*, calycibus 2 floris, caule fruticoso; habitat Cantoni.

* *Cyrta* (a drupa curva), 1 gyn. Char. gen. *Cal.* p. 340. 5dentatus inferus; *Cor.* campanul. 5 fida; *Drupa* curva, nuce sulcata. *C. agrestis*, foliis ovatis alternis, pedunculis multifloris subterminalibus; in dumetis Cochinchinae.

* *Anoma* (a corolla et filiqua irregularibus): p. 341. *Cal.* o. *Cor.* 1 pet. irregularis profunde 10 partita, laciniis longitudine subaequalibus oblongis subturbatis, partim obtusis partim acutis, superioribus ascendentibus. *Stam.* fil. 10, subulata, quorum 5 alterna breviora corollae basi insistentia, corolla breviora; *Anth.* subrotundae. *Pist.* Germ. lineate superum; *Stylus* staminibus longior; *Stigm.* simplex. *Peric.* filiqua longa recta pulposa 1 loc. multivalvis polysperma. *Sem.* subrotunda a valvis libera. (In omnibus hic adductis speciebus flores hermaphroditi). *A. moringa*, foliis alternis bipinnatis, filiquis polygonis, seminibus triquetralatis (staminibus 10 fertilibus); *Guilandina moringa* LINN. in multis Indiae locis. *A. moringa*, foliis oppositis apinnatis, filiquis 3gonis, seminibus triquetralatis (staminibus 5 alternis sterilibus — *Hyperanthera moringa* VAHL. w.); agrestis in Cochinchina, etiam in Mozambicco; usus in Cochinchina nullus; indigenae Amboinenfes comedunt folia, Africani flores, Malabarici teneras filiquas elixas;

huius et praecedentis radix cortexque dicuntur externe curare morsus venenatos, artus oedematosos et paralyticos, interne choleram et scorbutum; vim diureticam et emmenagogam habere censet Cl. Auctor. *A. cochinchinensis*, foliis oppositis 2pinnatis, siliquis subcompressis evalvibus, seminibus nudis (staminibus 5 alternis sterilibus); in sylvis Cochinch. (De dispositione LINNAEI, LAMARKII et VAHLII Cl. WILLDENOW uberius exponit).

P. 344. * *Ophispermum* (ab ala anguiformi ad latus seminis): *Perianth.* campanul. 6partitum, laciniis oblongoovatis suberectis aequalibus. *Nect.* lobi 10, ovati tomentosi ad basin laciniarum calycis in orbem positi. *Cor.* o, nisi lobi nectararii. *Stam.* fil. 10, brevissima, inter lobos nectararii assurgentia, receptaculo insidentia; *Anth.* oblongae parvae stantes. *Pist.* Germ. superum compressoovatum; *Styl.* staminibus longior *Stigm.* 2fidum. *Peric.* Caps. latolanceolata compressa corticosa 2loc. 1sperma apice dehiscens. *Sem.* ovata acuminata, ala longa subtereti sinuosa lateraliter adiuncta. *O. sinense*, foliis lanceolatis, floribus solitariis (forsan *Aquilariae* species, w.); arbor magna in China.

P. 345. *Saxifraga chinensis*, foliis radicalibus cordatorundis interrupte crenatis, panicula floribus irregularibus, capsulis 2loc. *S. sarmentosae* proxima; in agris Cantoni.

P. 346. * *Bembix* (a stylo et foliis turbinatis), 3gyn. Char. gen. *Cal.* 3partitus inferus; *Cor.* 5petala; *Bacca* ovata, 3ocularis? *B. textoria*, foliis cuneiformibus, caule scandente; in sylvis Cochinch. folia dura magna ad tegendas cymbas, domos et similia.

* *Aubletia* (nomine iam alii plantae dato ideoque mutando, w.) 3gyn. Char. gen. *Cal.* 5partitus inferus. *Cor.* o. *Bacca* lentiformis 3loc. 1sperma. *A.*

ramo-

ramosissima, foliis ovatis 3nerviis crenatis, floribus axillaribus; Cantoni inculta.

* *Thysanus* (ab involucro seminis fimbriato): p. 348.

Cal. Perianth. inferum 5phyllum coloratum persifens, foliolis lanceolatis concavis pilosis patentibus. *Cor.* Pet. 5, campanulata patentia oblonga, calyci aequalia. *Stam.* fil. 10, breviter reflexa; *Anth.* subrotundae 2loc. stantes. *Pist.* Germ. 4gonum; *Styli* 4, filiformes, angulis germinis a latere inserti; *Stigm.* totidem leviter bifida. *Peric.* Drupae 4, oblongae gibbosae apice recurvae, cortice lanuginoso a latere dehiscente. *Sem.* Nuclei solitarii oblongoovati laeves, inferius involuti tunica carnosae fimbriatae rubrae, apice nudi. *Th. palala*, foliis pinnatis, pedunculis multifloris axillaribus; in sylvis Cochinch. affinis *Sinibae*, AUBL. (descriptio generis convenit cum *Ailantho glanduloso* AIT. W.).

* *Hedona* (a iucunditate et elegantia floris), 5. p. 351. *gyn.* Char. gen. *Cal.* 1phyllus ventricosus; *Cor.* nect. aelobum; *Caps.* 1loc. angulata polysperma, sem. reniformibus. *H. sinensis*, foliis ovatis oppositis, flore axillari solitario (*Lychnis coronata* THUNB. et *grandiflora* IACQ. W.); ob venustatem Cantoni colitur, *Diantho* affinis.

Cotyledonis laciniatae, cultae et incultae in Co. p. 352. chinchina habitantis, virtus refrigerans; *Sedi ana*. p. 354. *sampferotis*, in Cochinchina, ubi folia non decidunt, et China, refrigerans antiscorbutica. *Averrhoae carambolae* stamina constanter 5 invenit Cl. Auctor; fructus dulces esculenti et sapidi, etiam crudi; acidi vero aut immaturi cum aliis eduliis elixantur ad gratum acorem iis communicandum; saccharo vel sale, pipere et aceto contriti diu conservantur; vis medica refrigerans subadstringens: eadem fere virtus idemque usus fructuum *A. bilimbi*.

p. 357. Cl. XI. *Afari virginici*, inculci in variis Chinae provinciis, radice decocti vis attenuans, deobstruens, emmenagoga, sialagoga, cephalica, numquam vomitum vel nauseam movens.

p. 358. * *Pterotum* (a semine ala multifida instructo) 15andr. 1gyn. Char. gen. *Cal.* 5phyllus inferus; *Cor.* o. *Conceptaculum* oblongum, semine 1, alato. *Pt.* procumbens, foliis lanceolatis alternis, racemis axillaribus; in sylvis Cochinch.

Portulacae oleraceae, passim ad vias et agros in Cochinch. et China habitantis, vis, praecipue seminum in decocto, refrigerans, emolliens, diuretica, antiscorbutica; huius oleris frequenti usu ante partum solet praecaveri eius difficultas. *Winterania cinnella* in altis montibus S. Laurentii in Madagascaria; usus oeconomicus ad condiendos cibos sapore et odore gratissimo, medio inter caryophyllum et laurum; folia recentiora gratiora baccis et cortice.

* *Adenodus* (a glandulis in flore et fructu persistentibus), 15andr. 1gyn. Char. gen. *Cal.* 5phyllus inferus, *Cor.* pet. 5, fimbriata, glandulis 2lobis permanentibus; *Drupa* 1sperma. *A. sylvestris*, folia ovato-lanceolata ferratis, spicis subterminalibus; in Cochinchina.

p. 361. * *Stixis* (a punctis drupae): *Cal.* o. *Cor.* campanul. Pet. 6, oblonga carnosae revoluta. *Stam.* fil. 16, corollae subaequalia, receptaculo insistentia, exteriora breviora; *Anth.* oblongae stantes. *Pist.* Germen superum ovatum pilosum pedicellatum; *Styl.* brevis crassus; *Stigm.* 3, rotunda. *Peric.* Drupa ovata carnosae mediocris 1sperma cortice punctato. *Sem.* Nucleus oblongo-ovatus solidus. *St. scandens*, foliis oblongis integerrimis venosis, racemis simplicibus axillaribus; forsan *Atunus* RUMPH. amb. l. r. c. 56. t. 66. (*Agathis* THUNB.? w.) in sylvis Cochinchinae.

* *Dia-*

* *Diatoma* (a petalis incis): *Cal. Perianth. bae* p. 362.
 atum campanulatum patens semi 8fidum laciniis
 acutis. *Cor. Pet. 6 — 7*, subrotunda incisa paten-
 tia, calyce longiora, unguibus filiformibus elevata;
 Nect. annulare carnosum multicrenatum. *Stam. fil.*
 16, subulata, corollae subaequalia, receptaculo inser-
 ta; *Anth. subrotundae. Pist. Germ. subrotundum*
 calyce clausum; *Styl. filif. crassus staminibus aequa-*
lis; Stigm. 4 — 5fidum laciniis ovatis subulatis ho-
rizontaliter patentibus. Peric. Bacca rotunda parva
 coronata isperma. *Sem. subrotundum. D. brachiata,*
 ramis brachiatis, foliis ovatis oppositis, racemis brevi-
 bus subterminalibus (*Alangio hexapetalo* LAMARK. si-
 milis, w.); arbor magna in sylvis Cochinchinae.
Rhizophora sexangula, foliis ovato lanceolatis p. 363.
 oppositis, fructibus 6angulatis, petalis 10, stamini-
 bus 20; prope ripas fluminum in Cochinchina. *Rh.* p. 364.
gymnorrhizae, ingentes tractus littorum australium
 Cochinch. et Cambodiae inhabitantis, frequentis
 etiam in freto Malaccensi, cortex utilissimus ad tingen-
 das telas colore rufo vel castaneo, facile in nigrum
 mutabili, si telae coeno fusco aqua diluto immergan-
 tur, ad solem exsiccatae laventur et iterum decocto
 corticis imbuantur. *Rh.* genus potius ad icosandriam
 pertinere iudicat Cl. Auctor. *Euphorbia edulis*, acu- p. 365.
 leata foliosa 5angularis, pedunculis multifloris termi-
 nalibus, floribus apetalis; colitur in hortis Cochinch.
 forte etiam agrestis: folia elixa cum aliis oleribus co-
 meduntur. *E. nereifoliae* usus in Cochinchina fre- p. 366.
 quens ad ducendas sepes; vis emetica purgans acris
 nec tuta. *E. tirucalli* inter sepes in Cochinchina et
 in Malabar habitantis vis caustica, humor, si oculos
 tangat, excaecans. *Rafeda cochinchinensis*, foliis 5ner-
 viis, floribus 3gynis, calycibus 5partitis, pedunculis
 subdivisis; in agris Cochinchinae. *R. chinensis*, foliis p. 367.
 latolanceolatis integris glabris, floribus solitariis 3gy-
 nis,

nis, staminibus 20 andriis, calycibus 5 partitis; in suburbii Cantonensibus: utraque vi tingendi *R. luteo-*
 p. 368. *lae* aemula. *Tacca pennatifida* frequens in Cochinch. culta in hortis et agris, etiam in China; radix edulis; petioli et caules diu elixati deponunt acrimoniam similiterque cibo apti redduntur.

* *Dichroa* (a corolla extus alba intus caerulea), 15andr. 4gyn. Char. gen. *Cal.* 4dentatus; *Cor.* pet. 5, lanceolata carnosae; *Bacca* calycina 4loc. polysperma. *D. febrifuga*, foliis lanceolatis oppositis, corymbis terminalibus; in locis montanis Cochinch. et Chinae: virtus foliorum et radicum adversus febres intermittentes pertinaces; cruda vomitum excitat, cum vino diu et lento igne ad consumptionem liquoris cocta purgat et resolvit; foliorum decoctum usitatissimum, adiecta glycyrrhiza mitius agens; semibus et debilibus minus tuta.

p. 369. * *Miltus* (a colore ruberrimo totius plantae): Char. gen. *Cal.* 5phyllus inferus: *Cor.* o. *Caps.* 5, 1spermae. *Miltus africana*, caule prostrato, foliis congestis oblongis, floribus congestis lateralibus (*Glini* species nectariis seu petalis destituta, w.); in locis aridis Mozambicci.

p. 370. * *Hecatonia* (a centum circiter germinibus in quolibet flore), 18andr. polygyn. Char. gen. *Cal.* 5phyllus inferus; *Cor.* pet. 5, patentia. *Sem.* plurima nuda (ad *Adoniden* referenda, uti etiam *Hamedryas* LAMARK. w.). *H. palustris*, foliis cuneiformibus glabris, germinibus in cylindrum collectis; in locis humidis prope Cantonem. *H. pilosa*, foliis lanceolatis pilosis, germinibus in globum collectis; prope Cantonem.

p. 375. Cl. XII. *Eugeniae iambos* bacca sapore acido minus placens quam *E. malaccensis*. *E. acutangulae* semina amarissima in lixivio calcis vel cinerum macerata edulia redduntur, indigenis non ingrata et valde nutrien-

E. nervosa, foliis integerrimis, floribus congestis terminalibus, baccis globosis nervosis; in sylvis Cochinch. *E. carticosa*, foliis ovatis acumina-
tis, racemis corymbosis, filamentis brevissimis (affinis quodammodo *E. caryophyllifoliae* LAMARK, W.); in sylvis Cochinch. corticis sapor subardens amarefcens, vis incidens, deobstruens, diaphoretica.

* *Opa* (a foramine baccae): *Cal.* Perianth. tu- P. 377.
bulosum campanulatum superum limbo brevi 5 fido, laciniis rotundatis. *Cor.* Pet. 5, subrotunda concava conniventia, ori tubi calycini inserta, limbo parum longiora, cito decidua. *Stam.* fil. plurima capillaria anteriori vertici tubi calycini insistentia, corolla duplo longiora; *Anth.* ovatae aloc. nutantes. *Pist.* Germ. subrotundum: *Styl.* subulatus staminibus aequalis; *Stigm.* acutum. *Peric.* Bacca subrotunda calycina truncatopertusa 1 sperma. (Genus *Melaleucae* affine, W.) *O. odorata*, ramis brachiatis, foliis lanceolatis oppositis, corymbis terminalibus; in dumetis Cochinchinae. *O. metrosideros*, foliis ovatis ferratis sparsis, racemis subterminalibus; *Metrosideros vera* RUMPH. amb. l. 4. c. 6. t. 7? in sylvis Cochinch. lignum grave durissimum fuscorubrum, optimum ad aedificandum.

Psidii piriferi et *pomiferi* fructus edules, viles P. 379.
tamen; radix et folia tenera adstringendo profunt ad cohibendos fluxus et stomachum roborandum. *Psf. caninum*, foliis subserratis utrinque tomentosis, pedunculis multifloris axillaribus et terminalibus (convenit cum *Psf. pumilo* VAHL. *Psf. angustifolio* LAMARK. cuius vero folia integerrima, W.); agreste prope Cantonem: ad illud accedentes canes delectantur et tripudiant, sicut feles ad valerianam. *Psf. nigrum*, foliis leviter ferratis glabris, pedunculis terminalibus ramosis; in sylvis Cochinchinae. *Psf. rubrum*, foliis oblongis integerrimis, floribus sessilibus congestis axilla-

- axillaribus; ibidem calyci et corollae quinta pan
p. 381. demta; bacca edulis acridulcis. *Myrtus canescens*,
floribus solitariis sparsis, foliis ovatis 3nerviis tomen-
tosis, petiolis cauli connatis: Arbor foliis rotunda
subtus incanis trinerviis, flosculis parvis ad foliorum
exortum, HERM. mus. zeyl. p. 31, BURM. zeyl. p.
29. (*M. tomentosa* VAHL. W.) ubique in locis incultis
Cochinch. bacca pulpa succosa nigrescente styptico-
dulci esculenta. *M. trinervia*, racemis longis sub-
terminalibus, foliis ovatis acuminatis 3nerviis gla-
bris; in dumetis Cochinch. corticis, foliorum, fru-
ctuum vis exsiccans adstringens; decoctum baccarum
cum gummi laccae in ulceribus et laxitate gingiva-
rum; cortex et folia vulneraria; baccae edules. *M.*
p. 382. *chinensis*, pedunculis multifloris, foliis ovato lanceola-
p. 383. tis ferratis pilosis; inculta prope Cantonem. Improprie huic generi inferi species baccis 1ocularibus, quum vix alio charactere quam loculis pluribus distinguantur a *Pfidio*.
p. 384. * *Drupatris* (quasi drupa ternaria): *Cal.* Perianth. campanul. superum limbo 5fido, laciniis acutis. *Cor.* Pet. 4, subrotunda concava patentia, calyce sublongiora. *Stam.* fil. ultra 20, crassa, corolla breviora, calyci infidentia; *Anth.* 2lobae subrotundae stantes. *Pist.* Germ. subrotundum; *Styl.* crassius staminibus aequalis; *Stigm.* crassiusculum. *Peris.* Drupa ovata laevis exsucca. *Sem.* Nux trilocularis (*Hopeae* affinis, W.). *D. cochinchinensis*, foliis oblongis ferratis, spicis subterminalibus; in altis sylvis Cochinchinae.
p. 385. * *Decadia* (a numero petalorum), 1gyn. Char. gen. *Cal.* 3phyllus inferus; *Cor.* 10pet. *Drupa* nucis 3loc. *D. aluminosa*, foliis lanceolatis ferratis, racemis subsimplicibus subterminalibus; Arbor aluminosa RUMPH. amb. l. 5. c. 15. t. 100. Arbor Bobu dicta BURM. zeyl. p. 26. in sylvis Cochinch. corticis
et

et praecipue foliorum etiam exsiccatorum decoctum
colores telarum tinctorum nitide exaltat et firmat.

Amygdali persicae nucleorum virtus resolvens, p. 386.
emmenagoga, eccoprotica: *A. amararum* anodyna,
eccoprotica, diuretica, emmenagoga, in hydropse, tussi,
menstrui et mensium difficultate; usus nucleorum leniter
pectorum in decoctis et pilulis. *A. cochinchinensis*, p. 387.
foliis ovatis integerrimis, racemis parvis subterminali-
bus; in vastis sylvis Cochinchinae. *Prunus domestica*, p. 388.
ex China in Cochinchinam delata, ubi raro fru-
tificat.

* *Phoberos* (ob caulem magnis aculeis horri-
dum), ign. Char. gen. *Cal.* rufidus inferus; *Cor.* o.
Bacca 1loe. sub asperma. *Ph. cochinchinensis*, caule
toto aculeato, pedunculis terminalibus: in Cochinchina
ex eius ramis connexis fiunt sepes. *Ph. chinensis*,
ramis inferioribus aculeatis sterilibus, superioribus
inermibus floriferis; *Oxyacantha javanica*
RUMPH. auct. c. 44. t. 19. f. 3. in China eiusdem
us.

* *Dodecadia* (a 12 partibus corollae et calycis), p. 390.
ign. Char. gen. *Cal.* inferus rufidus; *Cor.* rufida
campanul. *Bacca* (matura non visa Cl. Auctori). *D.*
agrestis, foliis lanceolatis integerrimis alternis, flori-
bus racemosis axillaribus; in sylvis Cochinchinae.

Crataegi indicae lignum rubescens grave et te-
nax, aptissimum ad remos et quoslibet palos. *Cr. bi-*
bax, inermis, foliis lanceolatis ferratis tomentosis, ra-
cemis terminalibus hispidis; Arbor sinice dicta Pim-
pa FLUK. amalth. p. 26. t. 371. f. 2. abunde colitur
Macao et Cantone: foliorum virtus refrigerans, stoma-
chica, pulmonica; faucium et oris vulnera sanant:
bacca acidodulcis edulis. *Cr. rubra*, inermis, foliis
cuneiformiovatis crenatis glabris ad apices ramorum
congestis, racemis terminalibus laevibus; agrestis
prope Cantonem; *Cr. crus galli* et *Cr. tomentoso* affi-
nis,

- p. 393. nis, sed aculeata (an *Cr. rubra* AIT.? W.) *Mespili pyracanthae* fructus frequentis usus apud Chineses in anorexia, dysenteria et tenesmo phlegmaticis, et in lochiis nimis ac dolorificis. *Pirus communis* frequens in hortis cantoniensibus; in provinciis Chinae borealibus succosiores et sapidiore fructus, non tamen europaeis aequiparandi; in Cochinchina rara in hortis magnatum, neque umquam fructificans visa a Cl. Auctore. *P. malus* in locis borealibus Chinae, fructu subacido parum succoso, aspectu iucundiore quam gustu. *P. cydonia* in China versus septemtrionem, rara Cantoni; fructus odore gravior europaea, sed
- p. 394. ob duritiem vix edulis. *Spiraea cantoniensis*, foliis lanceolatis apice incis, umbellis pedunculis terminatis.
- p. 397. nalibus (*Sp. chamaedryfolia*, W.). *Rosa nankinensis*, germinibus ovatis glabris, caule multiplici ramosissimo aculeato tortuoso brevissimo, pedunculis hispidis; affinis *R. pumilae*; Cantoni et alibi in China, e
- p. 398. Nanking oriunda. *Rubi fruticosi* radix adstringens.
- p. 399. *Fragariae vescae* baccarum succus visum acuit, si cum melle oculis instillatur.
- p. 403. Cl. XIII. *Chelidonii maioris*, in diversis provinciis Chinae culti et inculti habitantis, radix est *Chyalea* a Cl. BERGIO memorata *), quotidianis experimentis comprobata virtute in febribus continuis, malignis et putridis, antiqua dysenteria, ictero et obstructionibus, externe in morbis oculorum et oris ul-
- p. 404. ceribus. *Capparis cantoniensis*, pedunculis racemosis, stipulis spinosis, foliis ovatis acuminatis rugosis (an *C. pirifolia* B. LAMARK.? W.); agrestis prope Cantonem. *C. magna*, caule arboreo inermi, foliis ternatis lanceolatis, corymbis terminalibus, ad *C. grandem* L. accedens; in ripis fluminum Cochinch. bacca

*) Vid. Comment. nostr. Vol. XXIII. pag. 658.

bacca eduli. *C. falcata*, caule arboreo, inermi foliis p. 405.
ternatis falcatis, racemis laxis terminalibus: prope
Cantonem inculta. *Aëaea aspera*, caule scandente,
foliis lanceolatis asperis, spicis interruptis (cor. et
cal. 4fidis, stylo obliquo, seminibus non visis; an
eiusdem generis? w.); inculta prope Cantonem:
folia ad polienda quaelibet opera, maxime stannea,
adhibentur. *Cambogia gutta* non rara in sylvis Co-p. 406.
chinchinae, frequentior vero in Siam et Cambodia:
pulpa baccae succulenta dulcis edulis; gummi vis
emetica tollitur maceratione in aceto (eius igitur ori-
go huic arbori rursus vindicata, non obstantibus iis,
quae b. KOENIG *) tradiderat). *Caryophyllus aro-*
maticus in sylvis borealibus Cochinchinae, vix ullo
sapore et odore instructus, inutilis reiicitur. *Vateria* p. 407.
flexuosa, ramis flexuosis, foliis lanceolatis alternis, ra-
cemis terminalibus; in sylvis Cochinch. ligno rube-
scente gravi duro, ad maiora aedificia apto. *Corcho* p. 408.
ricapsularis, agrestis et culti in provincia Cantonien-
sibus cannabinus, filis aqua calcis coctis et soli expo-
sitis flexibilioribus et albis redditis ad texendas telas
idoneis.

* *Arfis* (propter baccam a receptaculo in pedi p. 409.
cellum verso elevatam), 1 gyn. Char. gen. *Cor.* cam-
panul. 5petala, *Cal.* 5phyllus inferus; *Bacca* pedi-
cellata 1sperma. *A. rugosa*, foliis alternis rugosis,
racemis terminalibus; in sylvis Cochinchinae.

* *Fallopia* (in memoriam GABR. FALLOPII,
bot. prof. Patavini), 1 gyn. Char. gen. *Cor.* pet. 5,
ovata; *Cal.* comm. 12phyllus; *Perianth.* propr. 0.
Bacca 4sperma supera. *F. nervosa*, foliis lanceola-
tis nervosis, racemis parvis terminalibus; inculta pro-
pe Cantonem.

Ee 2

* *Cra-*

*) MURR. appar. med. Vol. IV. p. 654. seqq.

p. 410. * *Craspedum* (a petalis in fimbrias laciniatis).
Cal. Perianth. 5phyllum inferum foliolis ovatis acuminatis interius carinatis. *Cor.* Pet. 5, subcuneiformia, apice obtusa, multifida laciniis linearibus, calyci subaequalia; *Nect.* gland. 5, reniformibus, tomentosis. *Stam.* fil. 30 circiter, filiformia breviter receptaculo insistentia; *Anth.* oblongae stantes. *Pist.* Germ. globosum; *Styl.* subulatus staminibus aequalis; *Stigm.* simplex. *Peric.* Bacca parva rotunda 1 loc. polysperma. *Sem.* rotunda minuta. (*Dicerae* FORST. simile genus, antheris diversum, w.) *Cr. tectorium*, foliis oblongis crenatis, spicis congestis subterminalibus; in altis sylvis Cochinch. folia ad tegendas domos, lignum ad aedificia.

p. 411. * *Augia* (ob nitorem vernicis ex hac arbore manantis), 1 gyn. Char. gen. *Cor.* pet. 5, oblonga, infera; *Cal.* truncatus minimus; *Drupa* orbiculata 1 sperma. *A. sinensis*, foliis pinnatis integerrimis, paniculis subterminalibus; verisimiliter Vernix indica, *Anacardinus* KAEMPF. amoen. p. 792. hist. Jap. l. 1. p. 99. CHARLEV. Jap. l. praelim. c. 27. p. 352. fig. ibid. in sylvis Cochinchinae, Chinae, Cambodiae et Siami, legitimam vernicem chinensem praebens, qua sola obducta scrinia coloris sunt nigri, addita cinnabari, rubri; iaponica vernix ex *Rhoë vernice*: vernix exsiccata et tosta calefaciens, resolvens, emmenagoga, anthelminthica, tostone mitior reddita; exhibetur in decocto et pilulis.

p. 412. *Elaeocarpus integerrima*, foliis lanceolatis integerrimis, floribus congestis axillaribus; agrestis in Cochinch. colitur etiam in hortis ob odorem et pulchritudinem florum aurei coloris, avulforum diutius in aqua servandorum; Ganitrus RUMPH. diversa arbor (*E. integrifolia* LAMARK. etiam diversa, w.).

p. 413. *Thea cochinchinensis*, calycibus sub3phyllis, corollis 5petalis, floribus solitariis terminalibus; culta incul-

taque

taque in provinciis borealibus Cochinch. folia diuturna maceratione praeparata siccataque et aqua cocta potus calidus communissimus, immodice sumtus obstructions et anorexiam producens. *Th. cantoniensis*, calycibus 5 — 6phyllis, corollis 7 — 9petalis, floribus solitariis terminalibus; culta et inculta prope Cantonem. Omnes differentias *Theae sinensis* ex unica specie deduci, solo, cultura et methodo folia praeparandi diversis, et permanente in eadem varietate inconstantia partium floris, quae *Th. viridem* a *bohea* distinguit. *Th. oleosa*, calycibus 6phyllis, corollis 6petalis, pedunculis 3floris axillaribus; agrestis circa Cantonem; fructus bacca maturitate non dehiscens: oleum tenue flavescens copiosum ex seminibus expressum Cantone, Macao et aliis locis Chinae australis lucernis frigidisque obsoniis inservit. Stamina *Theae* potius basi corollae quam receptaculo insidentia hoc genus ad icosandrias amandare videntur. *Nymphaeae nelumbo*, in paludibus caenosis Co-P. 417. chinch. et Chinae habitantis et in hortis atriisque magnatum cultae, radix et semina esculenta, in medicina virtutis refrigerantis et roborantis contra sitim, diarrhoeam, tenesmum, vomitum. *Segueria asiatica*, caule scandente, foliis ovatis integerrimis, racemis longis axillaribus et terminalibus; in sylvis Cochinchinae.

* *Thilachium* (a *Θύλακος*, ob calycem follicularem): *Cal.* folliculus oblongoturbinatus nervosus apice acuminatus integerrimus clausus, in maturescencia dehiscens, circumscissus. *Cor.* o. *Stam.* fil. 70. circiter, longa subulata erecta receptaculo insistentia; *Anth.* oblongae stantes. *Pist.* Germ. oblongum striatum insidens pedicello longo filamentis aequali; *Styl.* o. *Stigm.* subrotundum. *Peric.* Bacca oblonga rogonia supera 1loc. polysperma. *Sem.* reniformia nidulantia. (Si stamina calyci essent inserta, *Calyp-*

trantes; w.); *Th. africanum*, foliis ovatis alternis, pedunculis multifloris; agreste in ora Africae orientalis.

- p. 418. *Calligonum asperum*, foliis ovatis asperis, racemis subdivisis, fructu gemino; in sylvis Cochinch. corolla quandoque 4petala, peric. nunc bacea 1, nunc 2, basi connexae 1loc. polyspermae, habitu proximum *Seguieriae asiaticae* et *Delimae sarmentosae* (a *Calligono* habitu et fructificatione diversissimum, probabilius *Delimae* species, w.). *Paeoniae officinalis* varietas flore albo, radice alba tuberosa carnosa, minus efficaci, quam rubescens lignosa non tuberosa vulgaris.

* *Echthrus* (ob innumeras spinas, quibus tota planta armata ferit), 4gyn. Char. gen. Cal. o. Cor. 6petala; Caps. echinata 4valvis 1loc. polysperma. *E. trivialis*, foliis oblongis spinosis, floribus solitariis; in Bengala et ora Coromandeliae ubique in viis (*Argemone mexicana?* w.).

- p. 422. *Clematis finensis*, foliis 5natis ovato lanceolatis subsessilibus integerrimis (*Cl. finensis* RETZ. w.); agrestis in multis locis imperii Chinenfis: radice et inferioris caulis virtus pellens, diuretica, diaphoretica, lactifera. *Cl. minor*, foliis 5natis, foliolis conicis 3nerviis, pedunculis longissimis; in suburbiiis Cantoniensis.

- p. 423. *Thalictrum finense*, caule simplicissimo, flore solitario, foliis linearilanceolatis; agreste in China: radix attenuans, eccoprotica, in tussi, asthmate pituitoso, urina turbida, faucium vel mammarum dolore. *Liriodendron figo*, foliis incurvis reflexis, floribus solitariis, calycibus spathaceis, corollis 6petalis; frutex cultus Macai et Cantoni.

- p. 424. *L. coco*, foliis ovatis nitidis, flore solitario, calycibus 3phyllis, corollis 6petalis; frutex in Cochinchina, Macai et Cantoni.

- p. 426. ni ob pulchritudinem et odorem floris cultus. *Micheha champaca* in hortis Cochinch. et Macai ob odorem floris

floris culta. *Uvaria uncata*, foliis pinnatis, pedunculis solitariis uncinatis; Cantoni, ubi ad vestiendos parietes aptatur: Funis uncatus RUMPH. amb. l. 7. c. 33. t. 34. habitu quodammodo convenit, flore ad *Cephalanthum* pertinere visus. *Annona hexapetala* P. 428. LINN. suppl. ab *A. squamosa* non diversa: fructus *A.* non satis accurate descriptus a LINNAEO, proprie bacea composita, singulis ex singulis pistillis provenientibus, calyce et corolla communi coadunatis, ut in RUBO.

* *Melodorum* (ex dulcedine et odore fructus): Cal. Perianth. 3phyllum inferum, foliolis acutis brevibus patentibus persistentibus. Cor. Pet. 6, angularia subaequilatera carnosae inflexoclausa bino ordine genitalia occultantia. Stam. Fil. o. Anth. numerosae oblongae clavatae, receptaculo planoconvexo affixae. Pist. Germina 10, longa, antheris circumstantibus coarctata; Styl. 6. Stigm. coronaria brevissima. Peric. Baccae 10, ovatooblongae subteretes asperae 1 loc. polyspermae. Sem. compressa nidulantia. (Medium inter *Uvariam* et *Annonam*, an ad priorem referendum? w.). *M. fruticosum*, foliis lanceolatis glabris, caule fruticoso (*Uvaria odorata* LAMARK. ? w.); in dumetis Cochinch. pulpa baccarum parca, sed gratissima: decoctum foliorum deobstruit. *M. arboreum*, foliis oblongis tomentosis, caule arboreo; in sylvis Cochinch. fructu non eduli: lignum aedificiis impenditur.

* *Desmos* (ob fructus in nodos concatenatos): p. 430. Cal. Perianth. 3phyllum rotatum, foliolis 3angularibus parvis deciduis inferis. Cor. Pet. 6, lanceolato-linearia plana erecta, 3 interiora minora prope basin constricta, genitalia occludentia. Stam. fil. 100 circiter, compressoangulata crassiuscula brevia erecta receptaculo hemisphaerico parvo insidentia; Anth. obtusae breves. Pist. Germ. oblonga 35 circiter; Styl.

Styl. o. Stigm. obtusa numero germinum. *Peric.* Baccæ multæ, 10 — 30, exsuccæ longæ tenues articulatae, articulis latoovatis rîpermis laevis evalvibus, concatenatis in lineam subcurvam. *Sem.* latoovata dura solitaria. *D. cochinchinensis*, foliis lanceolatis tomentosis, floribus solitariis clausis; in dumetis Cochinchinae. *D. chinensis*, foliis ovato-lanceolatis glabris, floribus solitariis patentibus (*Una discolor* VAHL. ? w.); agrestis prope Cantonem.

p. 432. *Illicio anisato*, agrestis cultoque in Chinae provinciis ad occasum Cantonensis sitis, frequenter Chineses utuntur pro condiendis cibis, inprimi dulcibus, sed neque illud neque saccharum potioni Theae admiscere solent.

T. II. Cl. XIV. In *Leonuro marrubiastro* (secundum

p. 436. descriptionem potius *Phlomis leoniti*, w.), prope littora zanguebariae habitante, puncta nitida antheris adpersa microscopio disquisivit Cl. Auctor, eaque nihil aliud esse cognovit; quam pollen vesiculare conglobatum seiunctim aut in particulas minores coniunctum, similiter in aliis floribus partibus, in

p. 438. quas deciderat, nitens. *Mentha stellata*, spicis congestis terminalibus, foliis stellatis ferratis: in locis in-

p. 439. cultis Cochinchinae. *Teucrium undulatum*, foliis oblongis undulatis subcrenatis, corymbo terminali; ad sepes Cochinch. *T. thea*, foliis ovato-lanceolatis, caule procumbente, pedunculis axillaribus 3floris; in dumetis Cochinch. foliorum virtus attenuans, deobstruens, diuretica, frequentis usus ad digestionem promovendam, praecipue stomacho a nimia ingurgi-

p. 442. tatione gravato. *Ballota pilosa*, foliis ovatis crenatis tomentosis, verticillis pilosis, calycibus 10dentatis;

p. 443. inculta in Cochinch. *B. distichae* affinis. *Stachys artemisia*, verticillis multifloris, foliis incis. caule simplici; culta incultaque in Cochinchina et China: odor parum gratus, sapor subamarus; usus folio-

rum,

rum, florum et seminum internus et externus in affectibus hystericis aliisque uteri, cuius fluorem cohibet, dolores sedat, sanguinis grumos dissolvit, secundinas expellit; habitus plantae nondum florentis similis *Artemisiae unicaulis*, quare ob vires analogas aliqui *Artemisiam* putarunt.

* *Barbula* (a fimbria barbata labii inferioris), p. 444. gymnosperm. Char. gen. Cal. subsfidus; Cor. labium inferius magnum fimbriatum, superius 4fidum laciniis ovatis. (Cl. WILDENOW *Elsholziae* a se descriptae *) nonnihil accedere monet.) *B. sinensis*, floribus verticillatis, foliis oblongis serratis; Canton inculta, grati odoris.

Scutellariae altissimae, agrestis in Cochinchina, p. 445. vis emmenagoga; usus externus proficuum in ossium fracturis. *Melissae creticae*, in China et Cochinch. p. 447. cultae, foliorum et seminum odor *Pulegii* et cimum mixtus; usus in cephalalgia, hypochondriaci et mania ex humoribus crassis et frigidis ortis; foliis recentibus indigenae vescuntur in acetariis. *M. rugosa*, racemis confertis axillaribus et terminalibus, foliis rugosissimis subrotundis acuminatis; culta et spontanea in Cochinch. odore et viribus praecedenti similis.

* *Dentidia* (a calycis laciniis superioribus denticulatis), gymnosperm. Char. gen. Cal. 2lab. labio superiore 3fido denticulato; Cor. labium superius brevius 4fidum, inferius integerrimum. *D. nankinensis*, foliis reniformibus fimbriatis, spicis prismaticis axillaribus; habitat Nankini, inde Cantonem delata ob pulchritudinem colitur.

Ocimi basilici semina efficacissima habentur contra morsus serpentum, si masticata partim devorentur; p. 449.

E e 5

par-

*) *Magazin für die Botanik*, XI. St. S. 3.

partim recenti plagae imponantur. *O. africanum*, foliis lanceolatis integerrimis pilosis, spicis terminalibus, verticillis interruptis (*O. serpyllifolium* VAHL. ? w.); incultum in arenosis Africae orientalis. *O. species* etiam in India, earum natali solo, frequenter habitu

P. 450. et forma variant. *Dracocephalum cochinchinense*, floribus spicatis, bracteis subrotundis acutis, foliis ovalanceolatis integerrimis; agreste in Cochinchina. *Trichostema spirale*, staminibus longissimis spiralibus; incultum in Cochinchina, ad *Tr. brachiatum* quodammodo accedens.

P. 451. * *Coleus* (a filamentis stylum vaginantibus), gymnosperm. calyce bilabiato; Char. gen Fil. in tubum ad medium usque coalita stylum vaginantia. *C. amboinicus*, foliis subcordatis crenatis carnosissimis, spicis terminalibus longissimis; Marrubium amboinicum album RUMPH. l. 8. c. 75. t. 72. Marrubium odoratissimum betonicae foliis BURM. zeyl. p. 153. t. 71. f. 1. Marrubium zeylanicum odoratum, nepetae facie, foliis lamii pannonicici, HERM. mus. zeyl. p. 30. in hortis Cochinchinae et variis Indiae locis, praecipue humidis: odor totius plantae vehemens nec ingratus, sapor subardens; usus in asthmate, tussi antiqua, affectionibus epilepticis et convulsivis: etiam edulis.

P. 454. *Origanum heracleoticum et syriacum*, utriusque spontanei in Cochinch. prioris etiam in China, odor gratus: spicarum usus in febre catarrhali et vertigine, exterius mundificans in scabie. *Clinopodium asiaticum*, foliis oblongis nervosis rugosis subtus tomentosis, spica verticillata terminali; incultum in Cochinchina. *Acantho ilicifolium*, prope Cantonem ad ripas fluminum habitanti, ad basin calycis foliola 2, concava parva calyci appressa, et ad corollae partem truncatam emarginatura brevis hinc inde rotundata; radicis virtus calefaciens, attenuans, diuretica. *Gmelinae asiaticae*, sylvas Cochinchinae inhabitantis, virtus calefaciens;

ciens, resolvens; radicis internus et foliorum externus usus ad dolores articulorum et affectus nervorum: icon RUMPHII a LINN. citata procul dubio *Eugeniae* species est; potiori iure huc referenda radix *Deiparae* spuriae, *Lowara* RUMPH. amb. l. 2. c. 48. p. 127. t. 40. *Lantana racemosa*, foliis oppositis subrotundis, caule arboreo inermi, racemis terminalibus; in sylvis Cochinch. lignum pro aedificiis caeditur. *Barteria procumbens*, inermis, foliis lanceolatis p. 458. crenatis hispidis, capitulis terminalibus; inculta prope Cantonem.

* *Campsis* (a staminibus mutuo incurvatis), angiosp. Char. gen. *Cal.* 5gonus 5fidus; *Cor.* infundibulif. 5fida; *Stam.* mutuo inflexa; *Capf.* 2loc. polysperma. *C. adrepens*, foliis 2pinnatis, corymbo racemoso (*Incarvillea sinensis* LAMARK. W.); in sylvis prope Cantonem.

Digitalis cochinchinensis, foliis lanceolatis asperis, p. 459. floribus solitariis axillaribus, calycibus acutis, corollis obtusis apice emarginatis; in agris et hortis Cochinchinae inculta. *D. sinensis*, foliis ovatis utrinque pilosis, floribus solitariis axillaribus, calycis laciniis subulatis, corollis obtusis apice integris. *Bi* p. 460. *gnonia pentandra*, foliis 2pinnatis, staminibus 5andris, calyce carnosio colorato 5dentato; prope flumina in Cochinchina. *B. longissima*, foliis alternis, flo. p. 461. ribus solitariis longissimis, calyce nullo; ad ripas fluminum in Cochinchina, *B. spathaceae* forma corollae similis: hae duae species cum *B. indica* characteri linnaeano vix aptandae, exceptis filiqua et seminibus; neque etiam in asiaticis filiqua semper 2ocularis.

* *Diceros* (ob antheras bicornes): *Cal.* Perianth. p. 463. 5partitum, laciniis subulatis villosis erectis subaequalibus. *Cor.* campanul. 4fida, tubo intus piloso, laciniis limbi cordatis, una maiore. *Stam.* fil. 4, didynamia,

nama, subulata pilosa tubo inhaerentia; Anth. profunde 2fidae divaricatae 2cornes. Pist. Germ. subulatum breve 4fidum; Styl. tubo aequalis; Stigm. cochleariforme inflexum. Peric. Caps. subovata 2loc. 2valvis. Sem. plurima rotunda minima, (Ad genus *Achimenes* VAHL. pertinet; w.) *D. cochinchinensis*, foliis stellatis carnosis, floribus solitariis axillaribus; in locis humidis Cochinch. esculentus in acetariis.

p. 464. *Sesami orientalis*, affatim in Cochinch. et China culti, rudimento staminis quinti nullo, oleum prod-est in convulsionibus, si folia absinthii cum illo contunduntur et artus convulsi calide fricantur.

p. 466. *Antirrhinum linaria* Cantoni ob speciem floris colitur. *A. porcinum*, floribus ecaudatis verticillatis, foliis lanceolatis oppositis glabris, caulibus erectis; in locis humidis Cochinchinae colligitur pro pabulo suum. *A. aquaticum*, foliis verticillatis, floribus solitariis, corollis rotunde inflatis; in paludibus Cochinchinae.

p. 467. *Columnea stellata*, foliis stellatis, floribus solitariis, caule repente; planta aquatica, deficiente humore statim periens, odore et aspectu amoenissima, in multis locis Cochinchinae habitans et in vasis aqua plenis substrato luto culta, mundo muliebri inserviens: virtutis emollientis, refrigerantis, humectantis.

p. 468. * *Mazus* (a papillis faucem obstruentibus): Cal. Perianth. campanul. magnum 5gonum 5fidum, laciniis lanceolatis patentibus subaequalibus persistentibus. Cor. ringens, labio superiore acuminato subfornicato leviter 2fido, inferiore longiore 3fido, laciniis rotundatis inflexis; faux exterius bisulcata, interius confita papillis pedunculatis. Stam. fil. adynam. per paria invicem inflexa; Anth. oblongae connexae. Pist. Germ. subrotundum; Styl. filiformis, staminibus longioribus aequalis; Stigm. spathulatum bifidum hians. Peric. Caps. subrotunda compressa 2loc. 2valvis polysperma. Sem. ovata minuscula.

(Gerar-

(*Gerardiae* affinis, w.) *M. rugosus*, foliis ovatis rugosis, spica laxa terminali; in agris Cochinchinae.

Manulea indica, foliis ovatis integerrimis oppositis, flore capitato; prope maris littora arenosa in Cochinch. *Satureiae* odore. *Martynia zanguebaria*, foliis pinnatifidis, flore axillari solitario, caule procumbente; in littoribus Zanguebariae, conveniens cum *Martynia annua* HOUST. reliq. p. 5. t. 10. *Cornutia* p. 470. *quinata*, foliis 5natis lanceolatoovatis, flore racemoso; in sylvis prope Cantonem. *Volkameria pumila*, p. 472. foliis lanceolatis subintegerrimis tomentosis, pedunculis sub6floris axillaribus; inculta prope Cantonem. *V. petasites*, foliis ovatis acuminatis rugosis, racemis laxis terminalibus; *Petasites agrestis* RUMPH. a LINNAEO perperam ad *Clerodendrum infortunatum* citatus; in dumetis Cochinchinae. *V. angulata*, foliis cordatis angulatis, corymbo racemoso terminali; ubique in collibus et hortis minus cultis in Cochinch. forsitan *Clerodendrum paniculatum* LINN. *Vitex trifolia* p. 474. *trifolia* frequentissime ad maris littora per arenam repens in Cochinch. et China; sapor plantae amaricans, odor gratus subaromaticus: fructus praecipue apud medicos Indiae frequentis usus interni et externi virtute calefaciente, discutiente, nervina, cephalica, emmenagoga, in paralyfi, artuum debilitate et doloribus. *V. negundo* sapor et odor idem, vires debiliores; in locis mediterraneis sylvestribus Cochinch. et Chinae. *V. spicata*, foliis 5natis crenatis, spicis linearibus terminalibus; inculta cultaque in Cochinch. et China: virtus calefaciens, resolvens, nervina, anodyna, in paralyfi, hemiplegia, tremore et contractione membrorum, eorum debilitate, doloribus vagis: usus frequentior foliorum externus.

* *Tripinna*: Cal. Perianth. cyathiforme 5crena p. 476. tum persistens. Cor. 1pet. subcampanulata patens, tubo calyceem superante, limbo 5fido, laciniis ovatis undu-

undulatis villosis, summa maiore. *Stam.* fil. 2dyn. corollae subaequalia; *Anth.* bicornes incumbentes. *Pist.* Germ. subrotundum; *Styl.* staminibus aequalis; *Stigm.* acutum 2fidum. *Peric.* Bacca ovata carnosa 1loc. polysperma. *Sem.* oblonga compressa pauca. (An species nova *Tanaecii?* w.) *Tr. tripinnata*, foliis 3pinnatis, foliolis ovatis acuminatis, racemis terminalibus; in sylvis montanis Cochinchinae.

* *Septas* (a numero laciniarum calycis — sed nomen hoc iam alii plantae datum): *Cal.* Perianth. 7partitum laciniis profundis erectis, 4|oppositis subulatis, 3 alternis ovatis maioribus. *Cor.* infundibulif. tubo brevi, limbo 5partito laciniis oblongoovatis subaequalibus. *Stam.* fil. 2dyn. subulata erecta, corolla breviora; *Anth.* incumbentes. *Pist.* Germen oblongoacutum; *Styl.* staminibus subaequalis; *Stigm.* obtusum emarginatum. *Peric.* Caps. oblonga acuta 2loc. polysperma. *Sem.* subrotunda. (Affinis *Thunbergiae*, w.) *S. repens*, caule repente, foliis oblongoovatis, floribus solitariis: in suburbiiis Cantonienfibus.

p. 477. * *Picria* (ob insignem plantae amaritiam), angiosp. Char. gen. *Cal.* 4phyllus; *Cor.* ringens; *Bacca* 2loc. *P. fel terrae*, foliis ovatis serratis, floribus confertis; culta in hortis Cochinchinae et Chinae: foliorum usus in hydrope incipiente, febribus intermittentibus, mensibus et lochiis suppressis, doloribus colicis et iliatis.

p. 479. Cl. XV. *Lepidium petraeum*, agreste in China, caule 8pollicari tereti erecto, silicula ovata emarginata, odore leni; usus praecipue seminum in hydro-

p. 481. pe et tussi inveterata. *Raphano sativo* glandulae nonnisi 2, inter stamina breviora et pistillum; seminum

p. 482. vis inter alias etiam eccoprotica. *Ricotia cantoniensis*, foliis oblongis pinnatoincisis, floribus solitariis; inculta Cantoni. *Sinapis iuncea* et *cernua* nonnisi varietates

tates *S. chinensis*; duae aliae eiusdem varietates in Co. p. 485.
 chinchina coluntur, foliis integris nec lyratis, multo
 sapidiores et teneriores pro cibo. *S. pekinensis*, fo-
 liis turbinateoovatis integris crispis, petiolis subplanis
 latis, siliquis glabris planiusculis; Pekini culta, ubi
 optima; in Cochinchina altius crescit, inferior quali-
 tate; in Lusitania sata et plantata quotannis magis
 degenerat: vires generis, sed debiliores. *Sisymbrium* p. 486.
apetalum, foliis pinnatifidis tomentosis, floribus ape-
 talis (*S. sigillatum?* w.); spontaneum in hortis et
 locis humidis Cochinchinae.

Cl. XVI *Tamarindus indica*, in hortis Cochinch. p. 489.
 nae culta, in Indiis condimentum universale; deco-
 ctum corticis medici cochinchinenses in variolis
 confluentibus propinant, saepe felici exitu.

* *Stemona* (a staminibus notabili forma conne- p. 490.
 xis): Cal. o. Cor. Pet. 4, infera, subulata erecta in-
 curva aequalia magna, exterioribus interiora ex obli-
 quo tegentibus. Stam. Fil. 4, petaloidea latosubula-
 ta incurva, corolla paullo breviora, lacinia verticali
 cruciformi supra basin versus centrum invicem con-
 nexa, receptaculo insidentia; Anth. lineares 2loc.
 magnae, a medio singuli filamenti ad apicem usque
 lateraliter adhaerentes. Pist. Germen compressoro-
 tundum; Styl. o. Stigma hiatus germinis apice emar-
 ginati, suppositum laciniae verticali stamina conne-
 denti *). Peric. Bacca sphaeroidea 1loc. polysper-
 ma. Sem. longiuscula simplici ordine strata. (Cl.

WILL-

*) Forlan aequae singularis genitalium femineorum con-
 ditio ac in *Agryneia*: sic quoque in *Callista* stylus et p. 634.
 stigma nulla, nisi sulcus nectarii a stamine ad ger-
 men decurrens; in *Aristorelea* stylus o. stigma fos- p. 637.
 sula exigua ad basin antherae; in *Aeride* stylus o. p. 641.
 stigma fossula minuta ad basin staminis ducens ad
 germen;

WILLDENOW ad *Tamum* accedere monet filamentis et pericarpio parum differentem.) *St. tuberosa*, caule scandente, foliis 7nerviis, floribus solitariis axillari-
bus; Ubium polypoides RUMPH. amb. l. 9. c. 16.
t. 129. inculta in Cochinchina et China: radix tube-
rosa fasciculata, tuberibus longis teretibus utrinque at-
tenuatis albicantibus, edulis, incidens, refrigerans,
demulcens, in morbis pulmonum, phthisi, tussi chro-
nica.

- p. 491. * *Zala* (planta in aquis fluctuans), 5andr. 1gyn.
Char. gen. *Cal.* o. *Cor.* 1pet. lingulata; *Stam.* in fa-
sciculum coalita; *Capsf.* supera 1loc. polysperma: *Pi-
stia stratiotes* LINN. loco plicarum lateralium necta-
rium 2phyllum corollae adnatum, foliolo postico ma-
iore; filamenta 5 — 8 filiformia inaequalia in fascicu-
lum coalita, nectario inclusa, limbo corollae breviora;
germen superum obliquum apice planiusculum, tubo
corollae inclusum; stylus subnullus; stigma longius-
culum, obtuse hians, versus stamina inclinatum; fol-
liculus oblongus gibbus, apice obtusus; semina mi-
nuscula. *Z. asiatica*, radice fluctuante, foliis turbina-
tis oblongis, floribus radicalibus solitariis; in flumi-
nibus lenti cursus in Cochinch. et China: virtus to-
tius herbae attenuans, pellens, sudorifera, diuretica,
abstergens, praecipue in scabie, imo etiam in lepra,
externe et interne.

- p. 493. * *Medusa* (a villis capsulae longis flexuosis), 5-
andr. 1gyn. Char. gen. *Cal.* 5phyllus; *Pet.* 5; *Capsf.*
1loc. 3valvis 6sperma. *M. anguifera*, foliis ovato-
oblon-

germen; similia in pluribus *Epidendris* a b. KON-
NIG in RETZII obs. bot. fasc. 6. descriptis, ut
Nipam taceamus, cuius flores curatius non exami-
nasse videtur Cl. Auctor.

oblongis ferratis, pedunculis paucifloris; arbor mediocris in Cochinchina.

Melochiae corthorifoliae, in agris Cochinchinæ p. 494.
nae incultae, virtus emolliens, lubricans, *Malvae* aemula.

* *Pimela* (arbor oleo et resina pinguiissima):
Cal. Perianth. tubulosum 3fidum inferum, laciniis obtusis brevibus erectis. Cor. Pet. 3, ovatooblonga erecta conniventia crassa, calyce longiora; Nect. lentiforme carnosum 6crenatum. Stam. Fil. 6, subulata, basi in tubum coalita, corolla breviora; Anth. oblongae 2loc. stantes. Pist. Germ. subrotundum nectario immersum; Styl. o. Stigm. acutum 2fidum. Peric. Drupa ovatooblonga carnosae. Nux oblonga utrinque acuta sub6gona angulis alternis acutioribus, 2loc. (Ad *Canarium* referenda, w.) *P. nigra*, foliis pinnatis laevibus, racemis simplicibus lateralibus, nuce 2loculari; *Canarium Nanarium* RUMPH. amb. l. 3. c. 3. t. 49? (*Canarium sylvestre* GAERTN. w.) in sylvis Cochinchinae et Chinae: drupae muria conditae non minus sapidae quam olivae, sed stomacho graves. *P. alba*, foliis pinnatis sub6iugis scabris, racemis confertis subterminalibus, nuce 3loculari; THUNB. iap. 368. *Canarium sinense*, Cana RUMPH. amb. l. 3. c. 2. p. 134. in sylvis Cochinch. et Chinae: drupae muria conditae saluberrimae, aegrotis exhibentur ad digestionem et appetitionem cibi promovendam. *P. oleo* p. 496. *sa*, foliis pinnatis sub4iugis, pedunculis lateralibus multifloris, nuce 1loculari; *Nanarium oleosum*, Minjac RUMPH. amb. l. 3. c. 6. t. 54. arbor maxima, frequens in sylvis Cochinch. maxime versus Cambodiam: drupae non edules; ex trunco supra basin excavato abundanter extrahitur oleum balsamo copaivae simile colore, tenacitate, et aliquatenus etiam viribus, purum vel cum vera vernice chinensi, cui tamen duratione cedit, mixtum eiusdem cum vernice
Vol. XXXVI. Pars III. Ff usus;

usus; cum pice indica *Damar* dicta (originis incognitae), stupra ex cortice bambos et pauca calce ad naves obducendas aptissimum: lignum fuscorufum durum grave ad naves construendas adhibetur, licet durationis mediocris.

p. 498. * *Meteor* (a flore et fructu racemis longissimis pendentibus), polyandr. 1 gyn. Char. gen. *Cal.* simplex 4fidus; *Cor.* 4fida; *Drupa* 1 sperma coronata. *M. coccineus*, foliis ovatooblongis subserratis, racemis simplicibus longissimis pendulis; Butonica terrestris RUMPH. amb. l. 5. c. 30. t. 115? arbor spontanea in sylvis planis Cochinch. foliorum tenerorum frequens usus in acetariis; lignum foco, non aedificiis, aptum.

p. 499. *Camellia drupifera* foliis ovatolanceolatis subcrenatis, floribus 2 — 3natis terminalibus, drupis 4locularibus; inculta cultaque in Cochinch. cor. petala 8, obliqua, emarginata; stylus 4fidus staminibus aequalis; drupa subrotunda, nuce sulcata, nucleis subrotundis, *Juglandi* aequalis, non tamen esculenta (planta a *Camellia* distinctissima, w.); oleum ex nucleis expressum ad capillos ungendos et varia unguenta adhibetur.

p. 500. * *Cordyla* (a germine et bacca in formam clavae pedicello longo impositis), polyandr. 1 gyn. Char. gen. *Cal.* simplex 4fidus; *Cor.* o. Bacca 1loc. pedicellata. *C. africana*, foliis alternatim pinnatis, pedunculis multifloris lateralibus; ad oram Africae orientalem: bacca esculenta.

p. 501. * *Ophelus* (ab usu oeconomico fructus), polyandr. 1 gyn. Char. gen. *Cal.* simplex 5fidus; *Cor.* 5pet. *Bacca* 12loc. cortice lignoso. *O. fitularius*, foliis sparsis integerrimis flore, solitario terminali (an *Adansoniae* species? w.); agrestis ad littora Africae orientalis: fructus cucurbitinus ad hauriendam aquam, servandos liquores cet.

Sidae alnifoliae, in agris Cochinchinae, folia p. 502.
 mucilaginosa, virtus *Malvae*, sic et *S. indicæ*, incul-
 tæ in agris et hortis Cochinchinae. *S. scoparia*, fo- p. 504.
 liis lanceolatolinearibus serratis, floribus solitariis
 axillaribus, capsula 5loculari (*S. acuta* CAVANILL.
 w.); in locis agrestibus Cochinch. usus oeconomicus
 caulium ad colligandas scopas maiores longæ dura-
 tionis; radices et foliorum vis emolliens, resolvens,
 anodyna; externus usus ad tumores quoscunque re-
 solvendo vel maturando, doloremque leniendum.
Bombacis pentandri lana optima ad farciendas culcitas p. 505.
 et similia ob elasticitatem. *Gossypii herbacei* et ar- p. 506.
 borei semina quasi legumina edulia. *Urena multiflo-* p. 508.
ra, foliis angulatis, floribus congestis, calycibus mul-
 tifloris (an *Malachrae* species? w.); agrestis prope
 Cantonem. *U. monopetala*, foliis ovatolanceolatis
 serratis, corollis 1petalis (*U. viminea* CAVANILL.? w.);
 inculta in Cochinchina. *Hibisci tiliacei* folio- p. 510.
 rum vis refrigerans, laxans, resolvens; intus sumitur
 decoctum in ardore febrili, dysuria, extus in partu
 difficili, phlegmone, cephalalgia calida: corticis usus
 ad funes. *H. rosæsinensis*, in Cochinch. tam vulga-
 ris, ut ex eo integræ hortorum sepes ducantur, folia
 et radix virtutis similis, inter alia alvum laxantis: flo-
 res liquores spirituosos rubro, et addito parcissimo
 alumine, caeruleo colore gratissimo tingunt; recen-
 tes calceis vel telis nigris affricati nigredinem et nito-
 rem augment *). *H. mutabilis* eadem fere virtus *Al-*
thææ europææ aemula. *H. syriacus* foliis tomen-
 tosis in hortis Cochinchinae. *H. surattensis* inter se-
 pes Cochinchinae habitantis folia grate acida condi-
 Ff 2 mentum

*) Conf. Ill. THUNBERG *Reise* — übersetzt von CHR.
 HEINR. GROSKURD. I. Band. Berlin 1792. 8.
 S. 260. (Flora iapanica ad manus non est).

- mentum ciborum; in cataplasmate iuvant ad dissol-
vendo tumores duros et pustulas a variolis residuas;
p. 513. tunc radix efficacior habetur. *H. esculenti* fructus
nondum maturi cocti comeduntur. *Alcea africana*,
foliis globis crenatis, floribus solitariis axillaribus,
calyce utroque 6partito (*Althaea sinensis* CAVA-
p. 514. NILI. ? W.); ad littora Africae meridionalis. *Malvae*
verticillatae, cultae Cantoni, rarae in Cochinch. omnium
partium vis emolliens, laxans.

(Continuatio sequitur.)

IV.

D. FERDINAND DEJEAN'S *Erläuterungen über*
GAUB'S Anfangsgründe der medicinischen Krank-
heitslehre. Aus dem Lateinischen übersetzt, ver-
bessert, mit Anmerkungen und Zusätzen versehen
von D. CHRISTIAN GOTTFRIED GRUNER, Her-
zogtl. Sächsf. Coburgischen Geheimen Hofrath und
Leibarzt, Professor der Arzneikunde auf der Ge-
sammt-Akademie zu Iena etc. Erster Theil. Ber-
lin in der Vossischen Buchhandlung, 1794. 8.
mai. pagg. 448. Praefationes et contento-
rum index pagg. XVI.

i. e.

Commentaria in institutiones pathologiae medi-
cinalis auctore HIER. DAVID. GAUBIO, collecta,
digesta a FERDINANDO DEJEAN, medicinae do-
ctore. Tomus I. Ex latino vertit, emenda-
vit, notis et additamentis auxit C. G. GRU-
NER.

CL. DEIEAN, exactis per diversas Indiae orientalis provincias diuturnis inter medici et chirurgi officia peregrinationibus, studii medici perficiendi causa Lugdunum Batavorum petiit, ibique prae reliquis b. GAUBIO praeceptore et amico usus est, qui etiam amicitiae suae adversus ipsum testimonium exhibuit, quum, quae ab ipso acceperat ad historiam camphorae pertinentia *), publici iuris faceret. Repetitis postea per plurimas Europae cultioris regiones itineribus, pathologicum istud opus in omnium fere doctorum manibusprehendit, simul autem communique fere votum audivit, ut ex numerosis Cel. Auctoris discipulis aliquis librum nimia brevitate laborantem illustraret; quo consilio b. HAHNIUM adiit, quem vero mors praematura ab incepto opere avocavit. Igitur post irritam multorum annorum spem, alium forsitan hoc labore perfunditurum, ipsum in se suscepit in eoque exsequendo ita versatus est, ut lectores non tam suos ipsius, quam b. G. commentarios, et verbis quidem, quantum liceret, ex ipsius ore haustis acciperent; Auctoris puritatem, concinnitatem, elegantiam demum vere classicam nec assequi potuit, nec voluit, cum propositum sibi esset tironibus ad librum tanta verborum paucitate confectum, quanta rerum abundantia diffusum, aditum reserare. Prior hic tomus **) usque ad morbos solidorum instrumentarios sive §. 264. alter ad potentias, quae virus habent, sive §. 500. progreditur, tertius reliqua comprehendit.

Ff 3

CL

*) Vid. Comm. nostr. Vol. XVIII. p. 477. Editio altera auctior prodiiit Berolini 1791.

**) Archetypum prodiiit Viennae 1792. 8. mai. Tomus II. eodem anno (dedicatio scripta martio 1793.) Tomi III. pars I. et 2 1794.

Cl. GRUNERUM huius commentarii versione sua incives suos de GAUBIO merita *) aucturum esse, laeti praevidemus. Diffusus dictionis genus, ubi videbatur opus esse, restrinxit, superflua recidit, correctiones passim adhibuit multaque curatius determinavit, eo usus sermonis genere, quod in reliquis a se editis scriptis servat; auctorum praecipuorum mentionem ubivis iniecit; neque tamen se in omnibus consentire cum Auctore fatetur. In praefatione primum pathologiae addiscendae et excolendae necessitatem docet, ad quod argumentum in libro ipso saepius revertitur, ac deinde verum finem monstrat, quo commentarius hic scriptus est et secundum quem diiudicari debeat, habita ratione iudicii de eodem **) lati (comparatione instituta vidimus, Cl. Traductorem omnia ea retinuisse, quae hic notata fuerant, praeter conditionem cerebri iusto duriorem, torporis sobolem, comm. ad §. 197. pro tarditatis ingenii causa venditam); qua occasione simul ad officia eorum excurrit, qui librorum recentium censuram suscipiunt. Tomi II. versionem propediem subsequuturam esse, tomoque III. indicem necessarium subiunctum iri spondet (tabulas synopticas, prioribus Tomis latinis, nam tertium nondum conspeximus, additas, hic omissas videmus).

Sic vere utilem laborem suscepisse Ill. Virum ultro fatemur, dolentes, nobis ab uberiore singulorum recensione propter instituti nostri rationem abstinendum esse, praecipue quum Idem ipse fateatur, se ne unicam quidem ideam novam in explicationibus istis invenisse. Observationes solum hinc inde dispersas collegisse licebit, eodem modo, quo in novis litterariis ante adductis factum perspicimus.

Tumor

*) Vid. Comment. nostr. Vol. XXVII. p. 124 seq.

**) *Ien. Allg. Lit. Zeit.* 1793. n. 254.

Tumor faciei totiusque corporis cum maculis p. 124.
 rubris, ab assumptis lapidibus cancrorum; convulsio-
 nes a comestis fragis, in b. HAHNIO supra memo-
 rato. In nosocomio magno Parisiensi singulis fere p. 145.
 diebus lunae vel diem festum insequentibus aegri
 peius habebant, symptomatibus nullo modo ad
 morbos referendis, quin his diebus cognati illos in-
 visentes ciborum aliquid apportabant. Homo in p. 168.
 sine paroxysmi febris quartanae, nondum plane fini-
 to sudore, aquae frigidiori se committens, in pleuri-
 tidem tantum non lethalem incidit: ipsi DEI. in re-
 gione Indostana eadem febre laboranti accidit, ut
 mancipium, quod ipse per quatuor fere horas negle-
 xerat, tandem adveniens ira commotus stadio sudo-
 ris surgens invaderet, sed servus aegro alacrior in
 hortum aufugit, hic eum insequens tandem lassus et
 sudore diffluens gelidam affatim hausit, unde mo-
 mento citius tympanitem fere mortiferum contraxit.
 Peculiaris flacciditas thenaris et antithenaris, quan- p. 242.
 tum novit, a CAMPERO primum observata, debilita-
 tis universalis sequela, praesertim in iis, qui colica
 saturnina praegressa in paresin inciderunt (apud no-
 strates vulgo pro signo atrophiae vel phthiaseos habita).
 In India orientali attonitus vidit articulorum in deli- p. 243.
 cati et debilibus femellis contorsiones, generali par-
 tium debilitati et ligamentorum imminutae elastici-
 tati adscribendas. Coriarius oborta tussi sanguinem p. 248.
 una cum anima efflavit, pulmonibus a continua com-
 moratione in putrida quasi atmosphaera putridis red-
 ditus. Fragilitatis ossium exempla quaedam (fibula- p. 249.
 ri, pulveribus Ailhaudii multum abusi, meminimus,
 qui corpus in lecto flexurus femur; item praefecti
 militaris, crebris malis venereis affecti, qui inter sal-
 tandum plaudens utrumque humerum fregit). In p. 258.
 India orientali leproforum crebro Ci. Auct. curae
 commissorum integumenta per totum corpus in na-

- p. 280. turam corneam inflexilem abiisse vidit. De viribus
- p. 282. imaginationis in corpus Cl. GR. exempla quaedam adducit, item de idiosyncrastia in se ipso (iuvenes quidam inter pocula frustulam casei in os compilitionis dormientis, ipsum averfantis, malo ioco ingerebant; is tussi vehementissima vomituque protinus expergefactus sibi ab assumpto caseo moriendum esse exclamabat, et vere continuo nullisque remediis sedando vomitu post aliquot horas exspirabat). Princeps quidam ab odore pomorum animi deliquium passus. Vires consuetudinis: chemicus quidam sensim mercurio dulci ita assuevit, ut tandem unciam dimidiam innoxie ferret. Ipse DEI. inter gentes orientales finus, vegetus contentusque degens, incipiendo a grani semisse, grana 5 et 6 opii quotidie deglutire potuit, ulterius forsan progressurus, si vino abstinere
- p. 345. voluisset. Parotidis meminit b. GAUBIUS, post extirpationem 16 libr. ponderantis; Cl. DEI. in plusquam triginta cadaveribus lienes infarctos 18 — 20 libr. invenit; cognata quaedam ipsius ultra 30 annos
- p. 362. vomicam gestavit. Paralysis pedis sinistri ex nervo ischiadico compresso ob scybalorum compactorum et induratorum copiam. Obstructionis pylori duo exempla, alterum ab ovo ad duritiem cocto, alterum a
- p. 364. moneta argentea paullo maiore. In iuencula binae glandulae dorsales VESALII tumefactae deglutitionem prorsus impossibilem reddebant, vita per aliquot hebdomades clysteribus nutrientibus servata, tandem
- p. 387. vero ihedia et marasmo finita. In iuvene vidit Cl. GR. digitos pedum ad primam usque phalangam vera membrana natatoria connexos, sine incessu impediri
- p. 406. mento. Herniam umbilicarem in adulto b. G. omentum, intestina et hepar continentem. Herniam labiorum pudendi in femina de reliquo sana a tussi vehementiore Cl. GR. tempestiva repositione et brachio perfecte sanatam; b. G. testiculum scirrhosum in
- carci-

carcinoma lethale transeuntem, ab ignaro pro her- p. 408.
 nis habitum, praepostera et imprudenti compressio-
 ne repositionem molito. Prolapsus uveae a vulnere p. 433.
 pugione militari (*Bayonnette*) corneae illato, apta de-
 ligatione et cohibita inflammatione feliciter curatus.
 Parisiis Cl. DEI. dissectioni cadaveris infantis 2 — 3 p. 434.
 mensium adstans perfectam viscerum transpositio-
 nem vidit, quod hodiernum in museo regio asserva-
 tur. Ileum lethalem b. G. a sola processus vermiformis
 contorsione ad extremum intestini ilii. Cl. GR. p. 436.
 in bombardario inter pollicem et indicem digitum
 minorem, solitos labores non turbantem; in duabus p. 443.
 feminis mammas, in viro Cl. DEI. penem insolitae
 magnitudinis; munere medici apud exercitum fun-
 gens suras militum pedestrium torosiores quam eque-
 strum semper observavit.

V.

WILLIAM OSBORN'S, *der Arzneiwissenschaft Doktors,*
der Entbindungskunst öffentlichen Lehrers und prak-
tischen Geburtshelfers zu London, Versuche über
die Geburtshülfe in natürlichen und schweren Ge-
burten, nebst D. ALEXANDER HAMILTON'S Brie-
fe an den Verfasser über verschiedene seiner Lehrsätze,
aus dem Englischen übersetzt von D. CHRISTIAN
 FRIEDRICH MICHAELIS, *Arzte am Hospital zu*
St. Iohannis in Leipzig. Nebst einem Kupfer.
Liegnitz, bey David Siegert, 1794. 8. mai.
 pagg. 404. Praefatio et index contentorum
 pagg. XX.

i. e.

GUILIELMI OSBORN tentamina super auxilio in
 partu naturali et difficili ferendo, cum episto-
 lis

lis ALEXANDRI HAMILTON ad Auctorem super
variis eiusdem propositionibus. Ex Anglico
vertit CHRISTIANUS FRIDERICUS MICHAELIS.
Accedit tabula aeri incisa.

- L**ibri diffuso satis neque grato sermonis genere
scripti, nullisque Cl. MICHAELIS annotationibus
aucti, summam brevissime tantum exhibere sufficiat.
- p. 1. *Tentamen I. de discrimine inter negotium partus in ho-*
minibus et brutis, deque pretio arti obstetriciae statu-
endo. Causae difficultatis maioris pariendi in homine
partim in situ erecto corporis indeque pendente stru-
ctura pelvis, relatione capitis fetus ad eam, partium-
que mollium conformatione, partim in rhachitide,
morbo hominibus solis proprio, ponendae.
- p. 18. *Tent. II. de partu naturali.* Ad impediendam
p. 32. secundinarum nimiam in utero remoram suadetur,
ut capite excluso humeri, et his promotis reliquum
corpus per aliquot minuta prima in vagina retinean-
tur, ad irregulares uteri contractiones praecavendas.
- p. 35. *Tent. III. de partu laborioso seu difficili.* Mo-
menta, ubi soli naturae partus negotium committen-
dum, aut ad artis subsidia confugiendum. A sola
virium exhaustionem in partu protracto et difficiliore,
p. 47. nisi alia accesserint, numquam Cl. Auctor in praxi 30
et ultra annorum sinistros effectus vidit.
- p. 48. *Tent. IV. de partu difficili, instrumenta postulat-*
te: capite nimirum iam in pelvi haerente. Forci-
pem Levretianum aliquantum mutatum icone adie-
cta sistit Cl. Auctor, eiusque prae recte praecellen-
tiam uberrime exponit, conscientia quasi coactus,
quum huius usum nuperrime apud cives suos adeo
increbescere vidisset.
- p. 127. *Tent. V. de partu protracto vel difficili, in quo per-*
foratione capitis opus est: tentamen de partu difficili
ante aliquot annos editum, iam curis repetitis excu-
fum.

sum. Vitam matris vitae fetus praeferendam esse; p. 140.
 sensationem mortis in fetu nullam putandam; huius
 iacturam minoris aestimandam, quam matris cet. Si p. 155
 distantia ossium pubis ab ossē sacro sesquipollicem
 aequat, pro certo assumendum, fetum, sub ipsis la-
 borum pariendi initiis aperto capite, post aliquod
 temporis, ad minimum 36 horarum, spatium putre-
 dine emollitum, ossibus cranii remotis, unco extrahi,
 adeoque sectionem caesaream, sub eadem cavitate
 pelvis ab aliis institutam, evitari posse. Operationis p. 161.
 illius tria exempla, primum a Cl. Auctore ipso, duo
 reliqua iam a Cl. CLARKE diario Londinensi medico
 1786. inserta.

Tent. VI. de synchondrotomia. GUILIELMO p. 180.
 HUNTERO gratum habendum, hanc operationem in
 Anglia numquam institutam esse. Praeter aliorum p. 187.
 eius adversariorum argumenta Cl. Auctor ideo eam p. 252.
 reprobat, quia partes in pelvi contentae variis laesio-
 nibus exponuntur, partim durante operatione acciden-
 taliter per cultrum operatoris, partim per dilacera-
 tionem telae cellulosae ossa pubis cum interioribus
 pelvis neccentis, partim per liberum aëris externi
 accessum ad has partes, partim per pressionem in-
 evitabilem harum partium versus margines acutos
 ossium divisorum; 2. ob metum ossificationis inter os
 sacrum et ossa innominata; 3. ob minimam spem
 servandi fetus, matre iam omnia doloris periculique
 genera perpessa.

Appendix duplex de lethaltate operationis cae- p. 289.
sareae, adversus Cl. HAMILTON; et de modo caput p. 301.
fetus aperiendi a se proposito adversus Cl. DENMAN,
rursusque nonnulla de reiicienda caesarea sectione.

Epistolae Cl. HAMILTON itidem de operatione p. 321.
hac, cui ipse in scriptis a se editis patrocinator est;
et refutatio sententiae a Cl. OSBORN prolatae, fetum
in utero detentum sensatione destitui.

VI.

De zea mays planta analytica disquisitio. Auctore FRANCISCO MARABELLI, chemiae, materiae medicae, et pharmaciae R. C. Papiensis academiae p. repetitore, plurium academiarum focio etc. Papiæ MDCCXCIII. Apud Balthasarem Comini. 8. mai. pagg. LXXI. cum dedicatione et praefatione.

Antea iam hunc tractatum Cl. BRUGNATELLI operi suo periodico inseruerat, ubi de eodem ad Lectores nostros relatum est *). Iam Auctor ipse eundem denuo edidit, insertis tantum terminis ex recentiore nomenclatura chemica depromptis; dolemus tamen, satis insignem vitiorum typographicorum copiam irrepsisse. Quae igitur in priore recensione omissa vidimus, hic subiungemus.

- p. XX. Succus ex culmis recentibus expressus et inspissatus post aliquot hebdomadas obtulit grumos crystallinos verum saccharum referentes. Seminum la-
pag. XXVIII ste adhuc turgidorum succus expressus coloris est al-
pag. XLIV. bosciavi, solutioni vitelli ovorum similis. Eorundem
succus recenter expressus a fermentato in eo differt, quod minorem acidi saccharini quantitatem largitur.
p. XLV. Fermentationem acetosam praecedit vinosa, verum spiritum ardentem praebens; acidum acetoso simillimum; fermentationem utramque additum fermentum panis accelerabat; in succo culmorum eadem
pag. XLVIII eodem fere modo evenere. Residuum ab expressione
succus nihil acidi saccharini prodidit: cinis eiusdem terram calcaream paucumque alkali fixum vegetabile;

*) Vid. Comm. nostr. Vol. XXXV. p. 608. seqq. ubi p. 610. l. 25. vocem *Farina* omissam esse suspicamur.

bile; item semina lactescentia integra combusta, sed p. LIII.
 minore quantitate. Medulla receptaculi substantiam p. LV.
 saccharinam puriorem et copiosiore quam reliquae
 plantae partes continet. Residuum, post expressio p. LVII.
 nem succi coctione extractum, praebet acidum nitro-
 sum, salem medium addito sale tartari aerato urino-
 sum odorem spargentem, oleum empyreumaticum
 nigrum, carbonem nigrum spongiosum, in quo sal
 marinus; hic carbo ustus calcem et parum ferri; re-
 liquiae istarum decoctionum ustae alkali fixum ve-
 getabile et calcem; medulla recens usta alkali fixum p. LIX.
 vegetabile et aliquid magnesia, calcis et ferri. Ex sa- p. LX.
 rinae decocto paratum extractum, admodum dulce,
 tamen addito acido nitroso nihil acidi saccharini mon-
 strat; amylacea materia ne minimum quidem alkali
 volatilis, sed tantum principia amylo propria; sub-
 stantia autem fibrosa gluten a triticeo potissimum ela-
 sticitatis defectu diversum, uti secundum nostrum
 Auctorem iam annotavit Cl. CARMINATI *), de reli-
 quo secundae substantiae succi fermentati seminum
 similis. In hoc glutine caussa saporis, odoris, flavi-
 que coloris panis ex farina ista parati consistit.

Expositis his experimentis corollaria quaedam p. LXIII
 inde deducta subiungit Cl. Auctor, ex quibus tantum
 notemus, semina immatura materiem ad animale
 indolem accedentem praebere, quae in maturis non
 detegatur, amylaceamque substantiam puriorem et
 albidioram; alkali volatili ex alkali fixo vegetabili
 per putrefactionem vel combustionem, auxilio tamen
 alicuius combustibilis principii, oriri, qualem muta-
 tionem et in alkali minerali docuerint pericula alibi
 exponenda. Tandem de syrupo aut saccharo ex cul- pag.
 mis in usus oeconomicos parando differit. LXVII.

VII.

*) Vid. Comment. nostr. Vol. XXXIV. p. 495.

VII.

A treatise on the structure, economy and diseases of the liver; together with an enquiry into the properties and component parts of the bile and biliary concretions: being the substance of the Gulstonian lectures read at the college of physicians in the year 1792. By WILLIAM SAUNDERS, M. D. fellow of the college of physicians, of the royal societies of London and Edinburgh, and senior physician to Guy's hospital. London: sold by G. G. and I. Robinson; I. Murray; I. Johnson; and T. Cox. 1793. 8. mai. pagg. 232.

i. e.

Tractatus super structura, oeconomia et morbis hepatis, cum examine proprietatum partiumque componentium bilis et concretionum biliarium — Auctore GUILLIELMO SAUNDERS.

- C**ap. I. Anatomica hepatis descriptio. Cap. II. Eiusdem vasa (et nervi). Cap. III. Sanguinis per venam portarum circulantis consideratio. Lienem non esse organon diluendo sanguini destinatum, aequalis fere proportio feri ad crassamentum in sanguine arterioso et venoso huius visceris docet, quae in priori est 1000: 455, in altero 1000: 454; uterque etiam aequè coagulabilis, neque in alterutro maior ad putredinem propensio. Neque bilis post excissionem lienis in cane secreta ullam differentiam a bile canis sani monstrat. In fetu sanguis venae portarum ob accedentem venam umbilicalem magis arteriosus bilemque debiliorem producere videtur.

Cap.

Cap. IV. De arteria hepatica et sanguinis eiusdem officio. Refutatio argumentorum, eam ad secretandam bilem concurrere. In infante annum circiter nato, perfecte nutrito, Cl. ABERNETTY venam portarum non in hepar, sed in venam cavam prope originem emulgentium insertam invenit, arteria hepatica paullo ampliore visa; bilis in intestinis et exigua quantitate in vesicula fellea, bili aliorum infantum simillima. p. 51. p. 59.

Cap. V. Interior hepatis structura. Cap. VI. p. 68.
Bilis cursus. In transitu ex poris biliaris ad ductum hepaticum eam iam concentrari, admodum probabile reddit vasorum absorbentium ex interioribus hepatis oriundorum copia. Bilis cysticae ab hepatica diversitas non tantum a vasis absorbentibus, sed ratione visciditatis etiam a muco in vesicula secreto proficisci videtur. Non semper ab obstructione ductuum biliariorum icterum oriri, docet febris flava Indiae occidentalis, probabiliter a nimis larga bilis secretionem repetenda. Ut constaret, utrum regurgitatione, an absorptione, bilis icterum producat, in duobus canibus ductus hepaticus ligabatur; bihorio elapso alter uter strangulabatur, et tunc vasa absorbentia fluido biliosi coloris multum distenta ad ductum thoracicum usque, huius autem contenta modice tantum bile tincta apparebant; sanguis in vicinia ligaturae itidem particulas biliosas susceperat; has autem non in universam sanguinis massam transiisse, naturalis conjunctivae oculi color docebat. Alteri cani post idem tempus sanguis ex vena iugulari et hepatica detractus est; prior chartam scriptoriam levi, posterior profundissimo bilis colore tinxit. p. 70. p. 84. p. 89.

Cap. VII. Bilis. Experimentis cum bile bubulae recentis institutis apparet, eidem inesse aquam principio odorifero imbutam, mucilaginem albumini ovis similem, resinam principium tingens et amarum continen-

p. 110. tinentem, et alkali minerale. Eadem bilis tardius sanguine ex eodem subiecto desumpto putredinem subiit.

Cap. VIII. De calculis biliaris (de quibus etiam

p. 170. inferius, ubi de ictero agitur). Calculum biliarium

p. 119. chemice examinatum invenit Cl. Auctor potissimum constare ex substantia resinosa, exiguaque particula terrae apparenter calcareae, cum alkali minerali et volatili coniunctae.

p. 120. *Cap. IX. De usu bilis.* Ex eo, quod bilis viridis et amara omnibus animalibus rubri sanguinis usque solis competit, relatio quaedam inter illam et principium tingens sanguinis probari posse videtur. Usus illius non ad chylificationem, sed ad stimulum intestinis admovendum, ex cuius defectu facilius

p. 125. quam excessu morbi oriantur; neque improbabile, ab amaritie eiusdem expectandas esse vires antisepticas in canali intestinorum.

De morbis hepatis ab eius, ut organi secretorii, functionibus pendentibus. Cap. I. De secretione bilis

p. 131. *aucta.* Eam in climatibus calidioribus ideo obtingere, ut eo potentius dispositio ad fermentationes spontaneas putridasque corrigatur et arceatur. Facilius etiam excessui quam defectui eius medendum. His, quos morbi biliosi Europam repetere coegerant, ad tollendam dispositionem ad augmentum bilis suavit Cl. Auctor, ut mane ieiuni aquam temperaturae 90 — 114° Farenh. biberent, subiuncto moderato corporis motu; huic scopo aqua simplex aequae responderet ac Bathoniensis, Bristolensis, Buxtonensis. Si aqua calida bilem non satis evacuat, exiguae doses salium mediorum addendae. Inde effectus aquarum Cheltenhamensium in similibus casibus explicandus, quas ars imitari potest solvendo salem catharticum amarum in aqua naturali martiata. De cholera, mor-

p. 141. bo in Anglia tempore autumnali epidemico: curatio diluen-

diluentia poscit, in auctiore malo opium aromaticis iunctum et moschum largis dosibus; symptomata febrilia in principio morbi largam venae sectionem et vesicatorium abdomini imponendum postulant; nonnumquam balneum calidum. De secretionem bilis in febre flava Indiae occidentalis.

Cap. II. De secretionem bilis imminuta. Hepar p. 148.

facile inflammationibus chronicis obnoxium, quarum causa primaria in vitiis ventriculi et duodeni posita; ad haec in curatione primo loco respiciendum. Structura hepatis mutata, potissimum ab inflammatione, mercurius ad leviolem usque salivationem excitandam conducit. Usus itinerum marinorum ad restituendam bilis secretionem. Ad bilem viscidam, egress p. 153. sui in duodenum imparem, calomelas, scammonium, jalapa, quae magis in duodenum agere videantur, quam alia purgantia. Diarrhoea biliosa critica in febre infantum solutione salis polychresti et nonnumquam, praecipue in principio, interposito calomelano et scammonio iuvanda. In maniacis generatim p. 154. secretio bilis vitiata, iisdem remediis tollenda.

Cap. III. De impedito bilis in duodenum libero transitu. Phaenomenorum causarumque icteri uberius expositio. Exempla calculorum biliariorum p. 172. via praeternaturali ex vesicula fellea in intestina delatorum absque vitae noxa. Icterus pertinax a semip. 173. nibus ribium orificium ductus choledochi obturantibus. Calculos frequentissime icteri causam excitant p. 175. tem constituere; eorum transitum iuvandum esse lenioribus emeticis, quae in principio nauseam solum; et postea demum vomitum cieant, unde forsitan morbus navigantium his in casibus adeo proficiuus; duodenum stimulandum calomelano cum scammonio vel rheo, et ubi bilis iners, purgantibus, amaris et sapone nuptis; sub dolore vehemente et pulsu debili opiata et balnea tepida, praesente febre venae sectio

et regimen antiphlogisticum suadentur. Equitatio moderata ad promovendum calculum eiusque generationis praecavendam, cui fini etiam aquae martiales opitulantur.

Cap. IV. De morbis hepatis cum aliis organorum structurae glandulosae communibus. Hepatitis, interdum difficilius a peripneumonia, gastritide et rheumatismo musculorum adiacentium distinguenda. Interdum secretionem bronchiale resolutioni accessisse

- p. 188. vidit Cl. Auctor. Scirrhus, frequens effectus inflammationis chronicae sive passivae, magis in systemate venoso, quum hepatitis sive inflammatio activa systema arteriosum afficiat: signa illius in principio ambigua et saepe affectiones ventriculi mentientia.
- p. 193. Mutatio structurae ratione soliditatis et densitatis pendere videtur ab effusione lymphae coagulabilis in substantiam parenchymaticam hepatis. Causae inflammationis, ut in aliis partibus, vel in nimio impulsu sanguinis in vasa minora, vi horum subsistente,
- p. 202. vel in horum debilitatione. Tubercula in hepate de reliquo apparenter sano, itidem praegressis inflammationibus partialibus adscribenda; ad eorum originem explicandam adducitur experimentum alium
- p. 211. quidem in finem institutum, quo mercurius crudus in venam cruralem canis iniiciebatur; elapso integro die febris excitabatur, cui post 2 — 3 dies dyspnoea, tussis, reliqua affecti pectoris signa, tandem mors succedebant; sectio pulmones tuberculis refertos monstrabat, quorum multa iam in vomicas abierant, singulum autem globulum mercurii quasi nucleum continebat. Curatio inflammationis activae hepatis.
- p. 217. Propria experientia edoctus Cl. Auctor subitam successione vesicantium in vicinia partis inflammatae diuturniori vesicatorii in uno eodemque loco applicationi praefert. Abscessus ad integumenta formatus lanceola aperiendus, eiusque sanatio patienter expectanda.

expectanda, quae licet, ut ipse expertus est, per annos protrahatur, tandem tamen cum redeunte sanitate perficitur. Mercurius in inflammatione activa p. 227. noxius, magisque suppurationem accelerare quam retardare putandus; neque in morbo endemico Indiae occidentalis sagacissimi felicissimique medici eodem prius utuntur, quam inflammatione remediis antiphlogisticis suppressa. Ubi scirrhi metus est, lo. p. 230. cum frictionum mercurialium in hypochondrio dextro essentiale commodum non praebere, sed indifferenter esse, dummodo medicamentum sufficienter in systema universum agat. Tandem nonnihil de dysenteria, scirrhi hepatis in India frequenti sequela, item mercurio fuganda.

VIII.

D. CHRIST. FRIEDR. DANIELS *Pathologie, oder vollständige Lehre von den Krankheiten, welche die Nosologie, Pathologie, Aetiologie und Symptomatologie enthält, aus dem Lateinischen übersetzt, mit Anmerkungen und Zusätzen des Verfassers. Erster Theil. Weissenfels und Leipzig, bey Friedrich Severin. 1794. 8. mai. pagg. 517. Praefatio et index contentorum partis primae pagg. XXXII.*

i. e.

CHR. FR. DANIEL *pathologia, sive absoluta doctrina de morbis, nosologiam, pathologiam, aetiologiam et symptomatologiam complexa, ex latino versa, cum annotationibus et additamentis Auctoris. Pars prior.*

Gg 2

De

De instituti ratione olim iam in his commentariis*) expositum est. Monitus ab eruditis, dictionem aphoristicam, crebrum vocum graecarum usum, ipsumque dicendorum ordinem *systema aegritudinum* lectu difficilius reddere, illud in vernaculam linguam vertendi consilium cepit Cl. Auctor. Quum illud iam nobis ad manus non sit, comparisonem inter utrumque laborem instituere non possumus; amplio-rem autem sciagraphiam exhibere brevitatis nos vetat. Difficultatem inveniendi ubivis voces teutonicas aptas ipse Cl. Auctor non diffitetur: verum quum eiusmodi libri assidua manu versandi sint, non dubitamus lectores hanc verborum insolentiam tandem fore superaturos, neque eos, qui tali labori iustum pretium decernere norint, idem operae Cl. DANIEL denegaturos.

IX.

Differtatio inauguralis medica de irritabilitatis notione, natura et morbis. Quam — MDCCXCIII. eruditorum examini subiecit IOANNES LUDOVICUS GAUTIER, Wratislaviensis. Halae, typis Franckianis. 8. pagg. 190. sine dedic. et praefamine.

Symbolam hanc ad physiologiam et pathologiam suafu praeceptoris optimi, Ill. REILII, adfert Cl. Auctor, partibus duabus hanc tractationem absolvens, quarum prima physiologiam, altera pathologiam irritabilitatis complectitur.

P. 4. Vis vitalis, ab aliis nervosae dictae, recepto ab aliis modo, licet non prorsus adaequato, effectus sunt

*) Vol. XXIV. p. 704. seqq.

sunt vel sensationes ad sensus externos et internos
pertinentes, vel motus, sub quibus reliquae functio-
nes omnes comprehenduntur. Variarum motuum di- p. 6.
visiones: inter passivos summam cum in universa re-
rum natura, tum praecipue in corporibus animatis,
attentionem merentur oscillationes. Motuum orga- p. 8.
na diversissima, non muscoli soli, sed etiam viscera, p. 88.
glandulae, organa secretionis et excretionis, quae
motu proprio gaudent motuque suam functionem
absolvunt, neque proprie ad organa sensuum perti-
nent. Fibrae simplices illa constituentes, organo-
rum istorum elementa dicenda, diversa tam ratione
materiae et formae, quam modificationis virium illis
inherentium: genus horum elementorum F. moto-
ria sive irritabilis, eius species F. communis et F.
muscularis. Fibra communis, telam cellulosa con- p. 10.
stituens, ex fibrosa sanguinis parte oriri visa (non ad-
eo ex glutine, unde neque in hoc sedes irritabilitatis
ponenda), in statu morbooso nonnumquam ex lym- p. 55.
pha coagulabili exsudante; in genere hominibus te-
nerior quam brutis, unde et ipsis subtilior motus et
acutior sensus. Mutatio eius in membranas, paren-
chyma viscerum, vasa cet. Eiusdem contractilitas, ne
internarum quidem cavitatum motu, segniore licet,
prorsus negando. Motus eiusdem plerumque mere
animalis, a corporeo stimulo excitandus, quamvis
non omnis nervorum influxus negari possit. Fibra p. 16.
muscularis: crescentibus annis non numero, sed cras-
sitie augeri videtur; nec vulnere perdita regeneratur,
sed tela cellulosa compensatur; sine dubio proxime
ex fibra sanguinis gignitur, terra tantum remotam
eius partem efficiente. De fabrica muscutorum, po-
tissimum secundum Cl. PROCHASNA *). De tendini- p. 24.
bus

Gg 3

*) Vid. Comm. nostr. Vol. XXIII. p. 273. seq.

- bus et bursis mucosis. Contractionis musculosae gradus pendent a composita proportione ex gradu et natura irritabilitatis, contractilitatis vi et indole, et stimuli natura et gradu. Ambiguitas signorum indo-
- p. 28. lis musculosae huius vel illius partis: muscularia dici solent organa multum irritabilia, et motu manifesto praedita, iis, quibus motus segnior est et debilior, ad fibram communem relegatis. Vis motum efficiens organica et animalis, non tamen specifica, sed communis vis vitalis, in relatione ad organa motus vis motoria vocanda, cuius effectus proximi seu facultates irritabilitas, sive sensus pro stimulo, aut ea organi motorii facultas, quae a causa externa sive a stimulo se immutari patitur et ad actionem sibi peculiaris compelli potest; et contractilitas, sive facultas organo motorio ab insita sibi vi motoria impertita, se a stimulo provocatum contrahendi. In diversitate organorum ratio latet, cur una eademque vis vitalis in organis sensuum sensationes, in organis motoriiis motus producat; a diversa horum structura diversitas vis motoriae facultatum eius. Cooperatione animae ad intelligenda irritabilitatis phaenomena non opus esse videtur, quum absque anima in mineralibus crySTALLISATIO et in vegetabilibus structura organica reperiatur. De contractilitate in specie; ab HAL-
LERO minus exacte cum vi mortua ab elasticitate pendente confunditur, et a BLUMENBACHIO *) per-
- p. 34. peram foli telae cellulosae tribuitur. Singulis organii modi contractilitatis specifici, maximam partem vel ad celeritatem, vel ad durationem vel ad robur contractionis referendi; hae diversitates cum diversis irritabilitatis gradibus iunctae omnino physiologorum

*) Eorund. Vol. XXX. p. 345.

rum aequae ac pathologorum attentionem merentur.
 Vis vitalis in toto corpore unica, sed ab organorum p. 37.
 diversa fabrica diversimode modificata. Quaestio:
 utrum eadem nervorum ope cum organis motoriiis
 communicetur, an per se his insit? minoris momen-
 ti censenda; HALLERUM in irritabilitatis doctrina p. 39.
 multas ideas confudisse, copiose docetur, adducto post-
 ea insigni Auctorum numero, qui in ipsius aliorum-
 que argumentis refutandis operam collocarunt, ac p. 46.
 denique vis motoria communis vis vitalis asseritur,
 a nervis ad organa motoria, aequae ac sensatio ab iis-
 dem ad organa sensitiva ductis, pendens. De irrita-
 mentis, stimulis motoriiis, seu causis externis, et de
 irritatione ad motum seu mutatione passiva in orga-
 no a stimulo excitata. Stimuli iterum vel extranei p. 48.
 sunt vel res corporis ipsius, hique rursus vel stimuli
 nervosi ab impressione interna sensorii communis ex-
 citatae, pro lubitu animae ad musculos voluntarios
 admittendi, vel aliae corporis partes ad nervos non
 referendae, v. c. bilis in tubo cibario, sanguis in cor-
 de. Irritamentorum actio in organa motoria nos la-
 tet; ad leges animales pertinet, neque ex physica
 aut mechanica motus et mutationis communicatione
 intelligitur; perceptio illorum non est sensus ingra-
 tus, neque actionis insequentis scopus remotio sti-
 muli, Stimulus ad organa motoria involuntaria a ner- p. 49.
 vis transfertur, sensu ad animam non propagato, sal-
 tem non percepto. Irritamenta vel communia vel
 specifica, non nisi in hoc vel illo organo motum, sal-
 tem regularem et determinatum, suscitantia; porro
 vel temporaria et periodica, vel continua, ut sanguis
 in corde; demum arbitraria vel spontanea: inde dif-
 ferentia actionum in organis motoriiis, continuarum
 vel interruptarum, arbitrariorum vel spontaneorum.
 Aliae differentiae motuum ab irritamento excitato-

rum a fabrica organi, eiusque virium modificatione, item a conditione irritamentorum ipsorum eorumque relatione ad motum, atque a motus continui relatione ad irritamentum antecedens. De irritabilitate in

- P. 54. genere: accurate determinata non est vis ipsa, sed qualitas, quae organo motorio a sua vi communi vitali traditur; minus accurate ab HALLERO vis propria et insita vocatur. Est autem cuiusvis speciei organorum, imo unicuique organo sua peculiaris seu specifica irritabilitas, a BLUMENBACHIO sub nomine vitae propriae partium, a PLATNERO sub communi sensu gustus nervorum indigitata, ob quam quodvis organon proprium sibi stimulum desiderat ad motus sanitati congruos excitandos; haec in quolibet individuo varias idiosyncrasias producit; inde haec vel illa animalia ab hoc illove stimulo aliter atque aliter afficiuntur; ex hac phaenomena corporis sani et aegroti, natura morborum, virtus medicaminum explicanda; inde latior irritabilitatis campus intelligitur, quam HALLERUS aliique assumerunt, neque illius graduum scala adeo exacte concinnata. Verisimile videtur, in ipso sano homine irritabilitatem mutabili, non fixo, gradu gaudere, eamque mox deprimi, mox exaltari, ideoque stimulos, ratione quantitatis et qualitatis eosdem, diverso tempore admotos, diversum effectum prolicere; neque tamen opus esse, ut cum GIRTANNEO *) exhaustionem et accumulationem principii irritabilis assumamus. Ex hac hypothesi multa corporis sani et aegroti phaenomena satis commode explicantur, licet quam plurima alia adhuc nos lateant.

- P. 80. Sic Cl. Auctor novit virum amentem, qui iam per triginta annos omnino nudus, absque lecto et motu,

*) GREN *Journal der Physik*. B. III. S. 327.

motu, in habitaculo ventis aperto, ipsis severissimis hyemibus degit, numquam ne pernionem quidem ab intensissimo gelu perpeffus. Causae remotae irritabilitatem immutantes: calor, frigus, aer, lux, electricitas aeris, alimenta, tensiones partium, nimiae animi et corporis contentiones, excretiones, animi affectus. De specifica irritabilitate singulo organo motorio competente: contractio ipsa, sive motus in p. 88. organo inceptus, a stimuli natura haud aliena esse videtur; musculi voluntarii specifica irritabilitate gaudent pro sensu nervoso (hic etiam de ideis animae durante musculi voluntarii actione, vel claris vel obscuris; in morbis ideae obscurae vel perdurans sensus nervosus nonnumquam instinctus seu motus in musculis voluntariis excitant, quorum anima conscia non est). De irritabilitate specifica fibrae communis, vasorum sanguiferorum maiorum aequae ac capillarium, vasorum lymphaticorum, iridis, cordis, pulmonum, tubi cibarii, hepatis, renum, uteri et mammarum vesicae urinae, genitalium virilium, glandularum, salivarium et pancreatis: multa egregia, sed hic non repetenda. Hypotheseos Cl. GIRTANNERI sup. p. 129. perius adductae brevis expositio. Cl. GALVANII experim. p. 131. perimenta *), a Cl. REILIO **) ad simplicem irritationem musculorum a materia electrica seu stimulo externo relata.

Pars posterior de morbis irritabilitatis. Irritabilitatis defectus vel excessus vix sine alienatione, aut

Gg 5 haec

*) Vid. Comment. nostr. Vol. XXXIV. p. 684. seqq. Scriptorum super hoc argumento editorum indicem exhibet Cl. GRUNER in DEJEAN'S *Erläut. über GAUB'S Anfangsgr. der medic. Krankheitslehre, Tb. I.* S. 299.

**) GREN *Journ. der Phys. B. VI.* S. 409. 413.

haec sine alterutro priorum, adest; gradus irritabilitatis morborum multiplices, vix satis cognoscendi. Miasmata inprimis et quaedam venena irritabilitatem organorum alienare videntur. Raro omnes corporis partes una afficiuntur, sed plerumque singulae tantum, imo nunc hoc nunc illo vitio, v. c. uterus sub menstruatione irritabilitate vasorum, sub partu irritabilitate fibrarum aucta. Sic etiam contractilitas mutari potest vel una cum irritabilitate, vel

p. 139. sola. Exaltatio irritabilitatis morbosa universalis in toto corpore licet cogitari possit, vix tamen umquam occurrit, nisi quod simile quid in malo hypochondriaco et dolore acerbior diutiusque perseverante observetur; topica frequentior vel in quodam systemate universim, ut in febre, rheumatismo universali, vel in quodam organo singulari, etiam ob consensum, ut cordis in inflammatione ventriculi cet. unde pulsus parvitas in his morbis. Causa huius exaltationis a mutata organorum vel externa vel interna conditione repetenda; inde etiam patet, hac conditione sub-

p. 142. lata morbum ipsum tolli, nec solis narcoticis. Irritabilitatis depressio a variis causis, imo iis ipsis, quae maiori gradu illam exaltant; effectus eius, torpores et paralyces non musculorum tantum, sed omnium organorum motoriorum; huc referenda animi deliquia, pallor faciei perpetuus a terrore superstes ob destructam vasorum cutaneorum irritabilitatem, flatus abdominales in febribus malignis, tympanites, mutationes sensibiles in senectute, partes versus finem vitae successive emorientes, v. c. mors sub catarrhi suffocativi symptomatibus, pectore licet a

p. 145. morbo primario non affecto. Febris: causa proxima motuum praeternaturalium in ea observandorum videtur universalis cordis, arteriarum et vasorum

p. 147. omnium irritabilitas aucta; inde cor et vasa stimulum naturalem, sanguinem, acrius ferunt et in motus

tus abnormes rapiuntur; causae remotae non stimulos febriles gignere, sed irritabilitatem successive augendo febres producere videntur; idem etiam symptomata febrilia probant. Irritabilitate per nimiam partium actionem et intensiorem depressa, febris febre sanatur, vel in maiore gradu inflammatoria in putridam, imo in sphacelum quasi universalem transit cet. Medicamenta febrifuga irritabilitatem deprimunt. In febribus intermittentibus exaltatio irritabilitatis periodica, in continuis continua. Cutim dudum paralyticam in paroxysmo febris intermittens quavis vice sensibilem redditam vidit Cl. Auctor. Inflammatio: consistit in praeternaturali efficacia vis vitalis vasorum, a duplici causa, vitio illorum externo vel interno, derivanda. Stimulos praeternaturales vix pro causa proxima assumi posse, variis argumentis probare satagit Cl. Auctor, observationemque enarrat ad evincendam puris ex fibra sanguinis, accedente aëre et vasorum actione, originem, in sectione cadaveris feminae factam, quae inflammationem renis dextri eiusque venae emulgentis et partis venae cavae, cui ea inferebatur, ostendebat, utramque venam infarciens polypo, qui in centro materiam puri simillimam continebat. Alii morbi ab aucta irritabilitate: ardores topici, praesertim abdominales, hypochondriacorum; haemorrhoides aliaeque congestiones sanguinis; plurimae haemorrhagiae narium et pulmonum, activae diætae; passiones ex suppressis haemorrhagiis, perperam metastasibus annumeratae; collectiones serosae in tela cellulosa saepe subito natae rursusque evanescentes; ptyalismus sub variolis; diabetes; ophthalmiae recens natorum; dolores et spasmi in gonorrhoea. Vulnere praecipue ad irritabilitatem augendam multum valent. In tetano inter irritamenta et spasmus ipsum aliquid interesse, nempe mutationem vis vitalis, a veritate haud alienum;

p. 149.

p. 151.

p. 152.

p. 154.

p. 159.

p. 162.

p. 164.

num; eadem et reliquorum spasmodum, inprimis epilepsiae, ratio videtur, quod spasmi periodici a causis fixis et perennibus illustrant: vir per decennium bis quotannis tussi periodica et asthma afficiebatur, reliquo tempore bene valebat; sectio saccum mirae magnitudinis liquido lymphatico refertum, totum thoracem dextrum comprimentem monstrabat. Spasmodum igitur causa praedisponens est irritabilitas aucta in organis motoriiis voluntariis et spontaneis; occasionales sunt sensus nervosi sponte enati in musculis voluntariis, et in spontaneis stimuli materia-

- p. 167. les vel naturales vel praeternaturales. Irritabilitas hepatis aucta: sensus eius pro stimulo in eum gradum evehi potest, ut a naturalibus vel minimis stimulis irritatum ingentem bilis copiam secernat, quae ergo in morbis biliosis haud praexistit, sed a morbo
- p. 169. ipso nascitur. Causae huius exaltationis: vitium congenitum nonnumquam; obscura et mitior inflammatio, frequenter pro febre biliosa habita; aer calidus, inprimis humidus putridisque effluviis gravidus; febres incipientes, praecipue malignae in climatibus
- p. 172. fervidioribus. Effectus irritabilitatis huius auctae: bilis uberior secretio, vel mitioris sola natura super-
- p. 173. bilis, vel alios morbos inducentis. Signa eiusdem pro diverso irritabilitatis gradu, ex loco proxime affecto, irritabilitate totius corporis aucta, excretis,
- p. 175. causis praegressis cet. petenda. Curatio: verisimile, evacuantia, inprimis emetica, nonnumquam fortiori irritatione in ventriculo excitata irritabilitatem hepatis suppressere, ideoque statui bilioso mederi.
- p. 176. Vim vitalem hepatis, eius mutationes, et effectum motuum et medicaminum in illud nupdum satis novimus, ut non adeo ratiociniis confidamus, quam experientiae, quae alias deiectiones biliosas perniciosas, alias salutes monstrat; in statu irritationis totius corporis, et inprimis hepatis, evacuationes spontaneae

neae aequae ac artificiales noxiae; contrarium in irritatione hepatis minore vel remittente obtinet. Sordes turgescerites emetica omnino poscunt, licet explicari non possit, utrum nimia ad discernendam bilem materies adsit, an torpor in ductibus secretoriis et excretoriis. Rarissime causa proxima exaltatae istius irritabilitatis, nempe vitium hepatis, sola ut obiectum curationis, sed plerumque cum alio morbo sui curationem sibi vindicante occurrit; vix etiam satis nota sunt remedia specifica irritabilitatem istam deprimentia, neque igitur solus narcoticorum usus semper sufficit; si irritabilitas hepatis tantum cum evacuationibus nimis a bile exuberante coniungitur, blandissimis remediis internis et externis evacuationes neque praepostere sistendae neque urgendae; evacuata prima et crassiore materia haustus RIVERII et subsistente adhuc vomitu opium in aqua aromatica, linimenta, vesicatoria, fomentationes ex vino et aromaticis; cessante vomitu acida, mineralia adeo, et analeptica. Similis blanda medendi ratio commentum p. 181. datur in diarrhoea vel primitus praesente vel a vomitu relicta, adversus quam conchae multi usus, quum terrae calcareae praeter acidi absorptionem alia virtute nobis incognita in corpus animale agant; his, si febris adest, mera mucilaginosae, sin nulla, lichen islandicus adiungenda, et ubi opus, parcae opii doses. Tandem roborantia, diaeta nutrienda et analeptica, motus, evitatio omnis frigoris. Rursus de noxiis emeticorum in hoc morbo adhibitorum. Febris biliosae notio ambigua: specificam et idiopathi- cam maxime in dubium vocat Cl. Auctor, bilemque p. 184. raro vel numquam remotam neque propiorem causam neque essentiale symptoma, quod singulare in curatione momentum constituat, esse censet, neque p. 186. omnino

omnino Cl. WEDEKIND *), inter *febres ex bile* live eas, quae a particulis bilosis, satis corruptis in sanguinem transeuntibus, cor et arterias irritantibus, efficiuntur, et *febres biliosas*, ex omni alia causa surgentes, quae vero a bile vel nimia vel acri exasperentur et ducantur, assentitur, sed febrem quamvis ex peculiari ipsi causa, neque umquam directe ex bile, nasci, bilemque vel fortuito feбри accedere, vel cum feбри ex una causa gigni, vel ipsam denique febrim bilem producere statuit; in curatione ergo ad febris naturam respici debere, bilem ad evacuationem praeparari, quod vix nisi legitima febris tractatione et curatione causarum bilem producentium fieri possit**), costam eliminari, sed evacuantia nonnisi sub signis manifestis turgesceniae exhiberi, ac demum ulteriori bilis generationi resisti.

X.

D. IOHANN PETER FRANKS, *Kais. Königl. wirklichen Gubernialraths zu Meiland, und Professor der praktischen Medicin zu Pavia u. s. w. Drey zum Medicinalwesen gehörige Abhandlungen: 1) Entwurf zur Einrichtung einer klinischen Schule; 2) Entwurf zur Errichtung eines medicinisch-chirurgischen Collegiums zu Pavia; 3) Apothekerordnung für die Oesterreichische Lombardie. Aus dem Italienischen. Leipzig bey Johann Gottlob Feind. 1794. 8. mai. pagg. 132. Praefatio Tradu-*

*) Aufsätze über verschiedene Gegenstände der Arzneiwissenschaft, Leipzig 1781. 8. S. 80.

**) REIL Mem. clin. Vol. I. Fasc. II. p. 18.

Traductoris et conspectus contentorum pagg.
XXVI. cum imagine Ill. Auctoris ad umbram
efficta.

i. e.

IOH. PETR. FRANK tractatus tres ad politiam me-
dicam pertinentes: 1) adumbratio scholae
clinicae constituendae; 2) collegii medico-
chirurgici Ticini condendi; 3) norma phar-
macopoeorum in Lombardia Austriaca. Ex
italico versi.

Gatissimum patriae suae donum offert Cl. TITIVS,
ipse per biennium in Insubria Austriaca studio-
rum perficiendorum causa commoratus, his opuscu-
lis in linguam vernaculam translatis. Primum eo-
rum gallice *), brevi postea in italicam linguam ver-
sum, secundum et tertium; absque Auctoris nomine,
sub auctoritate gubernii Mediolanensis (praefationi
prioris subscriptus 29. apr. 1788.) prodierunt; ex
idea IOSEPHI II. summam rerum medicarum dire-
ctionem Ticini, sede academiae huius provinciae,
concentrare volentis, ita tamen, ut, monente in prae-
fatione Cl. TITIO, institutum obstetricium ibi non p.XXIII
dum existat, quum simile iam ab aliquot annis Me-
diolani magno cum successu vigeat. Nos igitur po-
tiora momenta excerpturi veniam lectorum nostro-
rum et exoptamus et obtenturos esse speramus: quis
enim FRANKIUM de his argumentis differentem non
lubentissime audiat?

T.

*) Plan d' école clinique, ou méthode d' enseigner la
pratique de la médecine dans un hôpital académi-
que, par I. P. FRANK. A Vienne 1790. 8.

I. Senatus Genuensis ab Ill. Auctore petierat, ut de consilio fundandi instituti clinici a Cl. OLIVARI proposito sententiam ferret: cui petito quum satisfecisset, idem senatus institutum hoc, consilio OLIVARI cum responsis FRANKII iuncto, localiumque circumstantiarum ratione habita, approbavit *). Ill. igitur Auctor transmissa senatui cogitata sua de modo praxin ad lectos aegrorum docendi communicat, quem ipse, ex quo Ticini professor medicinae practicae constitutus est, sequutus fuit, et qui accuratam ideam methodi universalis studii medici et chirurgici sistit, iussu gubernii Mediolanensis scriptam et 1787. confectam.

p. II.

Cap. I. de loco ad scholam clinicam destinato. Commodissimus in nosocomio ipso vel eius vicinia, tranquillus; conclaviun. magnitudo conveniens in relatione ad numerum lectorum discipulorumque; lecti satis a se invicem distantes; sellae perforatae non tolerandae (auxiliorum ad renovandum aërem mentio nulla); conclavia separata pro singulo sexu, alia pro venereis (neque aliis morbis contagiosis?), parturientibus, furiosis, infantibus, aliud ad colloquia professoris cum discipulis, in quo etiam praeparata pathologica servantur, aliud ad sectiones cadaverum, aliud ad dubitanter mortuos reponendos. Cuilibet aegro proprius lectus mobilis, ad latus sipario dimidiato, nonnisi honestate iubente contrahendo; integrum siparium tantum ad unum alterumque lectum, pro iis, quibus a lucis vel aëris liberioris accessu damnum metuen-

*) Piano della scuola clinica ossia istruzione per gli scolari clinici del Professor Clinico NICOLÒ OLIVARI, approvata e stabilita in Genova dagli Eccmi ed Illmi Signori Dodeci Protettori dello spedale grande l' anno 1789. — In Genova. 8.

fructuendum. Famuli aegrorum utriusque sexus, officia diurna et nocturna inter se dispertientes. Chirurgus adminicula externa praebens, praescriptiones ad singulum lectum pertinentes peculiari libro inferens, illisque intra tempora visitandi aegros servandis invigilans. In quolibet conclavi thermometer, barometrum, aliaque ad qualitates aëris explorandas instrumenta; una alterave sella maior fulcro dorsali instructa (collustrandorum calefaciendorumque conclavium subsidia non memorata). In quolibet instituto clinico sit lectus mechanicus, ita constructus, ut forma eius pro lubitu mutari possit; item balneorum stillicidiique opportunitas. Accessus nemini, nisi permissu professoris, concedendus, neque alimenta clanculum inferenda.

Cap. 2. de receptione aegrorum. Soli professor. p. 16.
 tis arbitrio relinquendum, ex nosocomio aegros eligendi, in quo selectu ad progressionem a morbis faciliioribus ad difficiliōres, et systema practicum respiciat; optime initium fiat a febribus intermittētibz. Ad hunc selectum facilitandum singulo nosocomii lecto tabula appenditur, in qua morbus designatur; medicusque professori aegrum requirenti de morbo referat. Recepto in institutum clinicum aegro, eius nomen, aetas, patria, morbus, libro peculiari inseritur, quibus postea dies additur, quo vel institutum reliquit, vel mortuus est. Praeterea singulo aegro tabula peculiaris dicatur, in qua praeter iam dicta etiam quotidie usque ad finem morbi remedia adhibita, diaeta, status morbi annotantur, subiuncto nomine discipuli, qui aegri curam gerit; haec perpetuo lecto appenditur, finito morbo ad cursus annui praelectionum finem usque servanda. Instituto aequē ac nosocomio norma diaetetica, cuius schema ad calcem huius tractatus subiungitur, quatuor classes a diaeta simplicissima ad restaurantem convalescentium com-

Vol. XXXVI. Pars III. Hh ple-

plectens, ita tamen, ut interdum aegrorum desiderio aliquatenus indulgeatur. Necessaria religionis officia. Aegri immorigeri ex instituto in nosocomium ablegandi.

p. 21.

Cap. 3. de officiis professoris scholae clinicae. Primo auditores disciplinis praeparantibus iam satis instructos (pathologia sola imbutos etiam admittat, sed nonnisi ad audiendum et videndum) artem explorandi aegros doceat, iisdem aegros examinantibus adfuit, examine finito totam morbi historiam repetat, annotationes casusque similes ex propria aliorumque experientia, diagnosin, suamque de exitu morbi sententiam addat, indicationes, remediorum fontes et selectum exponat; et haec omnia sermone latino, partim auditorum exterorum, partim aegrorum causa. Deinde exercitatiores ad eandem normam curationem aegrorum sub auspiciis professoris suscipiant, qui ipsis obiectiones formet, reliquorum auditorum iudicium requirat, eoque modo eos ad consultationes medicas praeparet; relationum consiliorumque scribendorum rationem doceat, eosque in magna arte dubitandi exitumque morbi a natura expectandi instruat. Ultimo loco de officio eius, aegros inter auditores suos distribuendi.

p. 28.

Cap. 4. de officiis discipulorum. Antequam schola aperiatur, quisque nomen suum apud professorem profiteatur, seque studiis praemittendis satis imbutum esse edoceat. Legibus instituti absolute obediunt; modestiam cum praesente tum absente professore servant; qui decorum versus sexum sequiorem neglexerit, protinus ex instituto relegendus. Diarium status aegri suae curae commissi a discipulo conficiendum, postridie societati praelegendum, eoque labore continuandum; finito morbo tota haec eiusdem historia mundanda, professori tradenda, sique aeger mortuus fuerit, ante sectionem praelegenda.

genda. Aeger mane examinatus vesperi revisendus et de eo, si opus fuerit, ad professorem referendum, qui etiam, si necessarium duxerit, ipse illum rursus aditurus.

Cap. 5. de modo scholam clinicam utilissimam red. p. 32.

dendi. Non tantum ad formandos medicos iuniores, sed etiam ad scientiam novis inventis observatisque augendam, cum tentando nova remedia, tum sedem morborum per sectiones indagando. Has, praelecta absolutissima morbi antegressi historia, professor iuvante chirurgo peragat, adstante auditore, qui aegri curam gesserat, et quae sectio offerat consignante; hac absoluta professor super casu hoc practico breviter differat. Cadavera omnia secantur, exceptis tantum iis, in quibus morbus praegressus dilucidatione non egeat, aut putredo vel alia momenta sanitati secantium detrimentum minari videantur. Historias morborum omnium, adiunctis ubi opus videatur sectionibus, professor colligat, selectas ex iis successive orbi erudito communicaturus. Partes morbosae in museo pathologico servandae, ad quod omnia Lombardiae Austriacae nosocomia symbolas suas conferre tenentur.

II. Cap. 1. de forma externa et interna collegii. p. 44.

medicochirurgici. Collegium hoc *) ex direttore facultatis medicae, professoribus medicinae et chirurgiae, dexterrimoque medico, chirurgo et pharmacopoeo Ticinensi, itemque tamquam assessore professore chemiae et botanicae componitur; directorum uni res medicae et pharmaceuticae, alteri chirurgicae et obstetriciae commissae, quorum absentium vices assessor, decanus, aut primus professor facultatis medicae gerant. Plurima vota valent; si paria fuerint,

H h 2

dire.

*) Vid. Comm. nostr. Vol. XXVIII. p. 362.

directoris eius sectionis, ad quam res proposita pertinet, sententia decedit; in casu dubio directori singulo aeque ac assessori chemicopharmaceutico sententiam sigillatim ad summum senatum deferre licet. Directores et assessor a gubernio eligantur; medicus, chirurgus et pharmacopoeus a directorio. Praeterea gubernium actuarium et aerarii praefectum, et directores alternatim famulum constituent; si opus fuerit, director etiam uni alterive membro examen specialius rerum ab universo collegio diiudicandarum committat, ut ad idem referat. Collegium in regula, ad minimum dimidio membrorum numero praesente, quavis hebdomade semel hora congrua conveniat in aedibus academicis; quae hic expedita sunt, a direttore et actuario subscribantur sigilloque directorii muniantur. Totum collegium examinibus publicis, sacramentis praestandis, tribuendae exercendi quascumque medicinae partes licentiae, intersit; de tentaminibus pharmacopoeorum examinautes ad totum collegium referant, et tunc candidatus sacramentum praestet. In rebus medicis noviter adornandis director ideam collegio proponat idque postea ad gubernium referat. Directorio cura sanitatis universalis quam maxime incumbat; a medicis et chirurgis in provincia constitutis quotannis numerum vulneratorum, submersorum autochirorum censeat; in relationem natorum ad mortuos eiusque causas inquirat, et quae ideo monenda sint, iudicio gubernii submittet (hos indices a magistratibus immediate aut per vicarios a directorio constituendos accipit una cum narratione eorum, quae natis eorumque matribus acciderint); inventis utilibus hominibusque ad ea idoneis subveniat, et de praemiis laborum iis, qui in morbis universalibus de patria bene meruerint, decernendis eidem gubernio consilia suggerat.

Cap. 2. de iurisdictione et officiis directorii regii p. 50.
medici. — Director medicus cum assessore quinto quoque anno omnes totius provinciae officinas pharmaceuticas invisat; in casu inopinato haec examina vicariis committuntur, qui etiam ipsi, sine praevio directorii iussu, eadem suscipere deque iis ad directorium referre possunt. Directorium indices accuratissimos servet omnium facultati subiectorum, eorum aetatis, domicilii, muneris officiorumque peculiarium, et salarii; curet, ut in singula officina pharmaceutica index omnium legitimorum medicorum chirurgorumque urbis et viciniae proftet. Vicarii mortes medicorum suae ditionis nuncient, quo de successione alius subiecti in locum demortui a directorio ad gubernium referri queat. Consilia de constituendis sumtu publico medicis et chirurgis, vicariis istis subiiciendis; tres illorum classes, et quarta chirurgorum ruri degentium. Medicochirurgi ruris constituendi, praeter disputationem inauguralem operatione chirurgica et praeparatione ac demonstratione anatomica, sorte definiendis, tentandi. Alia classis medicochirurgorum ruralium, in arte simul obstetricia exercitatorum. De medicis et chirurgis absque stipendio publico artem facientibus. Tabulae personarum medicinalium a vicariis quotannis, morborum a quovis medico nosocomiorum seu physico singulis sex mensibus transmittendae. Novae medendi methodi novaque inventa a direttore singulis medicis nosocomiorum et physicis communicanda. De selectu observationum in lucem publicam edendo. De modis, quibus medici cet. in augendo cognitionis eorum ambitu iuvare possint, directorium cogitata sua ad superiores referat.

Cap. 3. Tentamen ad liberum artis exercitium. p. 63.
 Quotannis index personarum medicinalium typis evulgetur. Examen practicum medici: candidatus

se in academia austriaca gradum doctoris accepisse et per triennium vel in clinico Ticinensi vel in nosocomio quodam maiore provinciae praxin exercuisse doceat; historias morborum, quorum curam habuit, propria manu scriptas medicique nosocomii subscripto nomine confirmatas directori tradat, qui super iis tentamen privatum instituat; postmodum in clinico publice tres aegros difficilioresexaminet, diagnosis, prognosin, indicationes formulasque remedium proponat; professor clinices absoluta curatione testimonium exhibeat, quo favente a collegio dies ad examen constituendus, in quo singula membra per bihorium quaestiones ex medicina practica et forensi proponant, et de candidati admissione deliberent, praesente simul actuario omnia consignante; repulsam passus pleno demum anno academico elapso denovo ad examen sistere sese potest, amissa praeterea dimidia solutae pecuniae parte. Ultimum tentamen in disputatione publica positum est, in qua theses literis impressae contra membra collegii doctoresque alios defenduntur, qua finita director approbationem publice annunciat, candidatusque sacramentum praestit; postea diploma eidem traditur nomenque ipsius indici medicorum approbatorum inseritur.

p. 70. *Cap. 4. de pecunia pro examinibus solvenda eiusque distributione.* Exteri duplum solvunt, licet etiam, quod rarius, a tentaminibus ipsis dispensentur; sic etiam indigenae, qui in exteris academiis gradum doctoris assumerunt. Ad licentiam praxeos medicae et chirurgicae duo requiruntur examina, sed unus actus approbationis.

p. 74. *Cap. 5. de exemptionibus.* A repetitis tentaminibus eximuntur olim iam tentati et approbati aut diutius in praxi versati medici, chirurgi et pharmacopoei, qui tamen intra trimestre documenta necessaria exhibeant sacramentumque praestent; item medici

diſci chirurgique aulici, profeſſores academiae gym-
naſtorumque maiorum provinciae, medici exercitus,
chirurgi legionum et noſocomiorum militarium, me-
dici et chirurgi principum aliorumque exterorum per-
egnantium, item fama celebres ad hunc illumve
aegrotum arceſſiti.

Cap. 6. *de medicaſtris et agyrtis.* Nemini licet p. 76.
operationes chirurgicas inſtituere, niſi dexteritatis
ſuae documenta in noſocomiis exhibuerit ideoque a
directorio licentiam naſtus ſit, et tunc quidem non-
niſi praesentibus chirurgis approbatis. Phyſicorum
officium his invigilandi, ſique opus fuerit, ſectioni-
bus legalibus certitudinem facti eruendi. Arcana
directorio proponenda, quod eadem diiudicet, in no-
ſocomiis debitis ſub cautionibus tentanda iubeat, de-
que ipſis ad gubernium referat. Superſtitioſae me-
dendi methodi arguendae, in exteris exilio, in indi-
genis mulſta (?). De impedienda medicorum cum
pharmacopoeis colluſione.

Cap. 7. *de chirurgis, obſtetricibus et pharmaco-* p. 80;
pois. Viſitatio generalis quinto quoque anno a di-
rectore ſuſcipienda. Taxa pro perſonis medicinali-
bus conſtituenda: moderatio liquidationum.

Cap. 8. *de coniunctionibus vicariorum directorii* p. 83.
cum medicis et chirurgis. In quolibet circulo regio-
nis et primaria qualibet urbe vicarius directorii con-
ſtituendus, aut decanus aut primarius medicophyſi-
cus, iſque ſimul membrum collegii ſanitatis, aut ſal-
tem a magiſtratibus in rebus ad forum ipſius ſpectan-
tibus conſulendus; huic adiungendi aſſeſſores duo,
alter chirurgus maior noſocomii vel urbis, alter phar-
macopoeus (Mediolani praeter hos etiam medicus).
Hi cum reliquis medicis urbis et diſtrictus ſemel
(graſſantibus morbis epidemicis bis) per meſem die
horaque ſtatim convenient, et de morbis occurrenti-
bus, novis inventis et libris cet. diſſerant, quo in

conventu ultimus medicorum tractata argumenta chartae mandet; praeterea quilibet medicus tabulam nosologicam aegrorum suorum (suppressis nominibus) vicario tradat, quovis semestri ad directorium Ticinense transmittendam. Eadem societas typographiam medicam districtus sui conficiat. Vicarius mandata directorii exsequatur, commercium litterarium cum eo alat, directorem in visitationibus generalibus comitetur cet.

p. 89.

III. Cap. 1. de cura pharmacopoliorum provinciae in universum. Abrogatis collegiis sive societatibus pharmacopoeorum et aromatariorum tota res pharmaceutica directorio Ticinensi subiicitur; discipuli non a magistro, sed a direttore aut physicomedico urbium provincialium, praesente pharmacopoeo exercitato, tentandi et approbandi. Pharmacopoei legitimis testimoniis destituti examini subiiciendi. — In directorio res ad pharmaciam spectantes ad selectum collegii amandentur, ex direttore facultatis medicae, professore chemiae et botanices, professore pharmaciae et materiae medicae, pharmacopoeo et aetuario. In locis minoribus medico vel medicochirurgus praeparatio et dispensatio medicamentorum concedenda, sub ea conditione, ut praeparata pharmaceutica a pharmacopoeo approbato sibi comparet; ubi autem pharmacopoeus subsistere commodè potest, omnes medici et chirurgi a dispensatione medicamentorum arcendi, etiam pharmacopoei, aromatarii cet. a quacumque praxi clinica et chirurgica.

p. 96.

Cap. 2. de pharmacopoeis constituendis. A pharmaciae candidato praeter integritatem morum et aetatem ad minimum 25 annorum requiritur, ut ad minimum 3 annos in officina maiori addiscendae scientiae, et postea 4 annos eidem ulterius perficiendae in urbe quadam celebriori impenderit (ex his 7 annis ad minimum 2 Mantuae vel Ticini), praeterea praele-

praelectionibus in chemiam, materiam medicam et botanicam interfuerit (in usum aequae eorum, qui pharmaciae se dicant, ac medicinae studiosorum Ticini officina pharmaceutica academica constituenda). Sumtus examinis; ab exteris duplum solvendum. Tentamen duplex: alterum theoreticum per tres horas a professoribus botanices, mat. med. chemiae et pharmacopoeo, tandemque a direttore ex pharmacia universa et formulari; alterum, practicum, quinque operationes chemicae, quarum saltem duae difficiliiores, in laboratorio sub auspiciis professoris chemiae et pharmacopoei perficiendae. Repulsam ferens oblatae pecuniae dimidium amittat, neque nisi integro anno elapso, sique tunc iterum repulsam tulerit, numquam rursus admittatur cum plenaria pecuniae iactura. Sin autem candidatus theoretico tantum examine se probaverit, post annum iterum ad practicum solum admittendus, sin autem ne tunc quidem se profecisse monstraverit, prorsus repudiandus. Approbatio testimonio sigillo facultatis munito et a direttore actuarioque subscripto confirmetur; simul sacramentum praestetur. Pharmacopoei locorum minorum examen minus rigorosum subeant, et ad remedia omnia composita chemicopharmaceutica ex officina urbis provincialis depromenda obligentur. Medici vel chirurgi, quibus dispensatio medicamentorum conceditur, scientiam suam pharmaceuticam instituto examine declarent, seque ad minimum per sex menses in officina quadam dispensationi medicamentorum interfuisse testatum faciant. —

Cap. 3. de officiis pharmacopoeorum. Approba- p. 104.
tus antea pharmacopoeus per sex annos artem non exercens eadem se abdicasse censendus, neque nisi praevio novo tentamine rursus eidem exercitium concedendum. Requisita officinae pharmaceuticae. Concurfus hominum ad officinam prohibendus. Pen-

nus medicamentorum consumptionis habita ratione definiendus. — Medicamenta ex regionibus exteris adducta a physico examinanda; neque ulla comparanda, nisi vel ratione bonitatis vel quantitatis vel pretii indigenis praeferant. Pharmacopoeus pro vitis ab iis commissis, qui in officina eidem subditi sunt, respondeat. — Sollertia in conficiendis ad praescriptas formulas medicamentis adhibenda. — Formulae nomine medici vel chirurgi propria manu subscripto additoque die insigniendae; repetitio semper ad praescriptionem fiat. Nullae accipiendae, nisi a medico vel chirurgo approbato subscriptae (quod quomodo cum iis stare possit, quae superius de ex-
 emtis ab approbatione dicta sunt, non satis capimus). Pharmacopoeo tamen medicamenta quaedam vel minus efficacia vel usus vulgatoris sine praescriptione medici (?) vendere licitum. Cautiones in dispensatione venenorum cet. ad usus mechanicos. — Aromatariis nonnisi maiores quantitates simplicium exterorum vendere permittum. — Remedia sic dicta universalis prorsus interdicenda, arcana solis pharmacopoeis, concessione a directorio impetrata, relinquenda. Liquores, coffeam cet. pharmacopoei ne vendant; solis pharmacopoeis oppidorum minorum, in quibus nullus mercator, aromata vendere concessum esto. Praxis medica pharmacopoeo non permittitur; urgente autem necessitate, absente medico vel chirurgo, consilium et medicamenta sibi apposita visa exhibere potest, quorum vero formulam exacte indicendi remedium a se paratorum inserat deque iis ad medicum chirurgumve reversum protinus referat. Soli pharmacopoei in urbibus discipulos recipiant, nisi oppidanis idem a directorio concedatur; ad minimum triennio absoluto discipulus ad examen coram vicario, physicom medico, alioque pharmacopoeo approbato se sistat cet.

Cap. 4. *de visitationibus officinarum pharmaceuti-* p. 126
carum. A vicariis quotannis instituuntur, ex impro-
 viso, a fine iulii ad octobrem, praesentibus delegatis
 magistratuum, medicophysico, inque urbibus maio-
 ribus pharmacopoeis duobus senioribus. Visitatio
 generalis omni quinquennio a direttore, praesentibus
 iisdem, qui particularibus intererant. Quomodo eae
 peragenda.

Cap. 5. *de dispensatoriis et taxa medicamento-* p. 130.
rum. Utrumque a directorio elaborandum; taxa
 omni sexennio renovanda, ita tamen, ut medicamen-
 tis vagi pretii taxa singularis constituatur. In dispen-
 satorio ea remedia, quae in officinis minoribus ne-
 cessario requiruntur, peculiaribus signis notanda. —
 De privilegiis pharmacopoeorum in concursibus cre-
 ditorum. —

XI.

GEORG FORDYCE'S, *Doktors der Heilkunde, Mit-*
glieds der königlichen Gesellschaft und des königli-
chen Kollegiums der Aerzte, und Lehrers der prak-
tischen Arzneiwissenschaft zu London (,) Neue
Untersuchung des Verdauungsgeschäftes der Nah-
rungsmittel. Aus dem Englischen übersetzt von
Dr. CHRISTIAN FRIEDRICH MICHAELIS, Arzt
am Iohannishospital zu Leipzig. — Zittau und
Leipzig, bei Iohann David Schöps, 1793. 8.
 mai. pagg. 154., sine praefationibus.

i. e.

GEORGII FORDYCE *disquisitio nova negotii dige-*
*stionis alimentorum. Ex anglico *) vertit*
 CHRIST. FRID. MICHAELIS.

Obscu-

*) A Treatise on the Digestion of Food, by G. FOR-
 DYCE. London 1791. 8.

Obscuriorem dictionis rationem Cl. Auctor ipse epigrammate MARTIALIS VII. 8. excusasse videtur: nos praecipua ex libello, maximam partem experimentis a se ipso institutis superstructo, et a nobis non sine oblectatione perlecto, trademus.

- p. 5. Anatomica consideratio ventriculi et intestino-
 p. 19. rum in homine et brutis. Contra SPALLANZANIUM*), aves omnino ad digestionem lapillis studiose conquiritis, uti ad exclusionem ovorum speciebus quibusdam
 p. 26. terrae, indigere. De substantiis durante digestionem
 p. 39. ad assumpta accedentibus. Saliva mucilaginem continet difficiliter, forsitan a quibusdam succis ventriculi coagulabilem; eam fermentationem promovere, ex MACBRIDII tentaminibus non patet; parcius sub masticatione secreta vix aliquid ad digestionem conferre videtur, sed tantum lubricando transitum ciborum in ventriculum iuvare. Succus gastricus non unius indolis, sed alius aquosus cum paucis sale medio et parum vel nihil mucilaginis mixtus, non coagulabilis, ex vasis exhalantibus ventriculi oriri visus; alia substantia multas mucilagines animales, sicut etiam quasdam vegetabiles, coagulans, difficiliter a mensstruis aquosis solubilis, nondum determinatae, solidaene an fluidae, consistentiae, coloris, saporis et odoris expers, forsitan cellulis superficiei internae ventriculi insidens, colostrum; praeterea mucus, similis
 p. 51. ei, qui in aliis corporis partibus secernitur. Bilis componitur ex aqua et mucilagine, per se non coagulabili, sed interdum cum materia coagulabili, verisimiliter sero, coniuncta, iusta quantitate aquae commixta, ut in vesicula fellea, non magis ad putredinem prona est, quam serum sanguinis; maiore vero aquae quantitate soluta facilius putrescit. Mucilago

*) Vid. Comment. nostr. Vol. XXXIV. p. 49 seq.

Iago ista ab acidis et quibusdam horum compositis
decomponitur, neque tamen coagulatur, praecipita-
ta parte resinosa, modico caloris gradu liquanda;
etiam in alkohole, licet non perfecte, solvitur; speci-
ficum animalium odorem possidet; insigni vi antiseptica
pollet; in duodeno decomponi mucilaginosaeque par-
te privari videtur. Succus pancreaticus, ex canibus p. 53.
ope calami scriptorii in ductum intrusi acquisitus, sa-
lem communem et ammoniacum et mucilaginem in
aqua solubilem continet; dubium autem, utrum haec
secretio naturalis sit, an applicato stimulo exteriori
debeatur. Glandulas duodeni praeter mucum etiam
secretioni liquorum peculiarium inservire, probabile;
licet hi colligi tentaminibusque subiici nequeant. De
substantiis ad nutritionem aptis. Nutritio vegetabi- p. 55.
lium: semina plantarum sub aqua crescentium in
aqua destillata aëre puro impraegnata (haec tentami-
na Priestleyanis priora esse, ipse Cl. Auctor fatetur)
laete vegetant, unde partes heterogeneas aëri admix-
tas ad materiam vegetabilem gignendam plantasque
nutriendas non absolute requiri patet. Animalia p. 58.
carnivora iis animalibus nutriuntur, quae vegetabili-
bus vescuntur, ideoque in fine vegetabilibus ali dici
possunt. Cyprini aurati in aqua destillata aëre de p. 59.
phlogificato impraegnata commode vivunt; genera-
tum difficile intellectu, quomodo adeo ingens anima-
lium marinorum copia ab aliis substantiis quam aqua
et aëre subsistere possint. Partes fluidae vegetabi- p. 62.
lium aequae ac animalium nutrimento animalium in-
servientes duplicis indolis: vel evaporatione mucila-
ginem relinquentes, vel non; verum etiam solidas
partes quascumque vegetabilium insectis nutrimen-
tum praebere, docent termites orientalium regio-
num, idemque in corporibus animalibus obtinere,
duae species insectorum meloën vesicatoriam avidissi-
me devorantes, nec tamen inde acrimoniam nactae.

- De substantiis ad nutritionem hominum aptis; vegetabilia, qualia natura sponte offert, huic fini non respondent.
- p. 66. spondere (?) sed cultura perficienda esse, quod in primis exemplo cerealium pateat. Substantiae vegetabiles ad nutrimentum idoneae: amyllum forsan etiam in fructibus succulentis, in primis artocarpi; fortassis primum nutrimentum hominum brutorum.
- p. 77. que organis digestionis ad eos accedentium. Saccharum in omnibus vegetabilibus, exceptis fungis; in lichenibus, muscis et algis insit, nondum confectum.
- p. 81. Olea ex seminibus expressa. Gummi, probe discernendum a mucilagine succis plerisque vegetabilibus inhaerente, ad fermentationem eiusque in aliis substantiis vegetabilibus excitationem prono. Alia mucilago, fermentationi resistens, itidem cum aqua iuncta, ex vulnere inflicto emanans, evaporatione spissescens, uti in cucumere immaturo conspici potest; nutritioni apta videtur. Acidum vegetabile nativum tantum per observationes ambiguas scorbutum ab iis, qui carnibus salitis vesci coguntur, arcere visum.
- p. 85. Fungi, si modo vegetabilia vocandi, ratione substantiae nutrientis ad animalia referendi. Substantiae animales nutritioni aptae: partes solidae aequae ac fluidae mucilaginem aqua coniunctam continent; particulae rubrae cruoris probabiliter, lymphae coagulabilis, serum sanguinis, albumen ovi certe nutrientia; mucum nutrire, probabile, licet nondum evictum; vitellus est mucilago coagulabilis cum aqua iuncta, probabiliter colorem ab oleo suo essentiali nactus; olea expressa animalium nutrientia. Chyli tres partes essentielles: una in vasis lacteis fluida, sub extravasatione coagulabilis; altera calore coagulabilis et omnino cum sero sanguinis conveniens; tertia globulis constans, qui fluido colorem album et adiaphanum conciliant, in quadrupedibus nullis, aut in quibusdam aliis animalibus deprehendenda. Quasdam

dam substantias vasa lactea penetrare, aliis transitum
denegari; ex hoc autem ad ipsarum vires corpori
proficuas vel noxias concludi non posse. De modo,
quo ingesta in chylum et sanguinem convertantur:
non per comminutionem in partes minimas homo P. 92.
geneas, neque per solutionem et praecipitationem P. 102.
ope menstrui cuiusdam in ventriculo, neque per fer- P. 108.
mentationis varios gradus ad putrefactionem usque P. 110.
(argumenta a Cl. Auctore prolata, attentione digna,
ob brevitatem instituti nostri inviti transimus); sed
partium elementarium decompositione novaeque, a
priori diversa, combinatione, idque secundum leges
attractionis chemicae, necessario tamen accedentibus
viribus vivis organorum digerentium; inde sequitur, P. 131.
in sano aequae ac morbofo statu alimenta quaecumque
vel ob quantitatem vel qualitatem non subacta cor-
pori officere, neque e contrario alimentum quod-
dam absolute salubre vel insalubre dici debere. Ne P. 133.
cessaria ciborum mora in ventriculo, quo secretus ibi
succus coagulando in eosdem agat. In rumine qua P. 138.
drupedum possibile videri, ut depositio quaedam no-
vaeque partium combinatio ad ulteriorem digestio-
nem necessaria fiat; ingluviem avium soli retentioni
ciborum ob minorem ventriculi capacitatem destina-
tam videri. Mutatio autem ista in ventriculo non P. 142.
dum chylum efficit, alias iam vasa resorbentia huius
visceris ingressurum. Actio ventriculi in cibos, ex
eiusdem structura viribusque vivis declaranda, neces-
saria ad digestionem. Ulterior chymi mutatio in
duodeno, perfectiorque in chylum in ieiuno; reliqui P. 151.
humores hic affluentes cum chylo prorsus non com-
misceri, sed aequae ac reliqui humores ventriculi vir-
tute coagulandi destituti tantummodo eiusdem trans-
itum iuvare videntur. Nimiam alimentorum ventri- P. 152.
culo ingestorum copiam sanguinis volumen augere,
improbabile.

Quae.

Quaenam ciborum genera cuilibet conditioni
organorum digerentium accommodatissima sint, ali
occasione se monstraturum Cl. Auctor pollicetur.

XII.

Dr. THOMAS IEANS'S, Mitglieds der königlichen me-
dicinischen Societät zu Edinburgh, neue Idee von
der nächsten Ursache des Podagra's und der dar-
aus folgenden Heilart. Aus dem Englischen über-
setzt. — Breslau und Hirschberg, 1794. bey
Johann Friedrich Korn dem Ältern. 8. min
pagg. 111. Praefatio Auctoris pagg. IV.

i. e.

THOMAE IEANS idea nova de causa proxima ar-
thritidis medendique methodo inde petenda.
Ex anglico versa *).

- p. 6. **A**rthritidem morbum periodicum esse, nondum
satis exploratum, et in minus ordinato plurimo-
rum vivendi genere vix definiendum, licet paroxys-
morum exacerbationes et remissiones periodici quid
monstrent, unde etiam corticis usus adversus eam
propositus, cuius tamen unicum modo exemplum**)
Auctori nostro constitit, effectu, ut videtur, non sa-
tis respondente. Neque morbum ipsum haeredita-
rium esse, sed tantum dispositionem ad eum a paren-
tibus
- p. 8.

*) THOM. IEANS'S Treatise on the Gout etc. Lon-
don 1792: 8.

**) Cl. SMALL in medical observations and inquiries
Vol. VI. vid. BLUMENBACHS med. Bibl. B. II. S.
298 n. ff.

tibus ad liberos propagari. Neque absolute incurabilem dici oportere, quum diaeta diutius servata, medicamentis, terrore subito, partis affectae laesionibus accidentalibus curationes praestitas fuisse notum sit. Causae occasionales sine dispositione corporis ad pro-ducendum morbum non sufficiunt; haec sita est in debilitate cum corporis universi, tum potissimum primarum viarum, cum maiori inter eas et articulationes consensu, qui in arthritide exquisita evidentissimus; inde arthritidis cum doloribus colicis alternans, colica habitualis a subito insultu podagrico levata, dolorum arthriticorum et haemorrhoidium alterni effectus, insultus arthriticus imminens diarrhoea spontanea discussus. Symptomata primarum viarum, arthritidis praenuncia, qua erumpente ea, quae flatibus originem debent, cessant (nisi, quod Traductor monet, purgantibus consuetus morbi trames interruptus, vel arthritidis magis atonica quam regularis fuerit). Haec cessatio tribuenda videtur spasticae intestinorum constrictioni flatus ita coercenti, ut minus perferantur; tunc, quum dolor in hallucem perfecte se fixerit, assumi posse, sphincterem ani hocque intestinum ipsum praeternaturaliter constringi, hacque constrictione tempestive sublata dolorem ad articulum evanescere; malleolis affectis altiorum intestinorum regionem verosimiliter affici, quod durities faecum pertinaciter interdum retentorum doceat; progrediente ab articulo ad articulum malo etiam intestinorum regiones successive altiores affici; ubi haec sympathia arthritica abesse videatur, morbum non regularem putandum, vel directionem effectuum morbosorum aut accidentaliter aut consulto interruptam esse. Morbum ergo mere a systemate nervoso pendere, neutiquam a corruptione humorum, licet haec necessarius turbatae digestionis effectus sit, a qua etiam mutatio in secretionem fluidi nervi.

Vol. XXXVI. Pars III. Ii vel

- vei proficiscatur. Haec humorum mutatio causam occasionalem constituere potest, minime vero praedisponentem; sic etiam plethora. Virium ante accessum morbi debilitatio ad gradum certum aucta localiter agit spasmusque excitat, qui vero, propagata ad partem remotiorem debilitatis sensatione, lenitur; impressio in hanc novam partem dolores excitat, quibus crescentibus primus spasmus temperatur, et repetitis paroxysmis tollitur ipsaque tandem debilitas superatur.
- p. 46. Prophylaxis arthritidis: regulae omnino saluberrimae circa res sic dictas non naturales servandae, nihil tamen novi continentes.
- p. 50. Curatio morbi ipsius magis in intervallis quam paroxysmis locum habet, eo dirigenda, ut toti corpori, praesertim autem primis viis, robur amissum restituatur, quo partim melius digerant, partim inutilia iusto tempore eiiciant et irritationi ab accidentali digestionis et excretionis imminutione metuendae satis resistent. Eo respectu pulverem ducis Portlandiae et solutionem gummi guaiaci spirituosam, caeteris paribus, omnino usum praestare.
- p. 74. Infusum picis liquidae sacerdotem a multis iam annis arthriticum per integrum annum liberum servavit, plura forsitan praestitutum, nisi aeger ob pruritum molestum in toto corpore enatum et nauseam ab ulteriore illius usu abstinuisset; alii se solo hoc remedio sanatos esse fassi sunt.
- p. 75. Solutio alkali fixi in aqua aëre fixo impraegnata (aqua mephitica alkalina) lacte munda in aegro arthritico tandemque simul calculoso proficua fuit. Usus aquarum medicatarum, imprimis martialium; antimonii cautus, ne primis viis iam irritabilioribus redditus potentius agat; item mercurium ut alterantium. Flores sulphuris ut diaphoreticum et laxans. Imminente insultu vomitoria lenia, si indicantur, v. c. vinum ipecacuanhae in refractis dosibus;

dosibus; abdomine tenso et obstrueto clysmata; in p. 82.
 plethora venae sectio modica; symptomatibus dige-
 stionis depravatae diutius subsistentibus continuatus
 remediorum congruorum usus interpositis roboranti-
 bus et temperantibus, plethoraeque sublata liberior
 diaeta. In genere adversus imminens insultum p. 83.
 media via incedendum. Insultu ipso iam praesente
 moliminibus naturae succurrendum: symptomata in p. 88.
 inflammationis vel plethorae sanguinis missionem vel
 hirudinum usum, semper fere tutum, postulant; dia-
 phoretica cum potu diluente; cautus emollientium
 externorum usus; clysmata vel mere emollientia,
 vel, prouti opus est, antispasmodicis, sedantibus, diu-
 reticis additis; vesicatoria non parti inflammatae, sed p. 91.
 in eius vicinia applicanda; opiata, debitis tamen sub
 cautionibus, ubi praesertim monita Cl. WARNER *)
 commendantur. Singularis, at anceps, curatio ae p. 96.
 gri, cui muneris ratio non permittebat, ut durante
 insultu ab eodem vacaret, proprio ausu suscepta: in
 paroxysmi summo gradu pedes ter in aquam frigi-
 dam immittebat, haustis simul exiguis spiritus saccha-
 ri dosibus; aqua prima multum, secunda minus, ter-
 tia prorsus non foetebat, et arthritidis sine ulla noxa
 evanescebat; an a spasmo cutis post sublatum spas-
 mum internum soluto? Arthritide ad ventriculum p. 99.
 delata nullum forte efficacius remedium tinctura
 guaiaci in dosibus maioribus ad 2 — 3 drachmas;
 forsitan etiam nonnumquam locus emetico calefacien-
 ti, v. c. ex sinapi vel pipere, subiuncto chamaemeli
 infuso. Arthriticis, vini usu abdicare se nolentibus,
 nihil commendabilius tinctura ex vini aloëtici ℥ij, vini
 rhabarbari et tincturae senae ana ℥ij, tincturae laven-
 dulae comp. et cinnamomi comp. ana ℥ij, syrupo rosa-
 rum
 li 2

*) Vid. Comm. nostr. Vol. XVI. p. 211. seq.

rum ʒj, interdum ad duo cochlearia maiora ante
p. 100. somnum capienda. Eximius usus exercitii corporis,
si ullo modo tempestas permittat, in aëre liberiori
Diaeta. Formulae quaedam remediorum in tractatu
ipso memoratorum.

XIII.

WILLIAM ROWLEY'S, *Doktors der Heilkunde, Mit-*
glied (es) der Universität zu Oxford, des Königl.
Collegiums der Aerzte zu London u. s. w. Ab-
handlung über die regelmäßige, unregelmäßige, ato-
nische und laufende Gicht oder das Podagra nebst
Beschreibung des mit Salzsäure geschwängerten
Bades. Aus dem Englischen. Breslau und Hirsch-
berg, 1794. bey Iohann Friedrich Korn dem Äl-
tern. 8. mai. pag. 116. contentorum index
pag. IV.

i. e.

GUILLIELMI ROWLEY tractatus super arthritide seu
podagra regulari, irregulari, atonica et vaga
cum descriptione balnei acido muriatico im-
praegnati, ex Anglico *).

Quae Cl. Auctor de arthritidis causis, symptoma-
tibus et curatione exposuit, iam mittimus, licet
varia ex iis ulteriore scrutinio omnino egere videan-
tur, ad remedium potius iam in titulo libri annun-
ciatum nos conversuri, cuius iam ipse alio
loco

*) WILL. ROWLEY'S treatise on the regular, irregu-
lar, atonic and flying gout etc. London, 1792. 8.

loco *) meminit. Quum enim in Gallia multum le-
raminis afferri doloribus arthriticis audiisset pedilu-
vius ex liquore quodam arcano confectis, hunc sibi p. 68.
comparavit captisque tentaminibus spiritum salis
communis cognovit, cuius secundum praescriptio-
nem gallicam unciae quinque mensuris quinque ad
octo aquae calidae admiscendae huicque balneo pe-
des ad unam vel sesquialteram horam, antequam som-
num caperet aeger, immittendi, calore fovendi et
per unam aut, si fieri possit, duas horas in balneo deti-
nendi essent (ita enim praescriptionem, obscuritate
quadam laborare nobis visam, intelligendam arbitra-
mur); hoc auxilio paroxysmum multo brevior p. 66.
reddi; dolores multum imminui; usum membro-
rum multo citius redire, nisi aut provectior aetas ob-
stet aut morbus nimis altas radices egerit: haec bal-
nea tempore verno et autumnali adhibita paroxys-
mos aut avertere aut eorum accessionem retardare;
aegros durante paroxysmo iisdem usos hilariores esse
noctesque melius transigere; crisin accelerari, vel
per cutim vel per urinam eiectionis partibus calcareis,
vel si eadem per transpirationem non secedant, ad
extremities inferiores derivari, et saepe post singu-
lum balneum particulas calcareas cum materie gluti-
nosa in iis deprehendi; sic etiam in arthritide ano-
mala subitam ad has partes derivationem praestare.
Cl. Auctor spiritum dilutum nitri forsan acido salis p. 72.
adhuc efficacioris observatum iri, si ulteriora tenta-
mina accesserint, putat; quomodo actio huius reme-
dii explicanda sit, declarat; et modum iis utendi
praecipit. Durante paroxysmo per 8 vel 10 dies, p. 76.
imo diutius, pro ratione individualis morbi, in usum
vocari possunt; duratio singuli balnei, eius repetitio

li 3

cet.

*) Vid. Comment. nostr. Vol. XXXIII. p. 364.

cet, itidem singuli morbi conditionibus accommodanda; transpiratio modica sustentanda, sed sudore in facie erumpente pedes ex balneo extrahendi; post balneum pedes spatula lignea obtusa leniter fricandi, ut materies calcarea egressa auferatur, et licet haec non conspiciatur, pedes tamen panno leniter fricandi eodemque involvendi, deinde indutis tibialibus laneis aeger in lectum calefactum collocandus. Etiam tempore inter paroxysmos intercalari una alteraque vice per mensem eiusmodi balneo utendum. Quum proportio acidi ad aquam, quam Gallicus huius remedii inventor praescripserat, nimia visa esset Cl. Auctori, ipseque ab eius usu vesicas excitari vidisset, licet nullo sinistro eventu subsequuto, ad singulum congiuntum sex tantum drachmas vel unciam spiritus salis adfundi mixturamque bacillo ligneo agitari iubet; vase opus est fictili, ambitu interno ovali crura pedesque extremos accurate capiente, cuius generis vasa in officina Wedgwoodiana venalia prostant; quantitas aquae sit trium vel quatuor congiuntorum, asfundenda sensim, si prior refrigerari incipiat, nova aqua calida; gradus caloris sit 90 ad 96; femora et genua panno rudiori duplicato obtegenda.

p. 84. His expositis ad reliqua auxilia ex fonte pharmaceutico aequae ac chirurgico, regimen vitae cet. exponenda Cl. Auctor progreditur, quibus cum in accessionibus ipsis, tum extra eas, opus est, quorum repetitionem hic minus necessariam putamus, quum

p. 107. a solita Anglis medendi ratione non recedant. Ad obstructionem alvi subiectis arthriticis adeo frequentem commendat lac sulphuris vel magnesiā calcinatam cum infuso zingiberis, vel aloëtica leviora; prioribus remediis multos rheumatismos chronicos sublatos multumque ad leniēda symptomata arthritica praestitum fuisse, licet curatione radicali non abso-

p. 108 luta. — Ischiadem saepius sustulit sesquiuncia aquae.

rol.

ros. ℥viij Tart. emet. et Hydrarg. muriati ana gr. j ex
infusi vel decocti sarsaparillae cochlearibus quatuor ma-
ne et vesperi sumta. Boracis doses exiguae cum amaris p. 109.
iunctae in potionibus ad solvendum fomitem gluti-
nosum arthritidis commendantur. Usus vestimen-
torum ex lana vel gossypio paratorum in nudo cor-
pore gestatorum ad arthritidem et rheumatismum;
et alia.

•Mendarum typographicarum curam maiorem
opassimus.

XIV.

RICHARD TEMPLE'S, *der Arzneiwissenschaft Doktors,*
und des königlichen Collegiums der Aerzte Licen-
ziaten, praktische Arzneikunst für angehende Aerzte.
Aus dem Englischen übersetzt, und mit Anmerkun-
gen begleitet von D. CHRISTIAN FRIEDRICH MI-
CHAELIS, Arzte am Iohannishospital zu Leipzig.
Leipzig, 1794. bei Iohann Benjamin Georg Flei-
scher. 8. mai. pagg. 428. Praefatio Tradu-
ctoris et Conspectus pagg. XII.

i. e.

RICHARDI TEMPLE praxis medica in usum medi-
corum iuniorum. Ex Anglico *) vertit anno-
tationesque subiunxit CHRIST. FRIED. MI-
CHAELIS.

Laudes huic operi in praecipuis scriptis periodicis
Anglorum tributae permoverunt Cl. MICHAELIS,
ut idem patriae nostrae notius redderet annota-
tioni.

*) Practice of Physic by Ricb. Temple. London 1792. 8.

- tionibusque illustraret, in formulis nihil mutandum ratus, quum eas medico iuniori opportunitatem ad exercendum ingenium practicum subministraturas arbitraretur. In ordinandis morbis methodum b. CUI-LENI sequutus est Cl. Auctor, et characteres ab eodem constitutos singulo morbo praefixit. Neque vero plane inficiari possumus, in ipsa morborum singulorum tractatione non eandem ubivis perspicuitatem servatam, sed interdum forsan plus iusto brevitati operam datam, neque satis determinatum esse, quam ex formulis saepe copiose praescriptis praep. 169, altera in hoc illove casu utendum sit; sic v. c. adversus haemorrhagias praescribitur nitrum ad gr. x—33 vel spiritus nitri dulcis ad gt. X — LX e. l. p. iam, quae nobis annotatu digniora visa sunt, excerpamus.
- praep. 16. Febres intermittentes et quotidianae paucissimis tanguntur; ipsarum curationem plane eandem praep. 27, esse ac tertianarum. In typho seu febre lenta nervosa tinctura cantharidum in haustu cum mucilagine gummi arabici, aqua pura, syrupo simplici et tinctura cardamomi (quam saepius additam medicamentorum formulis videmus) ad gt. XV — XL praescribitur (liquor nervinus BANG. *), cuius efficacia nobis ipsis se probavit, et phosphorus non memorantur).
- praep. 56. In phrenitide purgantia fortiora commendantur, quae praep. 22, tamen Cl. MICHAELIS superius dissuaserat. Idem praep. 61, de salubri usu sacchari saturni adversus gonorrhoeam secundariam, secundum proprias observationes (MUN-DERTMARKII scriptum iam 1741. prodiit; SEXTORPHII observata de tuto remedii huius usu interno **) hic memorata optassemus). Ad iuvandam expectorationem in pleuritide solutio oxymelitis col-

chici

*) Vid. Comm. nostr. Vol. XXXIV. p. 59.

**) Eorund. Vol. XXXV. p. 236.

chici in aqua alexiteria simplici. In Hispania hunc p. 82.
 morbum medicamento ex hedera parato sanari (quam
 mance! an forsan hedera terrestris subintellecta?).
 In variolis confluentibus camphorae usum secundum p. 133.
 observata Ill. HOFMANN *) addidissimus. Tracta p. 141.
 tioni de morbillis relatio Cl. WATSON de morbillis
 putridis **) subiuncta est. In leucophlegmatico post p. 151.
 scarlatinam usus habitu balneorum ***) non memoratur
 (nitrum a Cl. MICHAELIS concessum non facile exhi-
 beremus, vim debilitantem eiusdem timentes; in
 puero septenni gravissime affecto praeter vesicatoria
 in femoribus decoctum colocynthidis sola fere actio-
 ne in vias urinarias praestantissimo nobis auxilio fuit.
 De regimine non satis distincte disputatum nobis vi-
 detur, neque necessitas vitandi aerem frigidiorum satis
 exposita). De usu tempestivo vomitoriorum, in primis p. 183.
 vitrioli caerulei, in incipiente phthisi. Adversus fe- p. 187.
 brem hecticam phthisicorum decoctum corticis inte-
 rioris ulmi commendatur. Adversus haemorrhoides p. 190.
 des una alteraque per diem vice cochlear minus bal-
 sami copaivae saccharo exceptum. Leucorrhoea a
 b. CULLEN post menorrhoeam pertractata hic omitti-
 tur, neque alibi occurrit. Adversus apoplexiam fo p. 211.
 mentationum frigidarum capitis †), item adversus pa- p. 215.
 ralyfin electricitatis mentionem inieciſſemus. Dep. p. 238.
 vomitoriorum usu in epilepsia (consilia Ill. RICH-
 TER ††) singulari attentione digna putamus). Inter p. 261.
 remedia ad laxitatem intestinorum post diarrhoeam
 tollendam desideramus lichenem islandicum. Venae p. 266.

II 5

sectio-

*) Eorund. Vol. XXXII. p. 654.

**) Eorund. Vol. XVIII. p. 396.

***) Eorund. Vol. XXXII. p. 622. seq.

†) Eorund. Vol. XXVI. p. 400.

††) Eor. Vol. XXXVI. p.

- sectionem in insultu hysterico prudenter dissuadet
- p. 303. Cl. MICHAELIS. In hydrocephalo interno arnicam aliquid praestare, nuperrime Cl. Auctor in puero septenni vidit, antea frictionibus mercurialibus incassum uso; usum foliorum adiuncto opio sudores capiti proliciebat, symptomatibus morbi sensim de-
- p. 311. crescentibus ac tandem prorsus dissipatis. Frictionibus oleosis in ascite parum fudit Cl. MICHAELIS. Varia paracenteseos tempestive cum emolumento administratae exempla ab Eodem adducuntur (nobis femina nobilis innotuit, anno aetatis 60. nondum impleto huic operationi subiectae, et 90. demum, integra per tantum tempus sanitate usae, senio extinctae).
- p. 317. Monita Eiusdem de noxis a machinis ferreis
- p. 325. adversus rhachitidem pertimescendis. Bubonis absque praegressis symptomatibus venereis orti diagnosis ab affectis vasis lymphaticis a pene ad inguina de-
- p. 358. currentibus petenda. Adversus elephantiasin pilulae ex arsenico albo et pipere nigro, ex disquisitionibus
- p. 369. asiaticis (*Asiaticq researches*). Ad dyscoemiam a debilitate nullum praestantius remedium allio a Cl. BER-
- p. 373. GIO *) commendato. Adversus anaphrodisiam Cl. MICHAELIS viri meminit subinde integram cantharidem superhausto cyatho spiritu vini assumentis hocque remedio sine suo potiti absque ulla sanitatis la-
- p. 392. sione. Ad corrigendum ichor canerosum suadetur elutio eiusdem cum acido muriatico dephlogificato multum diluto, simulque quaeritur, an a coniunctione cicutae cum arsenico effectus optatus sperari queat, viribus narcoticis cicutae nimiam ab arsenico metuendam irritationem moderantibus?
- p. 396. In appendice morbi in nosologia Culleniana omissi subiunguntur: angina pectoris, melaena, febris

*) Eorund. Vol. XXIII. p. 416.

bris puerperalis, calculus vesicae et renum, cephalalgia, morsus viperarum, vermes.

Index nominum in pharmacopoeis londinensi et edimburgensi mutatorum, ac denique index realis subiunguntur.

Versio germanica generatim satis concinna est, et rarius tantum ab indole linguae nostrae recedere nobis visa; in formulis hinc inde errores a typographo commissos animadvertimus.

XV.

Paſchal Iof. Ferro, med. D. S. C. R. Mai. Consil. phys. prim. civit. Vienn. acad. nat. curios. membr. ephemerides medicae. Vindob. 1792. pagg. 289. praef. 8.

Historia anni 1790, et quidem singulorum eius mensium, hisce ephemeridibus contenta refert thermometri, barometri, ventorumque vicissitudines ter quotidie observatas, numerum in civitate Viennensi eiusque suburbiis denatorum (fuit vero toto anno 16157, Maio et Aprili maximus (1549. et p. 289. 1542.) Decembri minimus (1128)), praecipue vero morbos, qui obvenerint in nosocomio aegrotantibus captivis inserviente, et chirurgis, primario, duobus-praef. que assistentibus, obstetrice, infirmariisque cuique cubiculo propriis instructo, in quo aegrorum (eos, licet praef. civium commercio prohibiti, minimam constitutionis mutationem praesentire, notatu dignum) numerus quadraginta minor, octoginta maior raro observetur. Dicto autem anno in nosocomium fuisse receptos 506 (non 503); plures Ianuario, Martio et p. 289. Aprili, (quovis scilicet Mense 48), paucissimos (33) Octobri; ex his laborasse acutis morbis 287, plures (32)

- (32) Aprili, paucissimos (16) Novembri; chronici (his et annuenerant partum in nosocomio enitentes) 219, plures (28) Novembri, paucissimos (11) Octobri; fato vero occubuisse 26, (non 25) Ianuario et Novembri quatuor, Aprili, Maio, Iunio et Decembri tres, Martio et Augusto duos, Febuario et Octobri unum, Iulio et Septembri nullum. Ianuario plurimos *peripneumonia*, (catarrhalem vocat) aegrotasse, horum sputum in vasis vitreis asservatum post aliquot dies deposuisse sedimentum puri cocti simillimum, in aqua fundum petens, et cum oleo tartari gelatinam formans, (an inde ex lymphâ coagulabili puris origo derivanda, quaerit CL. Auctor, utilitatemque tussis ex eo probat, quod sputi tenacitas nullis incidentibus, nisi parumper aceto, sola tantum agitatione cum aqua facta solvi potuerit). Vnum *carditide*, quinto iam die funesta, correptum esse, in cuius cadavere pulmones lymphâ coagulabili, albis verrucosis excrescentiis in externa cordis dextra et inferiori parte inflammati facie apparentibus ortum praebente, cincti reperti fuerint. *Febris tertianas* sine corticis in quartana noxii usu sanari potuisse. Mercenarium obiisse *lepra* ab acrimonia herpetica forsan oborta, exanthemate licet binis ante obitum diebus imminuto, cuius pulmones gangrenosi fuerint. *Febuario* aegrae *hepatitide* laboranti inunctum mercurium primum usui fuisse, morbo vero graviore redeunte nocuisse magis, certo signo, quod illa inunctione praestet antiphlogistica methodus. *Febres mesentericae* BAGLIVII multum similes fuisse, Martio ob inflammationem saepe in initio latentem graviores, in unica aegra cerebrum simul affectum, scabiemque accessisse forte critica, talique febre sanatum fuisse scorbuto per dimidium annum aegrotantem. In aegro *peripneumonia* laborante sanguinis ex vena fluxum fuisse impeditum globulo sanguinis
- p. 7.
p. 13.

p. 14.

p. 17.
p. 19.
p. 21.
p. 24.
27.
p. 28.

p. 40.
p. 42.
p. 44.

p. 52.
p. 46.
p. 34.
39.
p. 57.
p. 58.
p. 59.

compacto, duro, minorique pifo aequali, eum vero, licet isto morbo liberatum, cachecticum tamen, hydropse universalis, immo et pectoris (in quo cremor tartari cum extracto lactucae virosae tantum levaminis attulerit, ut saepe integra sanitate frui visus fuerit aeger) saepe redeunte e vivis fuisse ereptum repositosque eius pulmones scirrhosos plenosque vomitibus, dextraque cordis cava, venamque cavam compactis sanguinis grumis, e quibus unus iuglande non minor. *Scorbuticam phthisin decocto malti, sphace-* p. 60.
tum pedis a refrigerio ortum aqua gelida fuisse sanatum. p. 61.
tum. Aprili in civitate rurique saevisse *putridam febrem* saepe petechiis letalem, ab exercitu ex bello redeunte communicatam, nil autem commune habentem cum hoc mense solemnibus variis *intermittentibus*, rarissime nonum paroxysmum attingentibus, et in uno tantum aegro corticis usum postulantibus, harumque naturam brevi assumentibus *inflammato* p. 73.
riis, vel cum saburra biliosa pituitosa complicatis, vel p. 77.
putridis exanthemate morbilloso coniunctis, iuniores feminas imprimis afficientibus, illa a STÖERCKIO 1760. observata gravioribus, diutiusque, quam similis ab HUXHAMO 1784. animadversa, durantibus. In p. 78.-
 aegrarum hisce modo descriptis febribus laborantium 82.
 una scarlatinam, morbillos, petechias cum encephali, faucium pulmonumque inflammatione simul occurrisse, et forte lympham coagulabilem in bronchiis stagnantem in pus tussi eiectum degenerasse; in aliis p. 83.-
 accessisse peripneumoniam in una pulmonum sup- 86.
 purationi, in alia remittenti febre iunctam; in qua p. 94.
 dam primis septem diebus febrem quotidianam in- 90.
 termittentem; diem istarum febrium 4, 7, 17, et 21, p. 86.
 fuisse criticos, decimo quarto morbillos quidem apparuisse, ultimam vero perfectamque crisin sedimen p. 95.
 to urinae lateritio vigesima nocte fuisse absolutam p. 96.
 Maio obvenisse *pleuritides*, imprimis dextri lateris, p. 99.
 sangui-

- sanguinis missione et copioso decocti salep usu sopi-
- p. 102. tas, in duobus aegris sexto die in remittentem ga-
- p. 103. stricam, quae semel in tertianam intermittentem mo-
- p. 119. tata, abeuntes. Drachmis duabus pulveris radici
gentianae quotidie datis virum a *quartana*, sero la-
- p. 120. tis et decocto salep, etsi causa scrophulosa, succo he-
derae terrestres et decocto malti plures a *phthisi* pul-
- p. 123. *monali* fuisse liberatos. In cadavere iuvenis viginti
quatuor annorum a sexto aetatis anno intermittenti-
bus febribus affecti, macieque tandem enecati reper-
tos esse pulmones minoris voluminis, undique accre-
tos, ita et cor pericardio, peritoneum medio polli-
ce crassius, vixque discindendum, viscera abdominis
lymphæ coagulabili ita conglutinatos, ut non nisi
cultro separari potuerint, intestina digito crassiora,
- p. 124. externa exulcerata, iis accretum mesenterium, plu-
res formans abscessus, ex his maximum fundo stea-
tomatoso infra lienem, glandulas omnes induratas,
- p. 104. hepar dissoluto sanguine redundans. *Febres remitten-*
tes pituitoso biliosas septimo octavove die spontanea
diarrhoea (medicaminum usus enim toto hoc mensis
- p. 105. rarissime necessarius), vel, si graviores, narium hæ-
morrhagia fuisse sanatas, interdum tamen inflamma-
tione, et praesertim cephalæa coniunctas (in quatuor
- p. 114. aegris ita gravissimas, ut emetico licet in initio dato
- p. 115. vigesimo morbi die aliud necessarium, et ulcera vesi-
- p. 116. cantibus illata iam gangraenosa, aegri tamen florum
arnicae et camphoræ usu die vigesimo septimo resti-
- p. 118. tuti fuerint; quinta vero senio praegressisque morbis
- p. 126. iam confecta e vita discedente); *Iunio* autem, uti et
diarrhoeas et colicas, ob bilem gastricosque succos
- p. 128. aciores factos venaesectione neglecta, nisi tertio
quartove die copiosa narium haemorrhagia, vel exan-
thema erysipelatosum in facie auxilium tulerit, ita
- p. 130. vehementes, ut sola antiphlogistica medendi metho-
- p. 129. dus aliquid valuerit, saepe tamen vigesimo quarto
vel

vel trigesimo die mors accefferit. Et occurrisse p. 2.
rheumata Viennae non infrequentia, *pleuritides*, p. p. 133.
ripneumonias, *anginas*, biliosa aut gastrica labe acce-
dente complicatas, variasque *haemorrhagias*. Quas p. 135.
et *internas* in *apoplexia* hoc mense valde frequenti,
et plerumque vesperi post coenam contingente, ru. p. 136.
ptam enim in uno arteriam mesentericam, in altero,
cuius pulmo sinister cum pericardio cordi intime ac. p. 137.
cretus, aortam descendentem pollicis longitudine in
suo per diaphragma transitu. Aegram *pleuritide* bi. p. 138.
liosa affectam metastasi ad parotides fuisse sanatam;
aliam duobus abhinc annis menstruorum suppressio. p. 147.
ne, haemoptysi, tum scabie, post hepatitide, dein
ischiaide, tum remittente biliosa febre cum arthritide
pedum tandem amaurosi vexatam, et ab omnibus his
malis, ultimo excepto, liberatam (in arthritide extra. p. 143.
tum aconiti ad scrupulum usque quotidie datum
cum infuso florum arnicae multum praestitisse) subi-
to, nulla manifesta causa, fuisse emaciatam, sexto diep. 144.
paralyticam, nono mortuam, eius hepar parvum,
omentum consumptum, vesicam urinariam gangraeno p. 145.
sam et fuscam, cerebri vasa sanguine turgida, ventri-
culos anteriores seri sex unciiis plenos, sinistri hemi-
sphaerii partem medullasam pollicem longam et la-
tam prope corpus callosum in mucum et gluten
mutatam, thalamos nervorum opticorum, totosque
hos nervos lympham coagulabili cinctos, reliquos ner-
vos facile conterendos, et vasa sanguine dissoluto ple-
na. *Iulio* solito frigidiori frequentes fuisse *biliosos* p. 147.
morbos, cum *febres remittentes*, nisi perversa venae p. 148.
sectionis usu in putridas nervosas deliriis coniunctas
mutarentur, leviores (ter in tertianas abiisse), tum
intermittentes, et *erysipelata*, *diarrhoeas* atque *dysen-* p. 151.
trias, et *vomitum cruentum* solito copiosorem, nec p. 152.
defuisse *febres inflammatorio-rheumaticas*. Et octo ex p. 154.
iis, qui fervidissima aestate ex Walachia in carcerem
delati,

- delati, laborasse *vero* *causa* inflammationi pectoris viscerumque iuncto, in quo sanguis, primum quidem dissolutus, aliquot tamen diebus post densissimam phlogoseos tenacitatem acquirens omni licet bilioso et putrido apparatu praesente, necessario tam
- p. 155-men repetitisque vicibus mittendus fuerit, quorum
169. aegrorum historia digna est, quae legatur. Hoc
- p. 169-etiam mense foeminam ab *epilepsia*, qua a iuventute
- p. 170-terroris causa affecta, et cuius graviores quotidianos paroxysmos ob menstrua retenta nunc perpessa, cum valerianae et camphorae usu (data sunt quotidie hu-
- p. 171-ius grana sex, illius drachmae duae), tum exanthemate herpetico (huius gratia illi medicamento admixti flores sulphuris, et hepar in balneo adhibitum) plene, licet menstrua tardius demum redierint, libera-
- p. 174-tam fuisse. Plurimos *Augusti* morbos fuisse biliosos,
- p. 176.praesertim *diarrhoeas* et *dysenterias*, tertio iam die
- p. 177-sanatas, *febremque vel puram vel simul pituitosam, aut inflammatoriam*, ante undecimum diem vix crisi per-
- p. 178-fecta absolutam, aut *rheumaticam*. *Cephalaeam*, praecipuum horum morborum symptoma, pulsu semper tardo non venaesectionem, sed vomitoria, lenia es-
- p. 179-coprotica, atque solventia cichoreata exegisse. *Rheu-*
- p. 180-matici generis fuisse *pleuritides* omnes. *Vera causa*
184. *tide*, antiphlogisticis et resolventibus remediis non sopienda, enecatam fuisse, et quidem trigesimo sexto morbi die virum, in cuius pectore integram seri mensuram, pulmones vix superiorem thoracis dimi-
- p. 185-diam partem replentes, flaccidos, accretos, pericardium amplissimum, crassissimum, diaphragmati annexum, seri rubelli libras duas continens, cor duplo quam solet maius, vacuum, intense rubrum, magis a lymphâ coagulabili ortis tenaciterque adhaerentibus excrescentiis obsitum repertum esse. Adhibita methodo putat Cl. Auctor gangraenam impeditam, morbumque chronicum factum, inque pectoris hydropem

dropem mutatum fuisse. Qua occasione typis man- p. 186.
 dare spondet historiam comitis, quem pariter, ac
 aeger ille, de pressu in medio sterno, decubituque
 in latus sinistrum impossibili conquerentem cum b.
 STOLLIO curandum habuerit, et peripneumonia ac
 vomica laborare iudicaverit, cuius pulsus etiam in
 initio mollis et flaccidus, et in quo quinquagesimo
 morbi die mortuo omnia sana, solus cordis apex pu-
 re, cuius ultra duas libras pericardium continuerit,
 exesus fuerit. *Febrem biliosam* in puella accedente p. 187.
 exanthemate scarlatino largissimoque sudore quinto
 morbi die imminutam, plenarie tamen copiosa per
 alvum educta bile profligatam fuisse. Exemplo se p. 189.
 minae *febre puerperali* a lochiorum fluxu lactisque se- p. 190-
 et excretionem spasmo inflammatorio impeditis vere 194.
 oborta, sublataque exanthemate miliari, sudore aci-
 dulo, coagulorumque lactis per alvum et vaginam
 excretionem per sedecim septimanas gravissime labo-
 ranti: opinionem eorum, qui singularem istius febris
 causam in lochiis et lacte statuunt, non omnino rei-
 ciendam esse, comprobare annititur Cl. Auctor, istam
 febrem ut plurimum etiam genium regnantis morbi
 epidemici participare non denegans. *Septembri mor-* p. 196
bus bilioso pituitosos mitiores factos transiisse seque
 iunxisse *rheumaticis, cum simplicibus tum catarrhalibus*
coniunctis, regnasse et *tertianas quotidianasque inter-* p. 200.
mittentes febres, rarius quartanas. Aegrum a nervo-
 rum tremore, animi deliquiis, cordisque palpitatione
 quotidie per octodecim horas et diutius ipsum vexan-
 tibus quotidie datis duabus drachmis arcani duplica-
 ti, una florum salis ammoniaci cum elaeosaccharo
 menthae, simulque ter quaterve per diem tribus un-
 ciis infusi radicis valerianae citissime liberatum esse;
 sic et aniculam duodecim sanguinis unciarum per na- p. 201.
 res effluxu a melancholia. *Variolarum* a Novembri p. 203
 praeteriti anni ad huius anni Aprilem usque regula-
 Vol. XXXVI. Pars III. Kk rium,

- p. 204. rium, Maio iam confluentium, sequentibusque men-
- p. 218. sibus gangraenosarum, Septembri plurimos, nempe
246. unum et ultra aetatis annum agentium, (toto ve-
ro anno horum 1213, parvulorum, qui infra annum
356, variolis, morbillis autem decem tantum Vico-
nae et in eius suburbiis denatos esse) e vita eripien-
- p. 205. tium, Octobri iam mitiorum, malignitatem forte in-
solitae veris et aestatis ficcitati, calorique primum ve-
hementissimo, postea autem caniculari tempore in
frigidiorē tempestatem mutato, ventorum malaciae
per aestivos et priores autumnī menses duranti, aci-
moniaeque bilis et succi intestinalis, et humorum ad-
fusin in cerebro propensionī tam frequenti tribuen-
- p. 221. dam esse. *Octobri* frequentes fuisse *febres rheumati-*
- p. 222. *cas* vel *simplices*, vel simul aut *inflammatorias*, aut *ne-*
223. *vosas*, aut *biliosas*, *erysipelata* inprimis faciei, varie-
- p. 225. -que *inflammationes*, (in *phrenitide* *venae* sectionem et
227. *antiphlogistica* suffecisse, nec *vesicantibus* similibus
que opus fuisse) interdum biliosa labe committas
- p. 237. *Novembri* frequentissimam fuisse *peripneumoniam*, in-
terdum levissimam, interdum vero cura in initio ne-
- p. 240. glecta, decimo septimo vel vigesimo die letiferam;
denatorumque pulmones flaccidos, nigros, in bron-
chiis spumam sanguinolentam fuscā foeditissimam
continuisse, et in lymphā coagulabili pectoris cavum
- p. 242. replente natasse. In ea purgantia, largiorem salino-
rum et Kermes mineralis usum, sudorem in initio co-
- p. 243. piofum valde nocuisse. Puellae primum pleuritide,
246. quarto die *peripneumonia* affectae, duodecimo iam
imminuisse gangraenam, eam vero solo seri lactis ac-
duli, quatuorque per diem camphorae granorum olei
- p. 248. viribusque naturae, copiosos vel ultra viginti furuncu-
culos pus copiosum reddentes a vigesimo secundo
morbi die ad trigesimum sextum usque propellenti-
- p. 249. bus, fuisse sanatam, nec quid esse, quod tale opus
perficere potuisset, nocuisse e contra ulteriorem cu-
ram

ram antiphlogisticam evacuantem, antiseptica et stimulantia. *Febrem rheumaticam* et *arthriticam* in multis articulis magis affecisse, et ante vigesimum diem raro remisisse. Damni ex venae sectione neglecta exemplum obtulisse robustissimum adolescentem gangraena utriusque brachii correptum: ex perversa et iterata (fuit vero septima vice) venae sectione senem, arthritica materia ad cerebrum delata, mortuum. Venam vero statim infra partem affectam utilissime secari, praestantiores adhuc esse hirudines, et vesicantia, in dispositione materiae haec ad loca prius affecta, illas ad loca, quibus depositio imminet, applicatas. Leva-
men et attulisse extractum aquosum gummi guaiaci (non autem solutionem spirituosam vel cum gummi arabico et aqua hyssopi mixtionem, valde calefacientes et aconiti, prioris una drachma, posterioris grana quatuor ad octo usque et ultra quotidie datis, atque calomelantos grana duo quotidie. *Decembri* solito minus frigido solemnem fuisse *febrem lentam nervo* Quam iam Novembri incepisse, in initio typum quotidianae intermittentis tenuisse, gravi totum os occipitis, saepe et posteriorem bregmatis, interdum temporum partem premente dolore, pulsuque quolibet minuto 120. vel ultra ictus faciente sese denotasse, tertio vel et octavo demum die in continuam continentem abiisse, diarrhoea 10, 14, 17, vel vigesimo die accedente in veram intermittentem tertianam seu quotidianam transisse, sequiori sexui, debilibus et phlegmaticis praepredis funestam, verique contagiosam fuisse. Dubium esse, utrum eius causa in solidorum laxitate, sanguinis tenuitate, lymphaeque lentore (sanguis enim in initio fere semper compactus et crusta tectus), an in solo cerebro et nervis, vel et simul in primis viis et bile quaerenda sit. Cer-
tum vero sanguinis in capite stagnantis et inflammati signum praebere mucum sanguinolentum e naribus

- emundum; pus ex iis post mortem manans, pty-
- p. 283. lismum morbum resolventem (in aegro ille quinqu-
- p. 265. gesimo die et sexagesimo pulsus celeritatem imminuit);
- in cadavere viri vigesimo quinto die mortui reperta
- vasa menyngea, sinum falciformem et tentorium nigricante sanguine turgida, membranam sellae turcae lividam, duas ichorosae aquae uncias infra lobos cerebri anteriores, una cum pulmonibus sanguine valde ponderosis plenariaque sanguinis dissolutione.
- p. 271. Lene emeticum in initio quidem praestitisse, repet-
- p. 282. tum et in progressu morbi vero, nisi spontanei vomitus et conatus ad illum, (interdum trigesimo de-
- p. 271. mum die), ipsum exegerint, magis nocuisse, ita et purgantia; utiliora fuisse enemata, septimo modo die faeces foetidissimas liquidas educientia, plenariam tamen faecum excretionem soli naturae relinquendam;
- p. 272. uncias duas spiritus Mindereri, cum copioso, mode-
- p. 273. rateque frigido potu diluente grate acidulo et nutriente quotidie suffecisse, nocuisse antiseptica fortiora, venae sectionem repetitam (in tertia iam sanguis dissolutus), profuisse hirudines, scarificationes, ves-
- p. 281. cantia (quae raro gangraenosa et sicca facta, imo et
- p. 274. in mortuis adhuc vesicas elevalse) pone aures, ad nucham, vel inter scapulas applicata, moschum cum croco ad grana quatuor vel sex omni sexta octavae hora datum (inprimis si coma vigil aut somnolentum accesserit) cum infuso florum arnicae, vaporem aquae
- p. 276. tepidae naribus (et tussē, raucedine in peripneumonia affecto faustis, si cephalaeam imminuerint, funestis, sin eam auxerint, interdum apparentibus, cum pauxillo aceti ori) admotum, erectum corporis situm,
- p. 275. aërem saepe renovatum; urina et sudore critico pro-
- p. 278. fluente corticem chinae salinis et evacuantibus iun-
- p. 279. ctum, tenesmo diarrhoeae accedente clysmata et infu-
- p. 280. sum rhej, diarrhoea nimia vinum rubrum aqua dilu-
- p. 282. tum, hoc et cum pane tosto loco omnis medica-
- menti.

menti, si singultus conatusque vomendi post trigesi-
mum diem incesseriat. Vesiculas miliares in hoc p. 281.
morbo modo apparentes, modo disparentes non cri-
ticas fuisse. Eodem tempore *infantes*, inprimis eos p. 284.
a primo ad sextum aetatis annum, et qui antea vario-
lis iam laboraverint, afflixisse *febrem continuam*, in eo,
quod post variolosam epidemiam contigerit, variolis-
que similibus in facie et collo iuncta fuerit, *scarlati-*
nae variolodi a SAUVAGESIO 1713. observatae simi-
lem, ab ea vero in eo diversam, quod ibi scarlatina,
hic *coryza* febrem comitaretur, ideoque *coryzam va-*
riolodem appellandam. Pustulis in lingua et labiis ter p. 285.
tio die emergentibus pulsum molliorem factum, con-
vulsiones cessasse, sudorem, urinam, faecesque spon-
te excretas esse, ex naribus iterum apertis manasse
mucum purulentum sanguinolentum, ex ore salivam
per duos quatuorve dies, quibus elapsis novas prodiis p. 286.
se pustulas. In morbo pituitosis debilibusque gravio-
ri perversequae tractato sinus frontales et meninges p. 287.
fuisse inflammatas, et octavo vel decimo die mortem
accessisse. Optima remedia fuisse remotionem aëris
frigidi, lenia diaphoretica, camphoram, vaporem
aquae gelidae, vesicantia.

XVI.

Pathologia, therapiaque, quas in usus suarum
praelectionum praesertim ex aphorismis magni
Boerhaavii, tum ex operibus vanSwieten, Hei-
steri etc. concinnavit MATTH. COLLIN, excess.
regim. Austr. infer. consil. et in univ. Vindob.
prof. Vindob. apud Chr. Fr. Wappler. 1793.
pagg. 223. praef. et errat. 3.

Libellus hic vere continet institutionum BOER-
HAAVII partem pathologicam et therapeuti-
cam, ita tamen, ut plures paragraphi ad unam rem
Kk 3 spe-

spectantes una tantum comprehendantur, earumque
cuiuslibet contentorum summa inscripta, ordo hinc
de mutatus sit, et varia vel aliter, ac a BOERHAAVIO
exposita, vel ab *Ipsa* non proposita tradantur. *Bre-*
vius quam a BOERHAAVIO differitur de functionibus

- p. 1. 2. C H. notione sanitatis, vitae, (*illa mortis additur*),
- p. 3-5. morbi, morbis similaribus et organicis, obstructioni-
bus (*quarum causa assumitur nimia vasorum contradi-*
ctio, de qua BOERHAAVIUS dubiam tantum move-
rat quaestionem), de cacochymia reliquisque humo-
- p. 21. rum morbis; in paragraphis de excretionibus aquosis
- p. 39. nimis, deficiente secretionem in primas vias vel ad su-
- p. 40. perficiem cutis, urinae suppressa se- et excretionem,
- p. 41. nimia sanguinis evacuatione, sanguine, qui evacuari
solitus, retento, feminisque nimia excretionem (*in quibus,*
si compares cum §. 772 — 778. BOERHAAVIO,
ordinem mutatum esse intelliges), in primis in iis de bi-
- p. 40. le (*cuius deficientis, ut causae alvi adstrictae, tantum*
mentio fit) nimiaeque sanguinis evacuationis damnis;
- p. 65. de pulsu inaequali, nimis lento, raro, debili, de
- 75. auditu gravi et abolito, pervigilio morbofo, de causis
- p. 79. insensibilitatis, sensuum internorum debilitatis, aliena-
- 81. tionum mentis, apoplexiae, (*huius causarum a BOER-*
HAAVIO §. 860. quarto loco recensitarum effectus defi-
nitioni apoplexiae non convenire) paralyfis, para- et he-
- p. 84. miplegiae, de pulsu duro (*quem et interdum valde*
contractum esse) molli, raro, (*quando iste peior, mon-*
itur) febrili, signis cruditis, coctione, criticorum
- p. 123. symptomatum a morbofo distinctione, evacuationibus
criticis, crisi perfecta vel mala, signis spem facienti-
bus periculumve ostendentibus; in praeceptis de
- p. 129. conservanda sanitate, (*ubi varia de cibis omiffa, et idio-*
p. 132. syncrasia in fine primum considerata), in praemissis
- p. 139. therapiae generalis (*paragraphi 1073. et 1074. plane*
omiffae), de contra indicantibus (*quod nomen sufficere*
p. 142. creditur ex: axiomatibus, quid ex dubiis eligendum, de-
termin-

terminantibus tantum sextum, septimum, nonum, et tria
posteriora adducuntur), in capite de indicatione vitali, p. 143.
cuius quatuor paragraphi indicant, quando et quo-
modo iuvandae vires vitales, et quidem nutrientibus,
quando opus adstringentibus, quando nervinis, quan- p. 144.
do stimulantibus (*omissa praecipue singulorum reme-* p. 145.
diorum nomina, et in capite de prophylaxi paragraphi p. 146.
1136. ad 1145. usque), de auxiliis doloris, sitim levare p. 216.
tibus, remediisque adversus vigiliam morbosam. Acri- p. 217.
monia humorum; tresque species atrae bilis, de qui p. 44.
bus BOERHAAVIUS §. 786. et 759., non seorsim p. 47.
considerantur. *Plane omissae sunt paragraphi 797 -*
800, 819. 820. 866. (paragraphos 867 — 870 una, p. 88.
871 - 881. duae signa morborum et sanitatis eorum- 89.
que divisionem spectantes, 882 — 887. ordine simul p. 90.
mutato una, 888 et 889. pariter una comprehendit), p. 92.
causae manducationis laesae quaedam digestionis lae- p. 53.
sae; pancreatis, mesenteriique inflammatio inter nau- p. 54.
seae et vomitus, fortis intestinorum deorsum spasmus p. 55.
inter cholerae causas, cunctatio inter melancholici p. 94.
temperamenti signa; ea, quae cuilibet temperamen-
to noceant, (dicitur tamen de validis stimulantibus
sanguineo nocivis) quae in alcalina et acida acrimo- p. 94.
nia, nimiaque fluiditate profint; signum ischuriae; p. 101.
absentia saporis in tenui et excolore urina; morbi 102.
specifici genitalium virilium urina denotati; (verba p. 107.
BOERHAAVII de flammea urina breviter cum iis de p. 103.
rubra sine sedimento coniuncta) cura vitiosae cohae-
sionis (*quae ex causarum cognitione abunde pateat*); in p. 157.
capite de correctione humorum paragraphi 1177 — p. 178.
1180. 1183 et 1184; ut et remediorum exempla;
enumeratio medicamentorum varias excretiones pro-
moventium, ut et emmenagogorum ac aristolochio- p. 186.
rum, stimulandi et corrodendi vim habentium, p. 211.
ac cauteriorum, paragraphique 1233 — 1235 et
1239. *Fusus exponitur de excrescentiis et tumori* p. 6. 7.

- bus; (*inflammationem, quum ab igne, ut ab attritu inter solida et fluida effectu, denominetur, simpliciter dici posse obstructionem fervorem gignentem*) de morbis
- p. 9. a magnitudinis defectu; (*quorum primum tabem esse*) de morbis accidentalibus ratione causae et sub-
- p. 22. iecti (*illis ratione temporis adduntur acuti ex decidentia,*
23. *qui non interrupti longius excurrant, acutissimorumque*
- p. 24. *et acutorum distinctio minus ad praxin, quam ad veterum scripta intelligenda valere iudicatur*) de praedisponente et procatactica morbi causa, dum
- p. 25. simul praesentes, causam morbi proximam facientibus, de diathesi calculosa, calculis et vermibus,
- p. 48. de urinae incontinentia et diabete, (*paucis verbis de*
- p. 59. *sudore additis*) de actione vitali laesa, (*ubi simul ordo*
60. *mutatus, primum enim verba fiunt de pulsus celeritate*
- p. 61. *qua naturali maiori febrem adesse, cuius causa sit cordis irritabilitas maior, maioreve irritatio, vel utraque simul*) tum de palpitatione cordis quae distinctius et ita descripta, ut, quod BOERHAAVIUS palpitacionem ipsam dixerit, Noster ut eius primariam causam agnoscat, et distincta ab illa ex debilitate seu
- p. 63. tremore) tum valde distinctius et fusius de pulsu intermittente, postea, paene ut BOERHAAVIUS, de gradibus deliquii animi, fusius vero de gradibus respirationis laesae (*quorum causae, illis singulorum omittis, dividuntur in eas, quae aëris ingressum per tracheam in pulmonem intercludant, quae in pulmone praesentes eius alternum motum prohibeant, quae cavum thoracis angustent, eiusque dilatationem impediant,*
- p. 67. *additis vulneribus thoracis tam magnis, ut per ea*
- p. 76. *plus aëris, quam per glottidem admittatur*). *Fusus*
- p. 81. porro agitur de auditu depravato, insensibilitate, sensuum internorum debilitate, mentis alienationibus,
- p. 86. paralyti, para- et hemiplegia, epilepsia, inprimis de tribus eius temporibus, *invasionis, convulsionis et resolutionis, causisque, de utilitate et facilitate cognitionis*

nis temperamentorum, de signis ex pulsu magno, p. 109.
 parvo, pleno, vacuo, aequali, intermittente, undu- 110.
 lofo, dicreto, vermiculari, formicante, serrato, capri- p. 111.
 zante, myuro, speciebus pulsus unitis bonis malisve;
 de eo, quod in prophylaxi inprimis considerandum, p. 133.
 quodque tum, cum iam signa morbi brevi futuri ad-
 sint, maxime frequenter iuvet. *Pariter fusiori simulque*
distinctiori modo verba fiunt de effectibus aëris aestuan- p. 27.
tis vel nimis humidi, vel nimis sicci, gelidi simulque p. 28-
 humidi (nimis *gravis, quem purum vix reperiri, effe-* 30.
 ctus reticentur) de rebus aërem varie mutantibus, ve- p. 31.
 nenoque inficientibus, nimia parvave copia ingesto- 32.
 rum, acrimoniis (inprimis de triplicis acidæ effecti- p. 32.
 bus, iisque cum in- tum externis a musco fermentan- p. 33.
 te ortæ) nimio musculorum motu, vigilia, affectibus 34.
 animi (*quorum varia nomina et causæ additæ*) de ca- p. 35.
 cochymia, humorumque motu aequo maiori vel mi- 37.
 nori, pituita in primis viis, sanguine atrabilario, mor- p. 38.
 bo hypochondriaco, atra bile, inprimis turgente, de p. 44.
 appetitu imminuto, nimio et depravato, eiusque cau- p. 45.
 sis (de quolibet seorsim) de siti, (*cuius integram cau-* p. 46.
sam saepius præsentem esse sine sitis sensu) de digestio- p. 15.
 ne laesa, (*singultus vocatur invita, violenta, subita* p. 52.
aëris in pulmones attractio cum sonitu brevissimo, facta p. 53.
vi irritati oesophagi, ventriculi, maxime diaphragmatis 54.
deorsum momentanee et fortiter contracti) de nausea,
 et vomitu, cholera, diarrhoea, (ubi verba adduntur p. 55.
 de tenesmo, et *laxitas fibrarum intestinalium a BOER-* p. 56.
 HAAVIO pro diarrhoeæ causa agnita *alvum potius re-*
tinere, istiusque morbi causa primaria statuitur copia
liquidi in intestinis præsentis) cuius effusioni tamen p. 57.
laxitas vasorum in intestinis favere queat (cum nimium
prædominante motu peristaltico), de ileo, de bilis se- et p. 58.
 excretionem vitiatam, de comate somnolento, de causis 80.
 vertiginis, (quam ante apoplexiam contemplatur) de p. 82.
 convulsione, tetanique speciebus, inprimis de earum p. 85.

- p. 112. causis, de variatione pulsus, praevidendisque ex pulsu
- p. 146. futuris evacuationibus, in tredecim capitulis de prophylaxi paragraphis, (quarum tituli: quibus occupatur prophylaxis, quidque causis fieri debeat; quo-
- p. 147. modo emendetur aer miasmate infectus, quid facien-
- p. 148. dum, si quis tali miasmate vaporeve iam infectus, af-
- p. 149. fectus, suffocatus; quid, quando venenum a quodam ingestum, venenorum multa incomprehensa, alia vero satis cognita, quidque tamen in iunctis his casibus egregie medicum adiuvet; quid antidotum specifi-
- p. 151. cum (*specificae esse, quae venena incognitae indolis emergunt virtute aequae incognita, specifica rationalia vero, quae venenis a priori cognitis antidota naturam pariter cognitam habeant*); antidota communia seu univer-
- p. 152. salia frequentius recipiuntur; quae remedia requirantur, cum venenum penetraverit in secundas vias, quaeque cura symptomatum; quid iuvet, ubi venenum vitari nequeat; quae curatio adversus venenum animalium, praecipue rabidorum, externe applicatum, cum exterius interna; quomodo remotae morborum causae corrigantur; quotuplexque vera medendi ratio) in octo paragraphis curam unitatis solutae (*ad quam et suppressio haemorrhagiae refertur*) atinentibus, et inscriptis: quibus modis sistatur haemorrhagia; quomodo et quando peregrina auferenda; quomodo separatae partes rursus adunentur, ubique id statim fieri queat; quomodo deperditi fiat restitutio; talisque vulneris curatio; quid naturalem calorem humiditatemque conservet, maximeque inflammationem acceleret; quid rursus uniat partes separatas, quae facilius uniantur, quidque hae externe desiderent: quae eius curatio, in quo aliquid deperditum, quidque cicatricem maturet; tandem de maiorum vasorum, nervorum, tendinum, ligamentorum vulneribus); in duodecim paragraphis capituli de correctione humorum (quae agunt de diathesi inflammatoria,

toria, cura sanguinis spissi non inflammatorii, spissi. p. 180.
 tudinis atrabilariae tenacitatis pituitosae, nimiae fluidi-
 ditatis, de iis, quae nimium motum humorum com-
 pelcant, sique nimis debilis, requirantur, de cura
 acrimoniae cum in genere, (*detoxica lignorum, anti-* p. 181.
monialia et similia, in quibusdam acrimoniis naturae ha-
stenus etiam minus cognitae ceterum optima, illas acri-
monias attenuante et aperiente virtute magis expellere
quam domare videri) tum acidae, alcalinae et putri. p. 182.
 dae, muriaticae, oleosae, aromaticae et spirituosae); 183.
 in septem capitibus de variis evacuationibus (*quibus* p. 184.
unum de expectoratione adiectum, et in quorum pertra- p. 191.
statione id praecipuum discrimen est, quod BOER-
HAAVIUS potius medicamenta huc spectantia enu-
meraverit, Noster vero praecepta et cautiones distin-
ctius exposuerit), in paragraphis sex de setaceo eius- p. 211.
que virtute, fonticulis, vesicantium effectu, sinapif- p. 212-
mis, corrosivo, eiusque utilitate, cauteriorum actua- 214.
lium effectu, et usu, in paragraphis indicatio-
nis mitigatoriae, quae docent, quando illa ne-
cessaria, quomodo tum tractanda symptomata; num p. 215.
alia doctrina requiratur, quam quae hucusque tradi-
ta; quibus excitentur, qui linquuntur animo, quae hae- p. 218.
morrhagiarum curatio (de ea ex vulneribus nata iam su- p. 221.
pra) et quae causae aliae lipothymiarum. A BOERHAA- p. 223.
vio omissa Noster addidit, et quidem praeter iam hinc
inde commemorata capiti de morbis organicis novem pa- p. 10.
ragraphos de herniis, solutione continui, diversitate vul- 11.
nerum, letalium differentia, relatione de iis ad iudicem, p. 12-
morbisque ossium communibus; in initio capitis de hu- 17.
morum morbis quaedam de fluidorum dotibus universa- p. 18.
libus et singularibus; (inopiam sanguinis esse interdum p. 19.
innatum vitium, saepe effectum incongrui, vel deficientis ali- p. 21.
menti, malae concoctionis, evacuationum et morborum);
paragraphis de excretionibus aliam de alvi obstructione,
 eius-

- p. 41. eiusque symptomatibus; (causae enim eius eodem loco
57. quo apud BOERHAAVIUM considerantur) *descriptioni*
p. 53. *deglutitionis laesae* impeditam deglutitionem vel solius
p. 56. fluidi, vel solius solidi; *paragrapho de dysenteria* quae
p. 59. dam de tenesmo; *ischuriae* divisionem in veram et
spuriam, tenesmi que in vesica causas (et *dysuriam saepe ardore coniunctam esse*); *paragraphis de respiratio-*
p. 67. *ne* quaedam de tussi et sternutatione; *illis de sensibus*
p. 68. (*visus laesiones* dividuntur in eas ex morbofa palpebra-
69. rum conditione, in eas, quae a causis intra vel iuxta
p. 70. orbitas et palpebras, quae a morbis membranae con-
iunctivae, quae a mutationibus in bulbo contingenti-
p. 71 - bus, in my-presby-hemeral-nyctal-amblyopiam,
73. hebetudinem, amaurosin, symptomata valde momen-
p. 74. tosa) quaedam de olfactu nimis acuto, somnambula-
77. tione; *illis de convulsione* verba de collo obstipo, spal-
p. 79. mo cynico, catalepsi. Postquam ipsis BOERHAAVII
85. verbis de *temperamentis*, eo autem ordine differuit,
p. 87. ut primum simulque de calido et sicco, tum et
p. 92. simul de frigido et humido, dein de phlegmatico, bi-
p. 93. lioso, atrabilario seu melancholico, tandem sangui-
94. neo verba fecerit, et *signa morborum partium solida-*
p. 96. *rum* non ita distincte, ut BOERHAAVIUS, explicaverit,
signa morborum in humoribus eo contemplatur ordi-
p. 98 - ne, ut primum tradat illa acrimoniarum, nimiae
100. fluiditatis et tenacitatis (*caloris et frigoris absentia*
p. 101. *atram bilem denotari*) tum signa ex urina, (*parciores*
p. 102. *praesagire hydropem, pinguem apparentem gerere ori-*
p. 105. *nulas maxime salinas*, in specieque differitur de turbi-
p. 107. da, ut *signo mali ominis in morbis acutis*) ex pulsu, et
p. 108. *respiratione* (de his ita, ut primum, quae doceat re-
113. spiratio, tum, quae respiratio optima, quid difficilis
p. 114 et dolens significet, quae pessima, deinde variae eius
maiae species, nempe parva, cum per se, tum quae
simul vel celeris, vel cum sibilo stertoroso, suffoca-
tiva, sublimis, in suprema thoracis parte exercita,
frigida,

frigida, inaequalis, magna et rara, tandem lenta, p. 116.
 magna et celeris, eiusque permutationes consideren-
 tur (tandem signa morborum acutorum) distincte in- p. 117.
 primis demonstratur, in qua re ea consistant, quae
 malignitatem indicent, quae triplex coctio evacuans, p. 121.
 materia et perturbatio critica, crisis, iudicatio, tem-
 pus iudicatorum, quae de metastasi, crisi symptoma- p. 124.
 tica, morbo recidivo notanda; et adduntur verba de 126.
 morbi mutatione in alium, diebus criticis, peculiari p. 122.
 morborum per efflorescentias metastasin ad cutis su- p. 125.
 perficiem molientium. *Plane mutatum est caput de* p. 135.
dieta, ad longaevitatem in quo agitur de remediis
 longaevitatem maximam promittentibus, longaeva-
 tisque causa, de iis, quibus iam initio magna spes fu-
 turae longaevitatis, et eo, quid ad aetatem adultam
 usque curandum vel vitandum, quid in aetate virili p. 136.
 et senecta faciendum, de auxilio in senecta, et de p. 137.
 mutationibus radicalibus per acria fundentia factis, 138.
 non valde longaevitatem promittentibus (*accelerare*
enim istas, quibus vegeta aetas non indigeat, multo fre-
quentius senectam, hanc et fundentibus acribus feren-
dis non esse parem. *Paragraphis de cura unitatis so-* p. 164-
lutae adiectae sunt viginti et duae de contusione, fra- 177.
cturis, laesionibus cranii et luxationibus; sic et in p. 184.
sermone de viis, per quas evacuationes fiunt, varia, ibi-
que et ulcera fistulaeque BOERHAAVIO ad artificiales
 vias relatae, una cum haemorrhoidibus tertia praeter-
 naturalium classe comprehensae. *Sermo de menstruis,* p. 202.
lochiis, sanguinisque per phlebotomiam, fluxum haemor-
rhoidalem, scarificationem et hirudines evacuatione pla-
ne permutatus est; (septemdecim enim paragraphis
 docetur, qua aetate fluxus menstruus erumpat, quid
 si serius, aut ex debilitate prodeat, signa instantis
 eiusdem, quomodo remedio opus, utilitas et ordo p. 203.
 lochiorum, quae causae hunc sistant, quaeve ipsum p. 204.
 initio periculosum reddant, utilitas phlebotomiae, in p. 205.
 quo

- quo casu facilius feratur excedens sanguinis missio
(nempe si sanguis in toto corpore quam maxime inflam-
matorius et vehementi febre urgeatur, non in inflamma-
p. 206. tione topica) phlebotomia in haemorrhagiis, tum
etiam interdum ante usum remediorum stimulan-
tium, et ante quasdam operationes chirurgicas, ab-
usus illius, eiusque effectus inexpectati etiam sine
p. 207. abusu, quae praeparatio aliquando necessaria, in qua
parte, in quibus venis, et qua cautela incisio facien-
da; quid si deliquium interveniat venaesectioni, un-
p. 208. de fiant haemorrhoides, quae earum causae, an sint
salutares, quid boni praestent, quando non sint pro-
vocandae, quibus remediis provocentur, et aperian-
p. 209. tur; quomodo scarificatio differat a venaesectione,
210. quaeque eius utilitas, hirudinum utilitas et applica-
p. 218. tio). In fine differitur (de quibus BOERHAAVIUS
p. 219. filet) de sudorem supprimentibus, salivationi succur-
p. 220. rentibus, vomitu sedando, cura diarrhoeae dysente-
p. 221. riaeque nimiaeque diuresis.

XVII.

ANTONII LAURENTII DE IUSSIEU, regi a consiliis
et secretis, doctoris medici parisiensis, regiae
scientiarum academiae regiaeque societatis me-
dicae parisiensis, nec non academiarum upsal-
matrit. lugd. socii, et in horto regio paris.
botanices professoris, Genera plantarum se-
cundum ordines naturales disposita, iuxta me-
thodum in horto regio parisiensi exaratam,
anno MDCCLXXIV. Parisiis, apud Viduam
Herissant — et Theophilum Barrois. 1789.
8. mai. pagg. 498, cum indicibus. Praemo-
nitum et iudicia acad. scient. et soc. med.
pagg. 24. Introductio pagg. LXXII.

Introductio, praemissa brevi discriminis inter regnum
 organicum et inorganicum, illiusque inter animan-
 tia et vegetantia distinctionis ratione, de plantarum
 partibus earumque functionibus exponit, ad ductum
 theseos Parisiis 1770. a Cel. Auctore propugnatae,
 cui titulus: *An oeconomiam animale inter et vegeta-*
lem analogia? Partes similes, fibrae et utriculi, ex-
 que iis enatae magis compositae et organicae. Partes nu-
 tritioni destinatae: in foliorum aversa parte latentes et
 saepe villis stipatos poros matutinum aut vespertinum
 atmosphaerae rorem haurire, qui in interiora compul-
 sus ad radicem usque detrudatur, eiusdem nutritionip. IV.
 famulans; unde circulatio animali analogia. Partes
 multiplicationi inservientes: corolla libro pedunculi,
 ut calyx cortici sive cuticulae, continua, vera stami-
 num appendix praemissumque succi fructuarii diver-
 ticulum (inferius huic distinctioni additur, ipsam fru- p. VI.
 ctum involvere aut coronare, numquam cum ipso
 concreescere, suasque partes cum staminibus numero p. XIII.
 aequalibus saepe alternare; in ambiguis floribus ex
 analogia congenerum iudicari; hinc narcissi, hyacin-
 thi aliorumque liliaceorum, item orchidearum, cu-
 curbitacearum cet. perianthium corollam non dicen-
 dam). Vegetationis et totius vitae plantae historia.
 Diversitates in partibus plantarum observandae: cau-
 dex a trunco arborum distinguitur, radici continuus p. IX.
 et quasi conformis cylindricus nudus sub foliorum
 fasciculo simplici ultro caulescente in Dracaena, Yuc-
 ca, Agave, Palmis. Nectarium nomen vagum nimis p. XII.
 reiiciendum et partes ita dictae proprio tantum no-
 mine appellandae. Cassuvio pedunculus succo tur- p. XVII.
 gens fructumque mentiens vere edulem (pedunculi p. 387.
 post inflorescentiam incrassati et edules in Hovenia).
 Plantas polycotyledones vere nullas existere, pinu p. 415.
 lobis multipartitis ac palmatis divisuris linearibus
 ver-

verticillum polyphyllum involucro umbellifero aemul-
 lum mentientibus (libro iam fere penitus ex preliis
 egresso demum b. GAERTNERI opus, ne tunc qui-
 dem absolutum, Cel. Auctori innotuit; hinc ex eo-
 dem nonnisi nova genera suis ipsius affinia aut omni-
 no conformia exhibere potuit). Characteres quo-
 modo eruendi, disponendi, species et genera consti-
 tuenda. Systematicae scientiae primordia. Nomen-
 clatio: LINNAEI regulae quatenus exceptionem ad-
 mittant: AUBLETII aliorumque nomina rudiora al-
 sumsit Cl. Auctor (rarissime admissa tantum leviori
 eorum correctione), in posterum laeviganda, dum de
 certa horum generum fabrica constiterit; sic etiam
 subinde nomina a LINNAEO expuncta restituit; cen-
 sura eiusdem ob abusum in botanophilorum nomi-
 nibus ad plantas denominandas adhibitis. Descriptio:
 itidem censura eiusdem ob TOURNEFORTII negle-
 ctam saepius synonymiam et mutata nomina. Clas-
 sium et systematis constitutio. Tournefortianae et
 Linnaeanae methodi expositio et quatenam in utraque
 laudanda sint, quae redarguenda: prior faciliior et
 magis naturae sequax; posterior magis circumscripta,
 certius definita, signis ex una parte primaria deprom-
 tis, meliori descriptione et nomenclatione. Sys-
 temata autem arbitraria scientiam exhibere fictitiam,
 non naturalem, indeque quasi praeludia botanica aut
 repertoria indicesque habenda. Inde methodi na-
 turalis inquirendae necessitas, non obstante imperfe-
 ctiore universi regni vegetabilis cognitione vix um-
 quam penitus perficienda, neque difficili principio-
 rum naturalium investigatione, quippe quae vel a
 cognitis simplicibus ad composita incognita ascenden-
 do, plantas maiori characterum numero affines con-
 sociando, species affines in genera, haec in ordines,
 hos in classes combinando, vel inverso modo agere
 iubeat.

iubeat. Ad priorem finem assequendum triplices
 characteres distinguendi: 1. primarii, semper unifor-
 mes sive essentialia, ex organis essentialibus: infer. p. XL.
 tio staminum, sive horum et pistilli mutua dispositio,
 situs corollae staminiferae, loborum numerus in cor-
 culo; 2. secundarii, subuniformes, ex organis non
 essentialibus: existentia aut defectus perispermii caly-
 cis et corollae non staminiferae; structura corollae;
 situs calycis et pistilli situs; perispermii indoles;
 3. tertiarii, semiuniformes, tum ex organis essentiali-
 bus, cum ex aliis: calyx mono aut polyphyllus;
 germen simplex aut multiplex; staminum numerus,
 proportio, connexio; fructus dehiscentia et loculo-
 rum numerus; foliorum et florum situs; caulis ar-
 boreus vel herbaceus caet. ex qua diversitate maior
 et minor ipsorum stabilitas, indeque affinitatis gene-
 ram, ordinum, classium gradus determinanda. Ex pag.
 omnibus organis essentialibus primus locus semini XLIV.
 sive eiusdem parti essentiali, corculo, tribuendus: in-
 de, ut cor in animantibus classificationis fundamen-
 tum praebet (quam comparisonem in sequentibus pag.
 ulterius prosequitur Cel. Auctor), summa divisio in XLIX.
 acotyledones, monocotyledones et dicotyledones,
 licet ab auctoribus nonnullis neglecta Melocasto a
 Cactis non separabili (alia exempla iteratis observa-
 tionibus confirmanda); reliquae proprietates corculi,
 nimirum situs, obtectio a perispermio, magnitudo,
 radulae protractio caet. ut et seminis ipsius, ulterio-
 ribus disquisitionibus indigent, antequam stabilis in-
 de character erui possit. Secundum divisionis funda-
 mentum praebet triplex staminum in ratione ad pi-
 stillum insertio: epigyna (ut in umbelliferis), hypo- pag.
 gyna (ut in cruciferis et gramineis), perigyna (in ca- XLVII.
 lyce pistillum ambiente, ut in leguminosis et lilia-
 ceis); et quarta epipetala, interdum ordines integros,
 v. c. labiatas et compositas, definiens, interdum tribus
 Vol. XXXVI. Pars III. L1 praec-

praedictis in eodem ordine et genere sociata (v. c. in Diantho et confinibus stamina 5 epipetala et 3 hypogyna); unde etiam corollae staminiferae triplex distinctio in hypogynam, epigynam et perigynam, in eodem ordine numquam promiscua; ex quo duplex modus insertionis staminum patet: immediatus (tres priores connexiones cum pistillo), et mediatum (per corollam staminiferam). Duplex hic modus divisioni dicotyledonum (monocotyledonum enim classis petalis destituitur) inservit, uti postea videbimus. Generationem (sunt enim omnino exceptiones quaedam)

p. LII. corolla monopetala et insertio mediata; corolla polypetala et insertio simpliciter immediata; corolla nulla et insertio absolute immediata. Tandem dicotyledonum classis ultima complectitur diclines irre-

p. LV. gulares, sexu seiuncto. In qualibet classe plures congregantur ordines, genera signis inferioribus connexa complectentes; horum ordinum definitiones prolixae vel contractiores, pro signorum coordinatis generibus communium numero, unde facilius vel difficilius generum perceptio. Inter communes etiam characteres ii nullatenus praetermittendi, qui ex inflorescentia, foliis et caule (III. MEDICUS etiam ad radicem attendit) desumuntur, dum cognatis generibus communes habentur, quos „severe LINNAEUS ex generica definitione excluserat, subvertens certissimam naturae legem, quae characteres in designandis ordinibus saepe adiunctos a fortiori in generibus ultro adhibendos esse statuit.“ Commoda methodi

p. LVI. naturalis. LINNAEI fragmenta et ADANSONII fami-

p. LIX. liae quibus imperfectionibus laborent; praestantiores utrisque ordines a BERN. JUSSAEI in horto Tri-

pag. nonensi 1759. elaborati, antea non publici iuris sunt LXIII. et ii, a Cel. Auctore nostro introductioni huic annexi,

p. LIV. qui ipse suos ordines iisdem superstruxit, quorum prin-

principia primum academiae parisiensi tradidit *). Horum indicem iam exhibebimus.

Cl. I. Acotyledones: 1. *Fungi*. 2. *Algae*. 3. *Hepaticae*. 4. *Musci*. 5. *Filices*. 6. *Naiades*.

Cl. II. Monocotyledones staminibus hypogynis: 7. *Aroideae*. 8. *Typhae*. 9. *Cyperoideae*. 10. *Gramineae*.

Cl. III. M. stam. perigynis: 11. *Palmae*. 12. *Asparagi*. 13. *Iunci*. 14. *Lilia*. 15. *Bromeliae*. 16. *Asphodeli*. 17. *Narcissi*. 18. *Irides*.

Cl. IV. M. stam. epigynis: 19. *Musae*. 20. *Cannae*. 21. *Orchides*. 22. *Hydrocharites*.

Cl. V. Dicotyledones apetalae staminibus epigynis: 23. *Aristolochiae*.

Cl. VI. D. apet. stam. perigynis: 24. *Elaeagri*. 25. *Thymelaeae*. 26. *Proteae*. 27. *Lauri*. 28. *Polygonaeae*. 29. *Atriplices*.

Cl. VII. D. apet. stam. hypogynis: 30. *Amaranthi*. 31. *Plantagines*. 32. *Nyctagines*. 33. *Plumbagineae*.

Cl. VIII. D. monopetalae corolla hypogyna: 34. *Lyfimachiae*. 35. *Pedicularae*. 36. *Acanthi*. 37. *Jasminaeae*. 38. *Vitices*. 39. *Labiatae*. 40. *Scrophulariae*. 41. *Solaneae*. 42. *Boragineae*. 43. *Convolvuli*. 44. *Polemonia*. 45. *Bignoniae*. 46. *Gentianae*. 47. *Apocynaeae*. 48. *Sapotae*.

Cl. IX. D. monopet. cor. perigyna: 49. *Guaiacanae*. 50. *Rhododendra*. 51. *Ericae*. 52. *Campulaceae*.

Cl. X. D. monopet. cor. epigyna, antheris connatis: 53. *Cichoraceae*. 54. *Cinarocephalae*. 55. *Combymiferae*.

Cl. XI. D. monopet. cor. epig. antheris distinctis: 56. *Dipsaceae*. 57. *Rubiaceae*. 58. *Caprifolia*.

Ll 2

Cl.

*) Eiusd. aet. 1774. p. 175.

Cl. XII. D. polypetalae staminibus epigynis: 59. *Araliae*. 60. *Umbelliferae*.

Cl. XIII. D. polypet. stam. hypogynis: 61. *Ranunculaceae*. 62. *Papaveraceae*. 63. *Cruciferae*. 64. *Capparides*. 65. *Sapindi*. 66. *Acera*. 67. *Malpighiae*. 68. *Hyperica*. 69. *Guttiferae*. 70. *Aurantia*. 71. *Meliae*. 72. *Vites*. 73. *Gerania*. 74. *Malvaceae*. 75. *Magnoliae*. 76. *Anonae*. 77. *Menisperma*. 78. *Berberides*. 79. *Tiliaceae*. 80. *Cistii*. 81. *Rutaceae*. 82. *Caryophylleae*.

Cl. XIV. D. polypet. stam. perigynis: 83. *Sempervivae*. 84. *Saxifragae*. 85. *Cacti*. 86. *Portulacae*. 87. *Ficoideae*. 88. *Onagrar*. 89. *Myrti*. 90. *Melastomata*. 91. *Salicariae*. 92. *Rosaceae*. 93. *Leguminosae*. 94. *Terebinthinaceae*. 95. *Rhamni*.

Cl. XV. D. dichines irregulares: 96. *Euphorbiae*. 97. *Cucurbitaceae*. 98. *Viticae*. 99. *Amentaceae*. 100. *Coniferae*.

Singulorum ordinum differentias nexumque mutuum (iucundissimum aequae ac utilissimum laborem cum suscepturum putamus, qui hanc dispositionem cum iis, quae de fragmentis ordinum suorum tradidit LINNAEUS a Cl. GISEKE nobis communicata*), conferre in animum induxerit; sed rectius maius Auctoris nostri opus hunc in finem expectandum) exponere brevis nos prohibet, quemadmodum etiam ex copiosissimis observationibus, quas ex intima naturae cognitione petitas esse neminem lectorum fugere potest, non nisi hinc inde quaedam decerpere licet, habita praesertim recentissimarum editionum Gen. Plant. per Cel. SCHREBERUM (qui hunc librum iusto tardius sibi innotuisse ipse in praef. Vol. II. dolet) et Syst. Nat. per Cel. GMELINUM ratione:

legen-

*) Vid. Comment. nostr. Vol. XXXV. p. 506 seqq.

legendus ipse inque succum, quod aiunt, et sanguinem vertendus est liber, in quo perficiendo Cel. Auctor adhuc occupatus fuit, quum iam sub prelo sudaret, quod subiuncta in calce additamenta testantur, et cuius iteratam editionem, recentissime detectorum generum accessionibus locupletatam, idiomate gallico elaborandam, sub finem praemoniti pollicetur. Genera ipsa cum Linnaeana sunt, tum ex aliis recentioribus, cum τοῖς σωζομένοις COMMERSO-
NII, cuius novas species aliquando publicatum iri spem facit, tum quaedam a DOMBEYO communicata; indicat etiam icones ex proprio museo, PLUMERII a BURMANNO non promulgatas, itemque CAMELLII Luzonenses delineatas neque aeri incisas. Singulo generi sollicite addit, unde characterem depromserit. Iam ergo singulos ordines lustrabimus.

Fungorum divisio differenda, donec species omnes accuratis iconibus depinxerit BULLIARDUS *). Cl. DUCHESNE in opusculo nondum edito Fungos Lichenibus assimilat et scuta extranea plantarum subterranearum seu clandestinarum putat.

Algarum subdivisioni Lichenes sistenti adduntur p. 6. Cyathus; Hypoxylum (Sphaeriae affine, discrepans fructificatione caulescente); Sphaeria.

Hepaticae: ad Marchantiam refertur Rupiniap. 447. LINN.

Musci: Observationes Cl. PALISOT DE BEAU-p. 13. vois nondum editae, systemati sexuali HEDWIGII repugnantes, ulterioribus tentaminibus confirmandae.

Filices: Myriotheca (Caenopteris BERG.). Da-p. 15. rea (secundum Cl. SMITH Caenopteris rhizophylla).

Ll 3

Zamia

*) Prodiit opus eius 1791. vid. Neues Mag. für die Bot. herausgeg. von I. I. RÖMER. I. Band. S. 129 ff.

- p. 16. *Zamia* et *Cycas* huic ordini insertae. Lemma
Salvinia duo distincta genera. *Trichomanes* ebor
 cenſe forte novi generis prima species.
- p. 18. *Naiades*: forſan plurimae ex acotyledonibus ex
 terminandae; de *Ceratophyllo*, *Myriophyllo*, *Sa-*
ruro, *Aponogetone* et *Callitriche* ipſe Ill. Auſtor du
 bius. *Naiadi* loco corollae tribuit antheram 4 valvibus
 valvis patentibus, filamentis longo inſidentem.
- p. 23. Classis II. per *Aroideas* cum *Naiadibus* connexa
 p. 27. ordinibus bene inter ſe cohaerentibus. *Cyperoides*
Gahniae genus forte delendum. *Thryocephalum*
 FORST. — *Mapenia* AUBL. genus idem forte cum
Thryocephalo et *Kyllingia*; an congener *Cladium*
 BROWN?
- p. 29. *Gramineae*: *Cinnae* genus forte *Agrostidi* adia
 ciendum *). *Bobartia* an affiniore *Kyllingiae*? *Dig-*
 p. 31. *taria* HALL. a *Panico* ſeparata *Trisetaria* FORSK. ad
Lagurum relata. *Sesleria* ARD. (*Cynosurus caerule-*
us L.) — *Festuca myuros* L. — *inde Cinnae*
 affinis. *Manisuris* an *Andropogoni* affiniore genus?
Remirea AUBL. (conf. descriptio *Miegiae* in Gen.
 Pl. ed. SCHREB. n. 1713.). *Nastus* (ex mente CL.
 p. 34. LAMARK forte ad *Bambusam* referendus).
- p. 38. *Palmae*: Tribus primae, frondibus pinnatis
 agmen ducit *Calamus*, habitu *Gramineis* accedens;
 an ad hoc genus amandanda *Rhaphia* (*Rhapis* L.)
 p. 39. *Bache* AUBL. et *Sagu* RUMPH? *Coryphae* species,
 p. 453. *Codda pana* RHEED. *Saribus* RUMPH (*Corypha* *ſar-*
ibus LOUREIR. *C. rotundifolia* LAM.) et *Sabul* ADANS.
 (cum qua convenit *Euterpe* GAERTN.) an genera di
 verſa? *Licuala* cum *Corypha* conferenda (*C. pilearia*
 LOUREIR. *C. licuala* LAM.). Ad *Lontarum* (*Boraf-*
um L.) relata a SONNERATIO *Lodoicea* COMMERS.
 forte

*) Vid. Comm. noſtr. Vol. XXXV, p. 435.

forte genera diversa, distincta foliis pinnatopalmatis, spadice et fructu maiore, seminibus semididymis maximis rotundatis, 1 — 2 saepe abortivis. Pandanus p. 445. huic ordini forte affinis. (Baëtris vusquam memoratur). In plerisque *Palmarum* seminibus solitariis fora p. 38. minula 2 vel 3 exstant, forte seminum abortivorum indicia.

Asparagi: Ad Dracaenam refertur Cordyline p. 41. COMMERS. staminum filamentis filiformibus non incrassatis, loculis fructus polyspermis, foliis latioribus Cannae similibus. Dianella LAMARK. (Dracaena ensifolia L.?) cal. 6-partitus patens aequalis, laciniis alternis interioribus; stam. filamenta apice tumida; bacca oblonga 3 loc. loculis 4-5-spermis. Ripogonum FORST. Smilaci affine. Callixene COMMERS, (secundum Cl. LAMARK eadem cum Enargea hic non memorata). Medeola virginiana an vere M. con-p. 42. gener. dubium.

Iunci: Rapateae fructus caps. 3 loc. 3-valvis 3-p. 45. sperma, valvis medio septiferis. Narthecium ab p. 47. Antherico separatum, peculiari in classe hac calyculo. Wurmbea ad Melanthium reducta. Imperialis a Fritillaria seiuncta.

Bromeliae: Tillandsiae genus forte iterum divi-p. 50. dendum. Puyae MOL. forte congener Pitcarnia. p. 447.

Asphodeli: Phalangium ab Antherico filamentis nudis distinctum. Basileae forte congener Aletris p. 447. capensis.

Irides: Tigridia (Ferraria pavonia L.) filamentis p. 57. omnino coalitis, tubo longissimo a Ferraria diversa. Watsonia (Gladiolus watsonius IACQ.?) cal. tubo p. 58. filiformi longo, limbo 6-partito subaequali subbilabiato; styl. filiformis, stigm. 3 gracilia bifida. Huic ordini affinia ob centrale in fructu receptaculum Xiphidium, Wachendorfia, Dilatris (character ex speci-p. 59. mine sicco, a Bergiano diversus: Cal. 1-phyllus, qualis

lis etiam in affinis, tubo brevi, laciniis oblongis canaliculatis basi staminiferis; fil. 3 brevissima abortiva, 3 fertilia longiora laciniis involuta, anth. 3 aequales, unica saepe superflita; caps. 3 sperma, valvis intus nudis; receptaculum Wachendorffiae; sem. plana peltata; Argolasia, cum Hyacintho lanato conferenda (secundum Cl. LAMARK eadem cum Lanaria AIT.).

p. . Cl. IV. ordines tres priores apprimè similes: *Musae* 6 andrae 3-loculares; *Cannae* his simillimae 1-andrae; *Orchideae* 1-andr. 1-loculares; quartus ordo a prioribus distinctissimus, licet etiam staminibus

p. 448. epigynis. *Musae*: Heliconiae congener aut affinis Strelitzia.

Cannae: Renealmia L. Suppl. dicitur Catimbium.

p. 65. *Orchideae*: Thelymitra FORST. — Bipinnula COMMERS. (Arethusa biplumata): Calycis lacinae 3 superiores magnae, basi latae, acutae, in galeam sursum conniventes; laterales 2 inferiores linguaeformes duplo longiores, basi nuda, apice ciliatopenatae; intermedia inferior brevis obcordata. Herba Bonariensis, non Magellanica, radice fasciculata. Pogonia (Arethusa ophioglossoides et ciliata, Epidendrum ciliare, cucullatum, aliaeque species ciliatae): Cal. lacinae 5 superiores oblongae nuda subaequales; inferior subrotunda, ad limbum ciliatobarbata.

p. 66. Vanilla ab Epidendro separata: cal. lacinia sexta interior in infundibulum convoluta, limbo inaequali; caps. longa siliquaeformis 2 valvis intus pulpofa. Orchideis non duplex anthera, sed simplex bilocularis (quae quam ex observationibus recentiorum correctionem admittant, satis cognitum arbitramur); ex analogia 1-cotyledones iudicandae, quum ob seminum tenuitatem germinatio nondum innotuerit.

p. 67. *Hydrocharites*: Vallisneriae stamina forte germini abortivo imposita, ut Hydrochariti. Stratiotae flos

flor hermaphroditus, staminibus epigynis. Nelum. p. 68.
bium a Nymphaea laciniis calycis et filamentis stami-
num germi depressius insertis, stylis plurimis et
stigmatibus totidem diversum; lobulis seminalibus 2,
potius tamen folia primaria quam cotyledones refe-
rentibus, transitum ad sequentem classem eiusque
primam ordinem efficiens. Tria ultima genera, Trapa,
Proserpinaca, Pistia, an stamina epigyna habeant,
dubium, item utrum semen 1 — an 2-lobum.

Aristolochiae tria tantum genera complectun. p. 73.
tur: Aristolochiam, Asarum (ob stamina germi im-
posita) et Cytinum.

Elaeagri: Quinchamalium (FEUILL. t. 44.): p. 75.
Cal. superus tubulosus 5-fidus laciniis antheriferis,
cinctus calyculo infero globuloso subdentato coria-
ceo; anth. 5. subsessiles; stigm. 1; sem. inferum, ca-
lyculo persistente tectum (descriptione igitur a MO-
LINEAE diversa). Fusanus a Thesio separatus. Cono-
carpus racemosa, forte genus diversum. Pamea AUBL. p. 76.
t. 359. Cal. 3 fidus; stam. ignota; drupa ovata 3-go-
na: nux 1-sperma. Habitus Terminaliae; an species
congener? Tanibouca AUBL. t. 178. (ad Termina-
liam relata a Cl. RICHARD) Cal. urceolatus 5-fidus,
basi 1-bracteatus; stam. 10; germ. inferum, styl. 1,
stigm. 1; fructus ignotus.

Thymeleae: Lagetta (Daphne lagetto S. N.) p. 77.
Cal. coriaceus tubulosus fauce coarctatus et sub-4-
glandulosus, limbo 4 dus; stam. 8 sessilia; styl. 1.
stigm. . . . Nux pisiformis pilosa 1-sperma non
dehiscens, calyce persistente et demum infra circum-
scisso tecta. Canifera (ex sicco SONNER. specimine): p. 443.
stam. fil. imo calyci inserta; anth. subrotundae; germ.
minimum: fructus (ex RHEED. icone) baccatus pisi-
formis 1-spermus. Banksia FORST. a Passerinis stam. p. 77.
2 diversa, *Iasmineis* forte affinior, sed calyce orbata;
congener forte Mayteno. Nectandra BERG. cal. in p. 449.
Ll 5 fundi.

fundibulif. limbo 4 fido: squamulae 8 summo calyci insertae; Stam. 8. brevia; styl. filif. stig. crassiusculum; sem. nitidum, calyce tectum: huc referenda Gnidia sericea.

p. 80. *Lauri*: Lauri genus forsan dividendum. Ocoteae (a Cl. RICHARD ad Laurum relatae) character fructus ex sicco: drupa calyce cupulaeformi coriaceo persistente infra cincta, ovata, isperma. *Lauri* affines Myristica, Virola (praecedenti forte congener), Hernandia, flore etiam Cassyta, habitu Cuscutae similior.

p. 82. *Polygoneae*: Polygonum forte cum *TOURNER.*

p. 83. dividendum: Pallasia Calligono certe congener.

p. 85. *Atriplices*: Salsolae genus forte dividendum; huic congener Suaeda et Chenolea.

Amaranthi: Aerva FORSK. (a Cl. VAHL ad Celastrum redunda) quorsum referenda Illecebra alternifolia L. Digerae FORSK. an congener Achyranthes muricata? Paronychia ab Illecebro distincta, absentia squamarum exteriorum calycis, squamulis 5 linearibus, staminibus interiectis, stylo 2-fido, stig. 2, praeterea foliis stipulaceis.

Plantagineae nonnisi Psyllium (caps. 2-sperma), Plantaginem (caps. polysp.) et Littorellum completuntur.

Nyctagines itidem pauciorum generum: Nyctago (Mirabilis L.), Abronia, Boerhaavia, Pisonia, Buginuillaea.

Plumbagineae: nonnisi Plumbago et Statica, peculiari ab insertionis staminum regulis aberratione, quum prior corollam monopetalam staminibus hypogynis, posterior autem cor. polypet. cum Stam. epipetalis sistat.

p. 91. Cl. VIII. amplissima, cuius ordinum divisiones praeclare exponuntur. *Lyfimachiis* affines: Globularia (Alypum forte genere diversum). Conobeeae affi-

nis *Torzia*. *Menyanthis* genus forte cum *TOUR-*
NEF. dividendum.

Pediculares: *Sibthorpia* et *Disandra* omnino p. 99,
congeneres. *Ourisia* *COMMERS.* Cal. 5-lobus inae p. 100.
qualis, quasi 2 labiatus; cor. campanul. fauce amplia-
ta, limbo 5-lobo subaequali; stam. didynama fil. in
curvis; germ. didymum; styl. 1, stigm. capitatum;
caps. 2-loc. quasi didyma, polysp. 2 valvis, valvis
dissepimento oppositis (*Chelone ruellioides*, absque
fil. quinto sterili). *Piripea* *AUBL.* cal. 5-fidus, basi
3-bracteatus; cor. duplo longior, subtubulosa, fauce
tuberculosa, limbo plano 5-lobo inaequali; caps. la-
teribus dehiscens, sem. minutissimis placentae affixis.
Bertisia forte *Pediculari* et *Rhinantho* adiicienda. Af. p. 101,
fines huius ordinis *Hyobanche*, *Obolaria*, *Oroban-*
che, *Lathraea*; *L. Phelypaea* β . eadem forte cum
Orobanche Aeginetia, et genere distinguenda.

Acanthi: *Dilivaria* (nomen *Luzonensium* exp. 103,
CAMELL.) diversa ab *Acantho* Cal. 4-part. 3-bract. la-
ciniis et bracteis rotundatis et quasi imbricatis, cor.
tubo coarctato brevi squamulis clauso, supra denticu-
lato, stigm. 1. (*A. ilicifolius* *L.*) *Blepharis*: cal. du-
plicatus, interior 4-fidus laciniis 2 multo maioribus,
exterior 4-phyllus ciliatus 3-bracteatus bracteis mi-
noribus ciliatus; reliquae *Dilivariae* (*A. maderaspaten-*
sis *L.*) *Iusticia* et *Dianthera* forte combinandae. p. 104.

Iasmineae: *Maytenus*: cal. 1-phyllus minimus p. 449.
5-lobus; caps. parva subovata compressa, marginibus
dehiscens 2 valvis, valvis medio semiseptiferis reflexis,
2-loc. 2-sperma, sem. ovatooblongis imo loculo affi-
xis (a *Cl. LAMARK* ad *Celastrum* (?) refertur). *Hebe* p. 105.
COMMERS. stam. oblonga sub sinibus corollae supe-
rioribus inserta; stigm. 1; caps. valvarum margines
introflexi loculos distinguentes; recept. seminiferum
centrale stipitatum; sem. ignota: forsan *Veronicae*
decussatae consimilis (?) vel receptaculo centrali
Scro-

- Scrophulariis affinior. Fraxinus et Ornus forsan generibus distinguendae. Chionantho Thouinia THUNB.
- p. 106. congener. Mogorium Nyctanthus species baccatas complectitur.
- p. 107. *Vitices*: Vitex pinnata an vere congener? cum qua forsan convenit Camunium sinense RUMPH. §.
- p. 263. t. 18. f. 1. *Aurantiis* associandum (conf. Aglaia LOUREIR. *). Ab Aegiphila separata Manibea AUBL. huc referenda Nuxia COMMERS. stigmati simplici et habitu diversa. Cornutiae forte congener Sittius RUMPH. limbo corollae 5-loba; Avicenniae Guapira
- p. 109. AUBL. iteratoque examine huc referenda. Ad Tamoneam referenda Verbena lappulacea.
- p. 113. *Labiatae*: Hyssopus nepetoides an vere congener. p. 449. ner, dubium (ob habitum). Ad Nepetam refertur
- p. 116. Bystropogon L'HÉRIT. Hyptis capitata eadem cum Clinopodio rugoso L. Calaminthae Tourn. calyx intus ut in Thymo villis clausus; an inde restituendum genus? Horminum forsan Melissae congener. Germanea LAM. idem genus cum Plectrantho (ad Ocy-
- p. 449. mum relato a Cl. VAHL). Cleonia cum Cl. LAMARK.
- p. 117. ad Brunellam (ita scribitur secundum Tourn.) amandanda.
- p. 119. *Scrophulariae*: Achimenes (Cyrilla L'HÉRIT.) a qua Columnea calyce et corollae limbo discrepat. Gerardia tuberosa praeter habitum corollae limbo rotato differt, an genere diversa? Ad Paederotam Wul-
- p. 121. fenia amandatur. Baeae secundum COMMERS. Mll. caps. 2-loc. valvae seminibus emissis contortae, secundum Cel. Auct. loculi nulli, sed valvae introflexae, intus polyspermae. Cyrtandra Besleriae affinis. Lin-
- p. 450. derniae forte congener Ambulia. Browallia alienata et humifusa an vere congeneres, utpote oppositifoliae?

*) Vid. Comm. nostr. Vol. XXXVI. p. 236.

liae? Hoc genus, aliis huius ordinis magis minusquep. 123.
affinibus, commodissime transitum ad sequentem or-
dinem monstrat.

Solaneae: in Nicotiana urente capsula Acanthip. 125.
more dehiscens, inde forsan non congeneri. Iabo-
rosa ex nomine arabico Mandragorae, quae habitu
similis et forte congener; haec aequae ac Nicandra
ADANS. (ut olim iam BOEHMERUS et recentius
GAERTNERUS fecerant) ab Atropā separata. Affines
huic ordini Bontia, Brunsfelsia, Crescentia, (cui an
vere congener Cr. iasminoides LAM. cal. tubuloso,
cor. tubulosa, floribus racemosis terminalibus, dubi-
tatur); forsan etiam Nolana et Solandra BANKS.

Boragineae: An a Cordia genere distinguendap. 128.
C. Myxa? (secundum Cl. LAMARK eadem cum Wan-
zey BRUC.) an Aubletianae species omnes congene-
res? Menais forte Ehretiae congener. Phacelia (ap. 129.
floribus secundis in spicis erectis fasciculatis terminali-
bus): cal. 5. part. cor. 5. fida, sulcis margine membra-
neis filamentorum basin amplexantibus; styl. brevis,
stigm. 2. longa; caps. valvis medio septiferis in sin-
gulo semiloculo 1-spermis. Coldeniae species novap. 130.
peruviana habitu simillima, sed teste DOMBEYO 5-
andr. 1-styl. calyce et corolla 5-fidis, an vere conge-
ner? Arnebia a Lithospermo stigmate 4-fido di-
stincta.

Convolvuli: Endrachium (Humbertia com-p. 134.
MERS. secundum Cl. LAMARK eadem cum Thouinia
SMITH.) lagonea AUBL. (a Cl. SWARZ ad Hydroleam
amandata). Affines huic ordini Cuscuta, Diapensia,
Loeselia.

Polemonia: Cantua (ex siccis ROS. JUSSAEI spe-p. 136.
ciminibus peruvianis); huc referenda Ipomoea rubra
L. Generi huic similis fructu iudicanda Hoitzia.

Bignoniae: Pentstemon a Chelone an genere etp. 137.
ordine distinguenda? (quod fecit Cl. AITON.) Selamop. 138.
caps.

caps. 2-loc. valvularum nervo medio intus prominente septiformi, earundem margine nonnumquam introflexo loculos infra bipartiente. *Incarvillea* (ex sicco specimine herbarii P. D' INCARVILLE, missionarii chinensis 1743. ad BERN. IUSSAKUM missi cum plurimis feminibus, praecipue *Asteris chinensis* L. antehac Europaeis vix cogniti): Cal. 5 fid. 3-brach. Cor. basi tubulosa, fauce ventricosa, limbo 5 loba inaequ. stam. didynama, anth. 2-lobis; stigma 2-lamell. caps. siliquaeformis compressa longa angusta acuta 2-loc. 2-valvis, dissep. valvis oppositis, polysperm. alatis (*Campsis* LOUREIR. sec. LAM.). *Bignonia* omnibus stigma 2-lamell.; genus divisum in *Iacarandam* (*B. caerulea* L. et *Iacaranda* 2. PIS.) cal. 5-dent. cor. basi tubulosa, fauce dilatata, limbo 5 lobo inaequali, stam. 4. fert. filam. quinto sterili longiore apice villosa, caps. compressa orbiculari lignosa, margine in 2 valvas solubile, dissep. carnosum valvis orbicularibus opposito; *Catalpam* (*B. catalpa* et longissima) cal. 2 part. cor. campanul. tubo ventricoso, limbo 4 lobo inaequ. stam. 2 fert. 3 ster. caps. siliquaeformi longa cylindr. 2-valvi, dissep. valvis opposito, sem. apice et basi membranaceopapposis; *Tecomam* (*B. stans*, radicans, pentaphylla, et *Tecomaxochitl.* HERNAND.) cal. 5-dent. cor. camp. limbo 5 fido inaequ. stam. 4 fert. 1 ster. caps. ut in *Catalpa*; et *Bignoniam* cal. dentato subintegro, cor. et stam. ut in *Tecoma*, caps. siliquaeformis longa plana aut ovata brevior, dissep. plano valvis parallelo (*B. sempervirentem* vid. sub *Gelsep.* p. 165. mio). *Martyniae* perennis fructus forte inferus, inde ad *Gesneriam* amandanda (*Gloxinia* L' HÉRIT.) p. 140. aequae ac *Craniolaria* fruticosa. *Pedalio* congener aut proxima planta *Euphrasiae* affinis FLUK. a LINNARO male ad *Torenia* relata, fructu non spinoso potissimum diversa.

Gentianae: *Gentianae* genus forte dividendum. p. 141.
Vohiria AUBL. (*Voyria* S. N.) cui *Gentiana aphylla*
 congener; *Coutoubeae* EUSD. forte *G. spicata*.

Apocynae: *Ochrosiae* (a flavedine ligni) cal. mi. p. 144.
 nimus 5-dent. cor. tubulosa infundibulif. limbo 5part.
 patente, stigm. incrassatum, sem. inaequ. plana, api-
 ce vix membranacea; affinis *Tabernaemontanae* et
Rauwolfiae (eidem affinem iudicat Cl. WILDENOW
Diffolenam LOUR. *). *Tabernaemontanae* conge p. 145.
 ner *Pandacaqui* SONN. in LINN. suppl. male ad *Chio-*
coccam relata (a Cl. GMELINO ad *Gardeniam*). *Per-*
gularia racemosa an vero huius generis? *Ambelaniap.* 146.
 et *Pacouria* fructu potissimum diversae, qui in prio. p. 148.
 ri 2 loc. seminibus latocompressis asperis dissepim.
 gracili affixis, in posteriore pulposus seminibus ma-
 gnis duris angulatis nidulantibus; an congeneres?
 (Willughbeia SCHREB.) *Carissae* bacca certius sim-
 plex ex RUMPH. amb. 7. t. 25. ideoque congeneres p. 149.
Arduina L. et *Antura* FORSK. (*C. carandas* ad Cappa-
 ridem refert Cl. LAMARK.) *Strychnos* cum *Ignatia* et
Rouhamon (*Polyozos* LOUREIR. **) coniuncta; ge-
 nus *Carissae* paullulum affine. *Anasser*: cal. parvus p. 150.
 5fidus; stam. laciniis corollae alterna; genus fructu
 2 placentari et quasi 2-folliculari folliculis connexis
 sub simile plantae eiusdem nominis apud RUMPH. 7.
 t. 7. forte congeneri. *Gelsemium* (*Bignonia* semper-
 virens L.): cal. 5-dent. parvus; cor. multo longior,
 infundibulif. limbo patente 5-lobo subaequ. stam. (4.
 ex LINN.) styl. 1; stigm. . . . capf. parva ovata
 compressoplane 2-loc. quasi 2-follicularis, medio sul-
 cata, 2-valvis; valvae carinatae margine inflexo con-
 stituentes dissepimentum, et ideo singulae 1 loc. po-
 ly sp.

*) Ibid. p. 227.

**) Ibid. p. 217.

lysp. tardius ab invicem solubiles; sem. plana, apice membranacea, valvularum marginibus annexa.

- p. 152. *Sapotae*: *Lucuma* (nomen peruvianis vernaculum; L. MOLIN. longe diversa, ab Auctore nostro non memorata): cal. 5 part. cor. ovata, medio ventricosa, 5-fida, erecta, intus aucta 5-squamis; stam. 5, squamis alterna; pomum mammosum 10 loc. localis 1 spermis, quibusdam abortivis, sem. 1 — 4 persistentibus rotundis aut angulatis (*Achras manicotti* L.). *Leeae* huic ordini affinis genus servatum, L. aequata ad *Aquiliciam* ex *Meliarum* ordine relata.

- p. 157. *Guaiacanae*: *Pouteria* AUBL. (a LAM. ad *Labatiam* reducta). *Symplocos* forte *Ciponimae* congener; cum hac conferenda *Paralea*; *Hopea* (cui affinem iudicat Cl. WILDENOW *Drupatrin* LOUREN.) forsitan his iungenda, quod *Alstonia* insuper addita fecit Cl. L' HÉRITIER).

- p. 159. *Rhododendra*: *Rhodora*e genus restitutum (conf. EIUSD. stirp. nov. fasc. 6. p. 141. et Moench Method. p. 67.).

- p. 162. *Ericae*: Ad *Maesam* *Baeobotrys* (huic affinis *Thala* LOUR. secundum WILD. *) referenda, conferenda etiam *Aucuba* habitu non prorsus dissimilis, sed quibusdam signis diversa. Ordini huic habitu affinis *Empetrum* et *Hudsonia*: in *E. nigro* Cl. Auctor flores numquam masculos, interdum femineos filamentos 3 sterilibus, saepe hermaphroditos fil. unico fertili vidit; *E. album* vere dioicum, fructu 3-spermo; *E. pinnatum* eliminandum, *Ancistro* et *Cliffortiae* affine; an contra huc revocanda *Grubbia*? in cuius specimine fructifero vidit nucem subbaecatam compressam, cal. 2-phylo infra cinctam, supra villosam, stylis 2 — 3 distantibus totidemque loculis 1 spermis uno ordine dispositis instructam.

Campa.

*) Ibid. p. 223.

Campanulaceae; *Ceratostemati* forte congener p. 164

Chupalon, icône a *CONDAMINIO* ad *ANT. JUSSARUM* missa tantum nota, cal. sup. 5 dent. cor. sup. tubul. subcylindrica limbo coarctata 5 dent. stam. 10 epipetalis, fil. brevibus, anth. longis erectis a basi 2partitis, alternis infra longioribus, germ. semiinfero, styl. 1. longo, stigm. subquinesido, bacc. inf. pomiformi 5 loc. polysp. an affnior *Vaccinio*? *Forgesia* (a *Cl. LAMARK* ad *Escalloniam* relata). An *Campanulae* genus dividendum ratione laciniarum calycis et loculorum capsulae? ut partim fecit *Cl. L'HÉRITIER* p. 450. in *Prismatocarpo* et *Lightfootia Cyphiae* *BERG.* cal. p. 165. turbinatus limbo 5-part. cor. 5 part. quasi 5-petala petalis basi lata conniventibus, apice patentibus; stam. fil. pilosa, basi coalita, anth. oblongae; stigm. truncatum pubescens, hinc cernuum; fructus ignotus (*Lobelia bulbosa* *L.* secundum *Cl. LAMARK.* eadem cum *L. cyphia*).

In *Cl. X. TOURNEFORTII* aequae ac *LINNAEI* p. 167. divisio a natura desleclit, cui accommodatior *VAILLANTII*, caeteris praeponenda, usquedum sincerior innotuerit. *Cichoraceae*: *Lampsana* *TOURN.* et *VAILL.* p. 168. et *Rhagadiolus* separata. *Drepania* (ob squamas falcatas): cal. multiplici serie polyphyllus, squamosus, p. 169 squamis fetaceis sparsis, exterioribus longioribus et maturitate falcato incurvis; sem. apice brevissime ciliata et 2 — 4 aristata (*Crepis barbata* *L. tolpis* *ADANS.* et *GAERTN.*). *Hedypnois* *TOURN.* (*Hyoserides* caulescentes, *Crepis rhagadioloides*, et *Lapsana zacintha*). *Taraxacum* *HALL.* — *Helmintia* (*Picris echinoides* *L.*): cal. simplici serie 8-phyll. calyculatus calyculo amplo 5-phylo; sem. ut in *Picri*; pappus stipitatus. *Scorzonerae* forsan *Leontodon* auctumale congener aut affine; *Sc. tingitana* et *picrioides* habitu diversae, an genere? *Urospermum* *SCOP.* (*Tragopogon picrioides* et *Dalechampii*) cal. 1-phyll. ur-
Vol. XXXVI. Pars III. Mm ceola-

- ceolatus 8 fid. sem. transversim sulcata; pappus stipitatus, stipite corniformi fistuloso infra ventricoso non deciduo. *Catananche graeca* L. *Scorzonerae* fere congener.
- p. 171. *Cinarocephalae*: *Cnicus acarna* *Carthamo* congener. *Arctium* DALECH. LAM. *Berardia* VILL. Cal. magnus 2 — vel 3plici serie polyphyllus aequali squamis acuminatis subinermibus, interioribus glabris, exterioribus lanuginosis; sem. prismatica; pappus densus plumosus basi intortus; recept. foreolis minimis alveolatum et denticulis intermixtis exasperatum (fere ut in *Onopordo*). A *Cinara* genere distinguenda *C. humilis*. *Carduus marianus* squamis margine spinosis *Carthamo* congener secundum LAM. *Centaureae* genus in sequentia divisum: *Crocodium*, cal. squamis simplicibus apice 1-spinosis; *Citrapam*, cal. squamis apice spinosopinnatis s. dententibus in spinam lateribus dentatospinosam aut ciliatam (an tamen genere distinguenda *C. benedicta*?) *Seridiam*, cal. squamis apice spinosopalmatis; *Iacea*, flor. marg. disco subaequalibus, cal. squamis apice ciliatis; *Cyanum*, flor. marg. disco multo maioribus difformibus infundibulif. calyce *Iaceae*; *Rhaponicum*, cal. squamis apice aridis scariosis; *Centauream*, cal. squamis simplicibus. *Serratulae* genus certe recudendum. *Sphaerantho* congener. *Polycephalos* FORST. Ordo integer multas adhuc correctiones postulat.
- p. 179. *Corymbiferae*: A *Xeranthemo* forsan separandae species receptaculo nudo, *Elichrysi* nomine restituito. *Stoebe gnaphaloides*, *Conyza anthelminthica*, *Chrysocoma oppositifolia* an recte sub his generibus collocatae? *Brachyglottis* FORST. — An *Cineraria amelloides* et *Arnica Gerbera* vere ad haec genera pertineant? *Boltoniam* L'HERIT. non separat a *Matricaria* Cel. Auctor. *Cenia* COMMERS. (a calyce vacuo): flores rad. flosc. 4-fidis, ligulis circiter 20 brevissimis;

villosis; cal. turbinatus, sub recept. vacuus, limbo
 brevi 8-fido; sem. compressa; recept. convexum
 (*Cotula turbinata* L.). Ad *Lidbeckiam* referenda *Cotula* stricta L. — *Struchium* BROWN. cum *Grangea* p. 184.
 conferendum; an congener *Ethulia sparganophora*
 (*Sparganophorus* GAERTN.)? *Grangea* ADANS. Flores
 flosculosi, marg. feminei 3 dent. cal. imbric. pa-
 tens; sem. apice marginatodentatum; recept. he-
 misph. Huic congeneres *Artemisia maderaspatana* et
A. minima (*Centipeda* LOUR.) forte etiam *Ethulia*
divaricata et *Sphaeranthus indicus*; *Tanacetum* forte
Chrysanthemum flosculosum. * *Micropus* an *Gna-*
phalio approximandus? *Buphthalmi* species oppositi p. 186.
 foliae frutescentes an alternifoliis herbaceis vere con-
 generes? *Spilantho* an *Bidens nivea*, *Bidenti* Lax p. 187.
mannia FORST. congener? *Ballieria* an *Ivae* et *Cli-* p. 188.
badio, *Helenium* an *Doronicum* aut *Inulae* affinia?
Wedelia a *Polymnia* separata. *Agriphyllum* Croco p. 190.
dilodes ADANS.: Flores radiati; flosc. profunde 5fidi;
 ligulae neutrae anth. effoetis absque stylo; cal. tri-
 plici ordine polyph. squamosus, squ. dentatospinosis;
 exterioribus reflexis; recept. paleis infra coalitis al-
 veolatum, alveol. 1. flor. 1-spermis; sem. turbinata
 villosa, coronata paleis plurimis brevibus (*Atractylis*
oppositifolia). *Arctotis* genus minus naturale et plan-
 tas dissimiles complectens. *Anellus umbellatus* an
 vere congener? *Bardisium* BURM. — *Ceruana* FORTK:
 (a VAHLIO ad *Buphthalmum* relata). *Nephelii* cha- p. 191.
 racter ex LINN.

Dipsacae: *Valerianae* genus an dividendum? p. 195.

Rubiaceae: *Anthospermum* sec. BERN. JUSS. p. 197.
 hermaphroditum, floribus masc. et fem. commixtis,
 cal. minimo 4-dent. cor. tubo brevi, limbo 4-part.
 fructu oblongo in 2 semina partibili. *Houstoniae* pur-
 pureae germen inferum, caeruleae dubium. Car- p. 198.
phalea cum *Serissa*, *Gomozia* cum *Soldunella* FEUILL.

Mm 2

pl.

- p. 1. t. 44. Tontanea cum Sicelio BROWN. confere-
 p. 199 rendae. Petesiae (Lygisto BROWN. ad eam relato) an
 p. 200. congener Lawsonia inermis? Randiae congener Mus-
 saenda spinosa (utrumque genus recentius ad Garde-
 niam relatum). Virecta Nacibae forte affinis, sed
 5 andra. Mussaendae adicienda Landia ex COMMERS.
 herbar. calycinis laciniis aequalibus, in altera specie
 deciduis, in altera persistentibus, et forte Sipanea
 AUBL. dissimilis caps. minima sicca 2-valvi, coronata
 laciniis calycinis aequalibus. Posoqueriae an stylus
 p. 202. potius 2fidus et fructus 2locularis? Gardenia Thun-
 bergia forte genere diversa (secundum Cl. LAMARK
 eadem cum Caquepiria SONNER.) Couturea AUBL.
 (Portlandia hexandra) praeter numerum senarium
 partium a P. differt calycis laciniis subulatis deciduis,
 cor. fauce incurva ventricosa, stigm. fulcato, caps.
 Gelsemii sed infera, Cinchonae sed compressa, sem.
 margine membranaceis, affixis recept. parvo valvula-
 rum marginibus conniventibus appposito et iisdem dis-
 tractis deciduo; Nacibae affinior P. tetrandra forsan
 etiam genere separanda. Pavetae forte congener
 p. 203. Coffea paniculata. Ixorae genus recognoscendum, a
 Pavetta non satis distinctum; congener Lonicera co-
 rymbosa. Malanea et Antirrhea, ab usu adversus
 sanguinis profluvia dicta, Psychotriae affinis, sed 4-an-
 dra (auctore Cl. LAMARK unum genus: vid. Cun-
 p. 453. ninghamia SCHREB.) Psychotriae forte congener
 Viscoides INCQ. Coffeae non congener C. occidenta-
 p. 205. lis. Ronobea cum Paederia conferenda. Simira
 habitu et caractere similis Mapourea, forte etiam
 congener Palicourea (a SOLANDRO ad Mussaendam
 relata). Nonatelia (secundum Cl. SWARZ ad Psy-
 chotriam amandanda). Pfathura Erithali habitu simil-
 p. 206. lima et forsan eiusdem generis. Myonima (Myone-
 ma?) Borboniensibus Bois de rat, ob fructus muri-
 bus gratos. Pyrostria ob fructum piriformem striatum

Guettardae an congener *G. coccinea* AUBL. an Ha p. 207.
meliae affiniore? (Isertia SCHREB.) *Canephora* ob caly-
 com calathiformem cum *Faramea* conferenda. *Pata-*
beae congener aut proxima *Lonicera bubalina*. *Ta-*
pogomeae forte congener *Carapichea* AUBL. (utrum-
 que genus cum *Evea Callicoccam* SCHREB. consti-
 tuit) *Naucleae* congeneres *Funis uncat* RUMPH. p. 209.
 (habitu huic, flore magis *Cephalantho* similis *Uvaria*
uncata LOUR.) et *Oucouparia* (*Uncaria* SCHREB.
 quam tamen Cl. WILDENOW ob recept. glabrum et
 germen inferum distinguit). *Serissa* COMMERS. cal.
 4-5-fid. cor. brevis 4-5-fida; anth. 4-5-fessiles;
 germ. inf. styl. 2 fid. fructus ignotus; frutex idem
 cum *Spermacoce fruticosa* hort. reg. Paris. et *Lycio*
foetido L. (eodem cum *L. japonico* secundum LAM.)
Rebiacis an adiiciendae *Amacoe* AUBL. habitu gene- p. 210.
 rico, fructu 2-loc. polysp. flore adhuc ignoto; et
Strumpfia habitu similis?

Caprifolia: *Oviedae* germen vere superum, et p. 451.
 ideo genus *Viticibus* conterminum. *Lonicerae* genus p. 211.
 divisum in *Symphoricarpon*, *Diervillam*, *Xylosteon*
 et *Caprifolium*. *Lorantho* accedit *Glutago* COMMERS. p. 212.
 frutex parasiticus, idem forte cum *L. spicato*, cal. vix
 5-dentati basi 2-appendiculata, cor. primo tubulosa
 dein latere fissa et in ligulam planam expansa (inde
Scaevolae simili) apice 5-fida, 5-andra laciniis anthe-
 riferis revolutis, bacca intus glutinosa 1-sperma. Con-
 silium de dividendo genere, speciebus 6 andris anti-
 quum *Lonicerae* nomen restituendo. Visco corolla, p. 213.
 non calyx, ex staminum situ et generum confinium
 analogia; *V. taenioides* COMMERS. articulis breviori-
 bus creberrimis. *Hortensia* COMMERS. (secundum p. 214.
 Cl. SMITH, vel *Hydrangeae* species, vel eadem cum
Viburno serrato; *Primula mutabilis* LOUR. *) ex iu-

Mm 3

dicio

*) Ibid. p. 221.

dicio Cl. WILDENOW forte eadem cum *Euriantia* LOUR.)

- p. 217. *Araliae*: *Gastonia* COMMERS. a GASTONE LUN.
- p. 218. XIII. fratre, botanices et MORISONI patrono; cum hac conferendae *Polyscias* FORST. *Aralia capitata* JACQ. et *A. palmata* LAM. *Araliae* arborea et racemosa i stylae, inde forte *Hederae* affiniores; *Nelugu* RHEED. a LINNAEO *A. sinensi* adiecta, cum *Aquilia* conferenda. *Cussoniae* genus vix a *Panace* distinctum; si servandum, huc referendae *Panaces* frutescentes, *P. undulata* AUBL. t. 360. *Unjala* RHEED. mal. 7. t. 28. et forte *Aralia umbellifera* LAM.
- p. 219. *Umbelliferae*: *Aegopodium Pimpinellae* congener secundum LAM. *Pastinaca opopanax* forte *Laserpitio*; huic etiam *Thapsia asclepium*. *Th. trifoliatum* ob iuga seminum 5 primaria alata CUSSONIUS (ex cuius diss. postuma in actis soc. med. Paris. 1782. p. 227. excerpta, magni operis inediti nuncia, fructus *Umbelliferarum* descriptio hic inseritur) singulare genus *Cnidii* constituit, quorsum etiam *Athamantam sinensem* et *Selinum Monnierii* refert. *Scandicis* genus an dividendum, restituendis TOURN. nominibus? An
- p. 221. *Aethusae* genus reformandum? *Gingidium* FORST. pro singulari genere assumptum. *Ligusticum* alterum LOB. CUSSONIUS ab austriaco separat et genus *Phylospermi* constituit, distinctum praecipue tunica seminis gemina extus plicata et sub plicis ab invicem interstitio cavo distincta. An *Aciphyllum Laserpitio* recte adiectum? an *L. filer* ob semina diversa genere distinguendum? *Peucedano* congeneres secundum
- p. 223. CUS. *Athamanta cervaria* et *A. oreoselinum* (quam Cl. LAMARK *Selino* adiicit). *Crithmum pyrenaicum*
- p. 224. *Athamantae* affinius. *Conium Royeni* secundum LAM. *Caucalidis*, *Daucus visnaga* et *D. meoides* hort. reg. par. *Ammeos*, *Ammi copticum* *Dauci* congener. *Tordylium anthriscus* (*Torilis* GAERTN.) et *nodosum*

sum ad Caulalidem depellenda. Bolax COMMERS. p. 226,
(ob herbam dense cespitosam aut globosam) Cal. . . .
pet. 5 bipartita, stam. 5, styl. et stigm. 2, fructus di-
dymus orbiculatus compressus glaber, sem. dorso sul-
catis; Chamitis trifurcata GAERTN. An Solandra et P. 453.
Centella recte cum Hydrocotyle coniunctae? Azo-
rella LAM. ex herbario COMMERS. cal. subquinque-
dent. pet. ovata integra; fructus minimus subrot.
compressus 1 sp. semine altero forsan abortivo: Cha-
mitis integrifolia GAERTN.

Ranunculaceae: Ficaria peculiare genus, cui af- p. 233:
finis Anemone hepatica. Nectaria in Trollio, Hel-
leboro, Isopyro, Nigella, Garidella, Aquilegia, Del-
phinio et Aconito vera petala, docente BERN. IUS- p. 235.
SAEO, confirmante ADANSONIO.

Papaveraceae: Glaucium a Papavere separa- p. 236.
tum. Ad Hypecoum Mnemosilla FORSK. re-
fertur.

Cruciferae: Chamira secundum Cl. SMITH ea- p. 238.
dem cum Heliophila circaeoides. Subularia vix a Dra-
ba generice distincta. Mutationes a Cl. LAMARK p. 240.
in hoc ordine factas transire cogimur (quantum Ill.
MEDICUS in eodem redigendo laboraverit, notis-
simum).

Capparides: Cleomes forte congener Roridula p. 243:
FORSK. Ad Cadabam a LAM. refertur Cleome fruti-
cosa (ex iunctis Stroeniam constituit VAHLIUS). So-
dadae congener Hombak LIPPI mss. cui stam. 2, bac-
ca stipitata cerasiformis 8 - 9-sp. sem. cochleatis, cae- p. 244.
tera similia. Crateva marmelos *Aurantiis* affiniore, hinc
eliminanda. Noratea Marcgraviae contermina. Dro- p. 245.
sera lusitanica et cistiflora an species vere congene-
res? Sic quoque Parnassia polynectaria (Swertia de-
cumbens VAHL.).

Sapindi: Aporetica FORST. (ad Allophyllum p. 247.
relata a SWARZ.) Schmidelia LINN. et Ornithophe

- COMMERS. (ob fructum merulis gratum ita dicta) inter se conferendae, quibus forsan congener aut affinis
- p. 248. Vovarana AUBL. t. 374. Ad Euphoriam (ad Sapindum relatum a Cl. AITON) referendi Sinensium fructus exquisiti Lit chi et Lon gan (conf. Dimocarpum LOUR.), forte etiam Pometia FORST. — Trigonis JACQ. (cum Cupania iuncta a Cl. SWARZ et LAMARK) — Molinaea COMMERS. (tum a MOLINAEOPRISCO operum DALECHAMPII editore, tum a DEBMOULINS auctore methodi plant. cluniacensium in flora Burgundiaca nuper divulgatae) praecedenti forte congener (eique a Cl. LAMARK iuncta). Cossignia (a Cl. DE COSSIGNY, muneribus botanicis coromandelianis Commerçoniani laboris fautore). Cupania monoica: cal. 3-phyll. persistens; Masc. pet. 5, stam. 5, fil. coalitis, anth. subrot. Fem. pet. 3, caps. 3.
- p. 250. loc. 2-sp. Pekeae congener videtur Saovari AUBL. t. 240. floribus non observatis.
- p. 251. *Acerum* ordo tantum ex Aesculo, Acere, et inter eum ac sequentem intermediis Hippocratea et
- p. 252. Thryalli; *Malpighiarum* ex Banisteria, Triopteride (cui etiam Hiraea iuncta) et Malpighia (cui an vere
- p. 253. congener M. nitida? forte huc pertinet *Caucanthus* FORSK.) affinibusque Trigonis (caps. 3-loc. valvis margine dehiscentibus, medio affixis centrali recept. 3-gono inter angulos tomentoso et seminifero) et Erythroxylo (cui congener Mauritanorum Bois
- p. 254. d'huile, E. hypericifolium LAM. fructu 3-loc. et Bois de ronge, E. laurifolium EIUUSD. item Coca Peruvianorum, E. coca, E. squamatum SWARZ.); *Hypericorum* ex Ascyro, Brathy (an vere distincto a sequenti?) et Hyperico (in plura forte genera dividendo;
- p. 255. speciem 1-stylam nullam esse, sed in H. monogyno stylos 5 arcte iunctos unicum mentiri) constat.
- p. 256. *Guttiferae*: Garciniae an congener Panitsjika-
- p. 257. maram RHEED. mal. f. 3. t. 41? — Moronobea

AUBL. (*Symphonia* L.) fl. 15 — 20 germ. spirali-
ter involventia, fil. 5 fasciculatis, singulis fasciculis
3 — 4 fidis 3 — 4-antheriferis, anth. longae, germ.
spiraliter striatum; stigm. 5-radiatum; caps. subbac-
cata 1-loc. 2 — 5 sp. sem. magnis tomentosis. Ma-
coubea AUBL. t. 378. cal. cor. fl. et germ. ignota;
fructus aurantiiformis subcompressus, cal. tenui pun-
ctato subscabro, 1-loc. polysp. sem. oblonga subcurva
hinc sulcata arillata, parietibus fructus affixa. Ma-
canea AUBL. t. 371. itidem solo fructu nota, bacca
magna piriformi extus gibba inaequali, cort. coria-
ceo, 1-loc. intus pulposa 4 — 6-sp. seminibus ad re-
cept. lateralia affixis ovatis coriaceis, in pulpa nidu-
lantibus: inde affinis *Mammeae* et *Singanae*. Calo-
phylli species quaedam polyadelpha (*Balsamaria*
LOUR?). Genera inter hunc et sequentem ordinem
intermedia *Vateria*, *Elaeocarpus* (inter se conferen-
da), *Vatica* cum *Vateria*, *Allophyllus* cum *Tino*.

Aurantia: *Ximeniae* an congener *Agihalid* AL-P. 260;
PIN. olim in LINN. spec. X. aegyptiaca dicta, secun-
dum LIPPI mss. cal. 5-part. pet. 5, fl. 10, germ.
supero, styl. et stigm. 1, bacca foeta nuce 5-gona
1-sp. an potius genere et ordine distinguendum?
Chalcas an *Murrayae* congener? (*Camunium* japon.
RUMPH. ad posteriorem relatum, *Chalcas* japonensis
LOUR.) an huc referenda *trichogumia* BROWN. cal.
extus infra 2-squamoso distincta? *Bergerae* genus an
idem cum *Murreya*. *Limonia* trifoliata 3-pet. 5-andr. p. 261;
(conf. *Triphasiam* LOUR. *) L. monophylla 4-pet.
8-andr. *Meliis* et *Turraeae* affinis. *Tonabea* (Tao-p. 262.
nabo AUBL.) peculiare genus a *Ternstroemia* diver-
sum fl. germ. imbricatim appressis, fil. brevibus
foliaceis medio latioribus, caps. parva subsphaerica
Mm 5 acumi-

*) Ibid. p. 231.

- acuminata, calyci patulo persistenti insidente, 5-6
loc. 5 — 6 sp. sem. offeis; cui congener Arbor mi-
p. 451. nor diffusa cet. BROWN. t. 20. f. 3.
p. 264. *Meliae*: *Tinus Clethrae* proximum genus (ei-
dem iunctum a Cl. SWARZ), cui congener aut affi-
nis *Strigilia* CAVANILL. *Geruma* FORSK. forte *Mel-*
p. 451. *vaceis* affinior. *Quivisia* (a Cl. GAERTN. aequae ad
Portesia ad *Trichilium* relata). *Elcaia* FORSK. cum
Trichilia conferenda (et huc reducta a Cl. YAHU).
p. 265. sicut *Ekebergia* cum *Guarea*, cui capsularum valvae
p. 451. crassiusculae subcarnosae, unde *Meliae* affinis. *Aqui-*
p. 266. *liciae* congener *Nalugu* RHEED. et LEEA aequata (A.
genere deleta a THUNB.).
p. 267. *Vites* non nisi *Cissi* et *Vitis* genere constant:
prioris congener *Nerium-pulli* RHEED. mal. 7. t. 43.
et *Kareta-valli* EI. t. 45. *Saelanthus tetragonus* idem
cum *C. quadrangulati*. Ad *Vitem* pertinent *Heder-*
quinquefolia, *Valli* RHEED. 7. t. 6 — 11. et forte
Nialel EI. 4. t. 16. et *Vites Rumphianae* 5. t. 164 —
167. diversa forte *V. trifolia* BURM. ind. t. 24.
p. 268. *Gerania*: *Geranium* (*Grielum* a Cl. CAVANILL
huc reductum an restituendum?); *Monsonia*. *Al-*
nia Tropaeolum, *Balsamina*, *Oxalis*.
(Continuatio sequitur.)

Nova literaria.

M o r t e s.

Mense Septembri CI^oId^oCCXCIII. anno aetatis XLI. inflammatione pectoris obiit BULIARDUS, de botanice optime meritus. Iuvenis medicinae ac chirurgiae studio addiscendo omnem operam, omne tempus dicaverat; sed botanices amore abreptus illas deseruit doctrinas, totus iam in eo occupatus, ut opera botanica ederet. Eorum primum non nisi pecuniae comparandae causa in publicum emisit. Plantas enim ad naturam delineatas, atque acido nitri diluto in aes incisas vivis coloribus exprimebat ipse, ita ut rationem DAGOTII non tam imitando sequeretur, sed totum hoc negotium multo melius atque perfectius absolveret. Quae quidem tentamina excepit ipsius *Flora Parisiensis*, anno inchoata, atque LXXX. tomis quinque s. fasciculis XXX. absoluta *). Putehritudo figurarum atque colorum, quibus illae infectae erant, multos operi conciliarat intra Galliae fines amatores, et nonnulli patriae botanici, qui in auctore accuratam doctrinae, quam tractandam sibi sum-

*) *Flora Parisiensis*, ou description et figures des plantes qui croissent aux environs de Paris, avec les différens noms, classes, ordres et genres, qui leur conviennent, rangés selon la methode sexuelle de M^r. de Linné, leurs parties caracteristiques, ports, propriétés, vertus et doses d'usage en medecine, suivant les demonstrations de botanique, qui se font au jardin du roi; p. Ms. BULLIARD. Ouvrage orné de plus de DC. figur. color d'après la nature. Par. f.

sumserat, cognitionem desideraverant, cum eius in observando diligentiam, in delineando plantarum imagines et ad naturam exprimendo curam non imminui, sed quo magis opus profligaretur, eo magis augeri viderent, BULLIARDUM omni modo incitabant, ut botanicen ardentiore studio prosequeretur. Quorum virorum votis bene respondit BULLIARDUS. Ipse enim, ut methodum Linnaeanam Tournefortianae hucusque in Gallia usitatae substitueret, alioque, ut idem facerent, commoveret, edidit *lexicon botanicum*, quo utriusque methodi terminologia sermone patrio explicabatur, atque figuris aeneis, quas, ut nihil deesset, coloribus vivis inductae erant, illustrabatur. — Amicorum precibus, ut factas a se plantarum imagines in ordinem, ab earum usu desumptum, redigeret, atque plantarum medicarum, oeconomicarum etc. ederet fasciculos, locum dedit, atque *venenosae Franciae plantis* depingendis initium fecit. Quamquam eiusmodi consilium ob multiplicem noxam, ex harum plantarum inscitia oriundam omni laude dignum et erat, et ab academia regia scientiarum Parisiensi iudicabatur, tamen auctor a magistratu disciplinam publicam curante non solum venditione operis interdicebatur, sed exemplaribus etiam omnibus quae in ipsius manus incidebant, spoliabatur. Cuius quidem rei, quae omnes in stuporem rapiebat, causa sita erat in lege quadam, huius seculi initio, quo veneficia Lutetiae Parisiorum usitatissima erant, a iudicio, *camera ardente* dicto, lata, quae librorum de venenis veneficiisque exponentium venditionem prohibebat. Temporum ratio nulla plane habita erat, legisque illius obsoletae revocatio hoc in casu maxime incongrua.

*) Histoire des plantes vénéneuses et suspectes de la France. Paris. 784. f.

grua. Quam ob rem BULLIARDUS, haud temere, omnem lapidem movebat, ut exemplaribus publicatis denuo potiretur. Mensibus aliquot elapsis voti reus factus sui. Sed, proh dolor! plurima clam subrepta, reliqua vero tam male tractata, ut vix decem restarent, quae vendi poterant. Damnum, inde sibi natum, BULLIARDUS septem millibus libris gallicis aestimabat; nihil tamen ipsi restituebatur. Ab illo inde tempore huius operis et rationem et titulum mutavit, finibus, quibus illud olim nimis arcte circumscripserat, promotis. Edebat illud nunc sub *Herbarii Franciae* *) nomine. Quinquennio post BULLIARDI studium botanicum praecipue in fungorum familiis cognoscendis describendisque desudabat: imprimis fungorum originem inquirebat studiosissime. Quae ipsius hac de re sententia fuit, exposuit *Historia fungorum*, brevi ante mortem penitus absoluta, cuius prior tomus prodiit; posterioris proxime prodituri curam botanicus Parisiensis, cuius nomen adhuc ignoramus, in se suscepit. Praeter haec ad botanicen pertinentia opera etiam *Arioptologiam Gallicam* patrio sermone conscripsit ediditque.

*) *Herbier de France, ou collection complete des plantes indigènes de ce royaume, avec leur détails anatomiques, leurs propriétés et leur usages en médecine.* Par. 780. f.

Contenta in hac parte.

- I. Nova acta acad. scient. imper. Petrop. to. I. p. 371
 - II. Nova acta regiae societ. scient. Upsalienfis.
Vol. V. p. 398
 - III. Flora Cochinchinensis IO. de LOUREIRO;
ed. a CAR. LUD. WILDENOW. p. 407
 - IV. DEIEAN'S *Erläuterungen* üb. GAUB'S *Anfangsgr.* p. 453
 - V. OSBORN'S *Versuche* üb. die *Geburtshülfe.* p. 457
 - VI. De Zea mays planta — auct. FR. MARA-
BELLI. p. 460
 - VII. SAUNDERS a treatise on the structure —
of the liver. p. 461
 - VIII. DANIEL'S *Pathologie.* *Erst. Th.* p. 467
 - IX. GAUTIER de irritabilitatis notione, natura,
morbis. p. 468
 - X. FRANK'S *drey z. Medicinalwesen gehör. Ab-*
handl. p. 478
 - XI. FORDYCE'S *neue Untersf. des Verdauungs-*
gesch. p. 491
 - XII. IEANS *neue Idee v. d. nächst. Ursache des*
Podagras. p. 496
 - XIII. ROWLEY'S *Abh. üb. d. Gicht.* p. 500
 - XIV. TEMPLE'S *prakt. Arzneyk. für angeh.*
Aerzte. p. 503
 - XV. FERRO-ephemer. medicae. p. 507
 - XVI. COLLIN pathologia therapiaque. p. 517
 - XVII. ANT. LAUR. de IUSSIEU genera planta-
rum. p. 526
 - XVIII. Nova literaria. p. 555
-